

«МАЖБУРИЙ НУСХА»

МУМИНЖОН МАЪМУРОВ
ОЙДИНОЙ ҒОЗИЕВА

ҚАҚНУС

(Хотиралар, ҳикоялар, мақолалар, шеърлар)

“Andijon nashriyot-matbaa” МЧЖ
2014 йил

УЎК: 812.512.133

КБК: 84 (5 Уз6) 7

М – 12

Узб. адаб.

М – 12. Мўминжон Маъмуров, Ойдиной Ғозиева. “Қақнус” (Хотиралар, ҳикоялар, мақолалар, шеърлар) – “Andijon nashriyot-matbaa” МЧЖ, 2014 йил, 132 бет.

Азиз ўқувчи, кўлингиздаги ушбу “Қақнус” китоби икки қисмдан иборатдир.

Биринчи қисми шахрихонлик таникли журналист Мўминжон Маъмуровнинг (мархум) турли даврларда ёзган мақола ва шеърлардан иборат бўлган бўлса, иккинчи қисми Мўминжоннинг ардокли фарзанди Ойдиной Ғозиеванинг ижодидан намуналар, дъни мақола, ҳикоя, ривоят ва шеърларидан ташкил топган. Уларни ўқиб ўзингиз баҳо берарсиз, деган умиддамыз.

42336
HO 391
42336
HO 391

ISBN 978-9943-4138-3-2

2014/18

A

1564

МК

© М. Маъмуров, О. Ғозиева, 2014.
© “Andijon nashriyot-matbaa” МЧЖ,
2014 йил.

Мўминжон Маъмуров 1945 йилнинг 2 февралда Шаҳрихон тумани Полосон қишлоғида тугилган.

1966-1971 йилларда Тошкент Давлат университети журналистика факультетининг сиртки бўлимида таҳсил олган. 1966 йили илк иш фаолиятини Шаҳрихон туман ҳокимлиги нашри “Янги ҳаёт” газетасида муҳаррир ўринбосарлигидан бошлаган, 1973-1987 йилларда Комсомолобод (ҳозирги Улуғнор)даги “Комсомолобод тонгги” газетаси муҳаррири, 1987-1991 йиллари Асака туман ҳокимлиги муассислигидаги “Асака ҳаёти” газетаси муҳаррири, 1991 йилда эса Асака туман ижроия кўмитаси раиси ўринбосари лавозимларида фаолият кўрсатган. 2005 йил нафақага чикиб, маҳалла фаоли сифатида барча ишларда бош-қош бўлган.

Мўминжон Маъмуров Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг фаол аъзоси эди. 2013 йил 14 май куни вафот этган.

Азиз китобхон! Отажонимиз Мўминжон Маъмуровнинг ижод намуналаридан сизларга тақдим этмоқчимиз. Агар бу ижод намуналари сизни ҳаяжонга солиб, ўзингиз учун нимадир олсангиз отажонимизни дуо айланг. Зеро, Сиз мухлисларнинг дуоингиз мустажоб бўлгай.

**Мўминжон Маъмуровнинг фарзандлари:
Ойдиной, Хулкарой, Наргизахон, Нилуфархон,
Оматой, Гулираъно, Баходиржон, Сайёрахон.**

***Ҳар кишининг фарзанди бор, боғи бор,
Жуда улкан бахт-саодат тоғи бор.
Ёшлигида яхши қилиб ўстирсанг,
Охир сени иззат қилар чоғи бор.***

М. МАЪМУРОВ

ОТАЛАР ИБРАТИ ҲАҚИДА КИТОБ

Ота деган ном асли табаррук. Унинг номини улуғлаш, раҳматлар олиб бериш фарзанднинг бурчидир. Бу бурчни кимдир ҳис қилади, кимдир йўқ... Шу маънода ажойиб инсон, серкирра журналист Мўминжон Маъмуров олти қиз ва бир ўғил эмас, етти бақувват илдиз қолдирибди, десак муболаға бўлмас. Мана энди бу илдизлар ўсиб, улғайиб, оталарининг асарларини мангуликка муҳрляптилар.

Ойдинойнинг отаси ҳақидаги ширин хотиралари, дўстларининг дил сўзлари “Қақнус” номи билан энди тарихда қолишига шубҳа йўқ. Зеро, Мўминжон Маъмуров бундай эҳтиромга лойиқ инсон эди. У фидойилиги, меҳрибонлиги билан фарзандлари, шогирдларига ўрнак, олижаноблик тимсоли бўлиб ўтди.

Мўминжон Маъмуров забардаст журналист, теран тафаккурли зиёли эди. У ҳаётнинг кўпчилик илғамайдиган сир-синоатларини-да англашга, тушуниб етишга ҳаракат қиларди. Яна у ўзгаларнинг ютуғидан самимий завқ ола биларди. Катталарга иззат, кичикларга ғамхўрлик унинг учун ибодат даражасига кўтарилган эди.

Яна бир муҳим фазилати касбига чексиз меҳр-муҳаббатидеда зухурланиб турарди. Румий ҳазратлари ёзганидек, “Қўрқса айтмасди, айтса қўрқмасди”. У бутун умр ҳикмат излади, ҳикмат топди, ҳикмат улашди.

Устозда камдан-кам инсонларга насиб этадиган беғуборлик, покдомонлик ва ҳалоллик хислати мужассам эди. Энг муҳими, у одамларни севиб яшарди. “Дунёни гўзаллик билан баб-баробар яхшилик қутқаради, яхшилик биз билган ва билмаган дунёнинг калитидир”, дея таълим берарди.

“Қақнус” китобини ўқиш жараёнида устоз сиймоси кўз ўнгимизда намойён бўлиб турганлигининг ўзи ҳам бир ҳикмат. Демак, унинг суврати ва сийрати, руҳий олам қаламидан томиб китобга муҳрланибди. Демак, у ҳамон тирик. Демак, у сизу бизнинг онгу шууримизда, юрагимизда мудом яшамокда.

Абдумуталлиб хожи АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси,
халқаро “Олтин қалам” мукофоти совриндори.

М. МАЪМУРОВ ДЎСТЛАРИ ХОТИРАСИДА

*Чуллардаги йўлларга қаранг,
Тоглардаги сўқмоқларга ҳам.
Бир четини босса ҳам аранг,
Из қолдириб кетади одам.
Орзу йўқдир шундан зиёда -
Изим қолсин, дейман дунёда.*

М. МАЪМУРОВ

**Тўлан Низом,
Ўзбекистон Халқ шоири**

Мен ҳам Мўминжон Маъмуровни яхши билар эдим. Кўп давраларда, турли издаҳомларда бирга ўтириб суҳбатлар курганмиз. Унинг серкирра, зиёли одам эканлигини, дилкашлиги билан бошқалардан фарқ қилишини билганман. У истеъдодли газета муҳаррири, сергак, ҳушёр журналист сифатида халққа танилиб, дўст-биродарлари орасида обрўйи баланд бўлган.

Мўминжон ҳаётда ташкилотчи раҳбар, оилада эса ғамхўр ота, меҳрибон ва ибратли маслаҳатгўй эди. Унинг бу хислатлари ўз шеърларида, лавҳа, мақолаларида аниқ-тиниқ кўриниб туради.

* * *

**Нусрат Абдусалом
(шоир)**

Биз Мўминжон Маъмуров билан жуда кеч, яъни 1988 йилда танишдик. У камтар, меҳнаткаш, ҳар бир кишига иложи борича яхшилик қилишга интиладиган самимий ва меҳрибон инсон эди. Мўминжон Асакадаги туман газетасида муҳаррир вазифасида ишлаётган пайтларда (1987-1991 йиллар) кўп гаплашганмиз, ижодий суҳбатлар курганмиз. Аммо бирор марта мен ҳам шеър

ёзаман, деб шоирлигини ошкор этган эмас. У кишининг камтарлиги шу қадар эди. Унинг шеър ва ғазалларини ушбу “Қақнус” китобини нашрга тайёрлаш жараёнида ўқидим, холос. Лекин Мўминжоннинг шеърлари ҳам, аруздаги машқлари ҳам менга маъқул бўлди.

* * *

Мурод хожи Раҳмонов
(*дўсти*)

Мўминжон билан 50 йиллик кадрдон-дўст эдик.

Даврамининг энг билимли, энг зукко инсони Мўминжон бўларди. “Қуръони карим” сураларини шарҳлашдами, турли шоирлар ғазалларини таҳлил қилишдами, бирор билмаган нарсамиз бўлса, дарров Мўминжонга мурожаат этардик. Биз дўстлар учун Мўминжон ҳамма маълумотни ўз ичига олган “Ўзбек тили энциклопедияси”, эди десам янглишмаган бўламан.

Мўминжонни йўқотиш мен учун жуда катта йўқотиш бўлди. Дўстимни Оллох ўз раҳматига олсин.

* * *

Одил хожи Эргашев
(*дўсти*)

Мен Мўминжон туфайли адабиётга яқинлашдим. Чунки, ҳар гал дўстлар йиғилганимизда Жомий, Фузулий, Жалолиддин Румий ғазалларини ўқиб, таҳлил қилар эдик, бир-биримизнинг фикрларимизни тўлдирар эдик. Мумтоз кўшиқлар куйлардик. Айниқса, бир йиғинда Мўминжон билан Алишер Навоийнинг

Тун ақшом келди кулбам сори ул гулруҳ шитоб айлаб,

Хироми суръатидин гул уза хайдин гулоб айлаб.

ғазалини таҳлил қилиб, маъна қилган эдик. Бирор жойда қийналиб қолсак дарров Мўминжонга мурожаат этардик. Мўминжон ғазалхон, шеърхон, сўз қудратига эга, ажойиб дилкаш суҳбатдош, том маънода маънавий етук, ўзидан маънавийят нури, зиё таркатувчи комил инсон эди.

* * *

Толиб хожи Болтабоев
(*дўсти*)

Комсомолобод (Улуғнор) тумани 1974 йилда ташкил топганда бўлса, мен ўша йили Мўминжон билан танишганман. Мўминжон

“Комсомолобод тонгги” газетасига муҳаррир этиб тайинланган. Биз, дўстлар Мўминжонни Мўмин Мирзо дер эдик. “Комсомолобод тонгги” газетаси узоқ йиллар мобайнида вилоят, ҳатто республикада энг яхши газета номини олган.

“Янги туман ҳокимияти биноси олдига мевали ёки манзарали дарахт кўчати ўтказилсин”, деган буйруқ бўлган. Шунда Мўминжон қаердандир иккита тут кўчати (мажнунтолга ўхшаган) олиб келиб, эккан эди. Мана, бу йил Улуғнор туманига 40 йил бўлса, шундан бери туман ҳокимлиги олдида иккита тут дарахти чирой бериб турибди.

* * *

Пўлатжон ҳожи Шерматов

Мўминжон ака хушхулқ, тўғрисўз, ҳазил-мутоибани яхши кўрадиган маърифатли, дўстлари, оиласига меҳрибон, оғир-босиқ, танти, яхши инсон эди. У киши билан суҳбатлашсангиз сира зерикмас эдингиз. Менга китобларни танлаб ўқишни, фойдали, хикматларга бой асарларни ажрата олишни ўргатган.

Мўминжон ака табиатни хуш кўрарди. Бир кунни уйларига борсам, Мўминжон ака ҳовлисидаги экинларга қараётган экан. Ҳовлисига ҳавасим келди. Узун йўлак бўйлаб узумлар, ҳовлига экилган мевалар – боғу роғ. Боғнинг ўртасида сўлим сўри.

Мўминжон ака фарзандларига жаннат боғларини яратиб кетди.

* * *

Муҳаррамхон Исақова,

Иминжон Ғозиев

(укалари)

Биз жуда катта жудоликка учрадик. Акам, Мўминжон Маъмуров ҳақида хотира ёзиш мен учун жуда оғир бўлди.

Дадам раҳматли айтганидек, бизнинг шажара, яъни авлодимизда илмли, қори, отинойилар кўп ўтган. Энамиз Норинса она отинча бўлган. Акам Мўминжон Маъмуров биз учун бизнинг ким эканлигимизни билдириб турувчи шажарамиз гултожи, авлодларимиз ойнаижаҳони бўлган.

Оилада тўққиз фарзанд камол топдик. Акам энг каттаси бўлиб, биз учун ҳаёт мактаби бўлган. Ёшлигимиздан бизга ҳалоллик, инсонийлик, маънавий баркамоллик, теран фикр соҳиби

бўлишимизда, адабиётни, ҳаётни севишимизда акам Мўминжон Маъмуровнинг таъсири жуда катта бўлган. Бугунги кунда оиламизда йигирмадан ортиқ фан ўқитувчиси, етти нафар филология ўқитувчиси, икки нафар шоира кизимизнинг ёш авлодга тарбия беришида акам Мўминжон Маъмуровнинг роли бекиёсдир.

Акам сўнгги пайтларда араб тили грамматикасини, таржима луғатларини пухта ўрганган. Оилавий суҳбатларда бизга Куръони карим оятларини сўзма-сўз таржима қилиб тушунтирар, англаб ўқишимиз кераклигини уктирарди. Бу қадар илми билан бизни лол қолдирар эди. Улкан илм соҳиби, меҳмондўст, меҳрибон, давраларнинг гултожиси саналган инсон бугун орамизда йўқлиги бизни қаттиқ қайғуга солмоқда. Ўзини эмас, халқи, она-Ватани равнақи, фарзандлари камоли учун тинмай меҳнат қилган инсонни доимо қабрлари нурга тўлсин.

Акам ҳақида жуда кўп хотиралар ёзиш мумкин. Акам бебаҳо инсон эди. Кичик кўнгиллик, камтаринлик, инсонларварликни эзгу ният қилиб яшади. У киши ҳамиша бизнинг фахримиз бўлиб қолади.

* * *

Озодбек хожи Абдурахмонов
(қудаси)

Мўминжон билан танишганимизга узоқ йиллар бўлган. Бирга дўст бўлиб юриб, кизи Хулқаройни келин қилганман.

Мўминжонда ўзига ярашган виқор, бағрикенглик, вазминлик хислатлари мужассам эди. Ундаги ижодкорлик фарзандларига ҳар соҳада бир шингилдан ўтган десак янглишмаймиз.

Бир куни катта бир даврада ўзаро суҳбатлашиб ўтирардик. Мўминжон кўп китоб ўқиганлиги учун сўзамоллиги, ҳозиржавоблиги билан ажралиб турарди. Савол-жавоб шу қадар қизидики, баҳса қатнашмаётган дўстлар ҳам қўшилиб кетишди. Саволлар энди Мўминжонга берилар, у эринмай жавоб қайтарарди. Саволларнинг сўнггиси берилганида, Мўминжон энди бир пиёла чойни оғзига олиб борган, саволдан чарчаганини сездирмай ёки “бас, энди мен жавоб бермайман”, дейиш ўрнига “кўп билганга ҳам қийин экан-да” - дея, саволга жавоб берганди.

Мўминжондек инсонлар ҳаётда жуда кам учрайди. Мўминжон ҳамиша қалбларда мангу яшайди.

* * *

Таваккал Топволдиев
(*Ўзбекистон "Нуроний" жамғармаси*
Андижон вилояти бўлими раиси)

Комсомолобод тумани янги ташкил топганда мен туман ҳокими, Мўминжон "Комсомолобод тонгги" газетаси муҳаррири этиб тайинланди.

Чўлни обод қилиш учун ҳаммамиз бел боғлаганмиз. Мўминжон ободончилик ишларига катта ҳисса қўшган. У гуллар ўстиришни, экин экишни хуш кўрарди. Масъулиятли, каттага – каттадек, кичикка – кичикдек, халқ орасида кўзга кўринган инсон эди.

Қачон Улуғнор туманига бориб қолсам, туман ҳокимлиги олдида ўз чиройи билан бинога кўрк кўшиб турган бир жуфт мажнунтолдек тут дарахтини кўриб Мўминжон ёдимга тушади.

Халқимиз "Яхшидан боғ қолар", деб бежиз айтмаган.

* * *

Юсуфбек Мўминжон ўғли
(*"Шаҳрихон" газетаси мухбири, шогирди*)

Мўминжон ака Маъмуровни 40 йилдан буён биламан. Илк ишга келган пайтимдаги устозларимдан бири бўлиб, ҳарбий хизматдан қайтганимдан сўнг у киши мени Улуғнорга ишга таклиф қилган эди. 1976-1981 йиллари чўлда, ўша даврлардаги оғир шароитларда бирга ижод қилдик. У менга масъул котиблик сирларини ўргатиб, университетга ўқишга кириб, журналист бўлишимга ҳам туртки берганди.

Устоз дилкаш, қувноқ одам эди. Аския, латифаларга ўч бўлганлиги учун ҳам биз, ижодий ходимларнинг ҳар бир гурунгимиз мароқли ўтарди. Иш юзасидан эса жуда талабчан эди. "Журналистнинг хато қилишга ҳаққи йўқ", дея таъкидлашни қанда қилмасди.

* * *

Баҳодиржон Маъмуров
(*ўғли*)

Мен оилада ягона ўғил фарзанд бўлганлигим учун дадам катта суюнчиғим эди. Гоҳида дўст бўлиб айрим масалаларда суҳбатлашсак, гоҳида устоз, гоҳи ака бўлиб, ҳаётнинг турли хил

вазиятларида ўзининг пурмаъно маслахатларини бериб мени тўғри йўлга бошлар эди. Ҳамиша тўғри, яхши инсон бўлишга, бировнинг ҳаққига хиёнат қилмасликка ўргатган.

* * *

Ҳамдамбек Ғозиев

(Шаҳрихон иқтисодиёт коллежи ўқувчиси)

Биз 22 набира Мўминжон бобомни жуда яхши кўрардик. Чунки, бобом ҳар томонлама биз набираларига ўрناк бўлувчи инсон эди. Бирор мавзуда савол берсак, соатлаб вақти кетса-да тушунтириб берарди. Бизни спортга, фанга, ҳатто хайвонларга меҳр билан қарашга ўргатарди.

Эшиқдан кириб борсак, “Набираларим келди” деб жуда хурсанд бўлиб кетарди.

Опоқим бизни ўқишларга кириб, ҳаётда яхши инсон бўлишимизни хоҳларди. Оллоҳ насиб этса биз - набиралар Мўминжон Маъмуров номига мос фарзандлар бўламиз.

* * *

Муаззамой Озодбекова

(набираси, Жаҳон тиллари

университети, 2-босқич талабаси)

Жаҳон тиллари университетига ўқишга ҳужжат топширдим. Мандатдан ўтгач, биринчи суюнчини бобомдан олишга чоғландим. Хабарни эшитиб, бобом жуда хурсанд бўлди. “Мана уругимизда ўқитувчиларнинг тўртинчи авлоди бошланди”, дедилар. Аъло баҳоларга ўқиб, келажакда яхши ўқитувчи бўлишимни таъкидлади.

МЎМИНЖОН МАЪМУРОВ

ДЎСТИМ МЕНИНГ - АЗИЗ ОДАМЛАР

ЁНАЁТГАН ҚУШ

(Тарихнинг биз билмаган саҳифалари)

Марказий телевидение кўрсатуvidан:

“Сталин репрессияси минглаб, миллионлаб одамларнинг ёстиғиви қуритди. Мен уни халқаро судга топширишни таклиф қиламан”.

“Менимча, репрессия даврида одамларга азоб берганларни эл-юртга таништириб қўйишнинг ўзи кифоя”.

“Репрессияга учраганларга ҳайкал қўйишимиз керак...”

Шаҳримиздаги Асакинская 2-торқўча, 18-уйда истикомат килувчи, пенсионер Абдувойит Қобуловнинг ҳикояси:

- Мен асли Қобулов отанинг, яъни Абдуллажон акамнинг акасини ўғлиман. Лекин ёшлигимдан Абдуллажон акамнинг тарбиясида бўлганман. Шунинг учун кўпчилик мени унинг ўз укаси деб билишади.

Акам ва бизнинг уйимиз ҳозирги 1-пахта заводи ёнида бўлган. Ҳозирда бузилиб йўқ бўлиб кетди. Акамдан ҳам ном-нишон қолмади. “Қобулов ота”, деса бутун республика танирди у одамни. Унинг ҳақида ҳатто қўшиқ битилган пластинкалар ҳам чиқарилган.

Акам то бизнинг Асакаларга озодлик шабадаси етиб келгунча Миршариф бойнинг ерида чорикорлик қилган. Унинг оға-инилари Тошмат ака, Исроил ака, Муҳаммадқуб акалар камбағал-деҳқон бўлишган.

Акам 1918 йилда милиция отрядига кирди. 1924 йилдан аввал волост, кейин район ижроия комитетига раис бўлди. Кейин республикага кўтарилди. Районимиз Кува билан бирлашганда раисполкомга раислик қилди.

Аниқ эсимда 1937 йилнинг охирлари эди. Мен бу пайтда Асакадаги қишлоқ хўжалик техникумида ўқирдим. Ўша пайтда “халқ душмани” деб жуда кўп раҳбарларни қамокқа олишаётган эди. Акамниям ишдан бўшатиб қўйишган, уни ҳам бугун-эрта олиб кетадигандай туюлди. Мен индамасдан Тошкентга жўнадим. Тўғри Охунбобоев отанинг олдига кирдим. Йўлдош ота Асакага кўп келган, акамни яхши танир эди.

- Акамни сақламасангиз бўлмайди, ота, - дедим унга.

Ота анча ўйланиб туриб:

- Ўғлим, сенга ростини айтмасам бўлмайди, Абдуллажонга ёрдамим тегиши қийин, ҳозир замон нотинч. Хафа бўлма, акамга айт, ўзини эҳтиёт қилсин, - деди.

Уйга келсам, акам айвонда ўй суриб ўтирибди.

- Ака, - дедим мен, - ишдан бўшаганингиздан хафамисиз?

- Нимага ундай дейсан. Ахир мен камбағал-деҳқон боласиман-ку, анкетамда ҳам шундай деб ёзилган.

Акамни олиб кетган кун ҳеч эсимдан чиқмайди. 1938 йил январь, пайшанба кuni эди. Акам мени гўшт олиб келишга буюрди. Кўчага чиқсам, ўша пайтдаги район прокурори Ҳамрабоевни НКВДнинг одамлари олиб кетяпти. Шоша-пиша гўштни олиб уйга қайтдим. Келибок Ҳамрабоевни олиб кетишаётганини айтдим.

Акам “а-а”, деди холос. Орадан бир соатлар чамаси ўтмай уч киши бизнинг уйга кириб келишди. Уйни ағдар-тўнтар қилиб тинтув қилишди. Марказий ижрокомдан совға қилинган милтиқни, СССР ижроия комитети аъзоси деган кўкрак нишонни ва бир қанча ҳужжатларни олишиб, акамни олдиларига солиб чиқиб кетишди.

Онам “дод” деб қолди. Ҳаммамиз йиғладик. “Йиғламанглар, ҳақиқат аниқланади, қайтиб келаман”, деди акам.

Ўша кетган бўйи акамни кўра олмадик. Андижон қамокхонасида ётди. Опам, аям, мен - кўпчилик кўргани бордик, ammo бирор марта ҳам кўролмадик, учрашгани руҳсат беришмади.

Эски уст-бошларини қайтариб беришганида иштонбоғига хат ёзиб чиқарган, “Мен соғман, ташвиш тортманглар, эшик олдидаги сўритокни бузиб юборинглар”, деган экан. Омонатгина қилинган сўриток бор эди, бузиб юбордик. Нимага бундай деганини ҳалигача тушунмайман. Қирқинчи йилда Ҳожи ака деган бир асакалик киши келиб “акангизни Андижон вокзалида, иккита милиционер вагонга олиб чиқиб кетди”, деди. Акамдан келган охирги хабар шу бўлди.

Акамнинг иккита ўғли бор эди. Катта ўғли Мадаминжон 1943 йилда немис-фашистларига қарши курашга кетиб қайтиб келмади. Кичик ўғли Турсунбойнинг ҳам умри қисқа экан. Катта бўлиб уйланиб-жойланди-ю, аммо ўзиям, хотиниям, болалари ҳам узок яшай олишмади. Умуман акамдан асар қолмади. Аям бечорани кичик ўғли Турсунбой билан уйдан хайдаб чиқаришди. Маркс колхозининг 10-бригадаси дала шийпонида бир неча йил яшади. Кейин уй-жой қилишдию, лекин эзилиб кетган эканми, билмадим, қазо қилди. Майрамхон аям “халқ душмани”нинг хотини бўлиб кўп азоб чекди.

Мен ҳам ўша пайтда – 1938 йилда техникумда ўқирдим. Техникумдан ҳайдашмоқчи, комсомолдан ўчиришмоқчи бўлишди. Аммо техникумда Илёсова, Аюпова деган фаол комсомолларимиз бор эди, ўшалар мени сақлаб қолишди.

Кейинги йилларда колхозларда, МТСда агроном бўлиб ишладим. Тошкентга раислар тайёрлаш курсига 4 кишини ўқишга жўнатишди. Ўқишдан келгач, 3 та шеригим колхозга раис бўлди, мен яна “халқ душмани”нинг укаси бўлиб четга сурилдим. Йигирма беш йилдан ортиқ агрономлик қилиб, нафақага чиқдим.

Қобулов отанинг номи билан иккита колхоз бор эди ўшанда. Қобулов ота республикада донғи кетган деҳқон, пахтакор, эл севган раҳбар эди.

“СССР Олий суди ҳарбий коллегиясининг 1989 йил 11 январь
№ 4-Н-3257/58 номерли

С П Р А В К А С И

1938 йил 13 январь - қамоққа олинган кунгача Ленин район ижроия комитетининг раиси бўлиб ишлаган Қобулов Абдуллажонни айблаш бўйи : иши СССР Олий суди Ҳарбий коллегияси томонидан 1958 йил 2 сентябрда қайта кўриб чиқилди.

Қобулов Абдуллажонга нисбатан Ҳарбий коллегия томонидан 1938 йил 14 октябрда эълон қилинган ҳукм қайта кўриб чиқилиб составида жиноят бўлмаганлиги учун иш бекор қилинди.

Қобулов Абдуллажон вафотидан сўнг оқланди.

СССР Олий Суди Ҳарбий коллегияси секретарининг бошлиғи, юстиция полковниги

А. НИКОНОВ”.

1958 йилда у оқланди. Аммо бирор жой унинг номи билан аталгани йўқ. Ленинск шахримизнинг 50 йиллик тўйида ҳам ўша оғир йилларда меҳнат қилган, шаҳар ташкил топишида жонбозлик кўрсатган Маҳсум Икромов, Абдуллажон Қобуловларнинг номлари тилга олинмади. Мен акамнинг босган излари йўқолмаслигини истайман. Ўз кўли билан пойдеворини қўйган шаҳардаги 5-мактаб, колхозлар, кўчалар Қобулов номи билан аталишини истардим. Ҳақиқат рўёбга чиқаётган кунларда халқ хизматида жон фидо этгану аммо номи “қора”га чиққан акам каби кишилар оқланаётганидан хурсандман.

**Ўзбекистон КП МК ҳузуридаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли
партия тарихи институти – КПСС МК ҳузуридаги марксизм-
ленинизм институти филиали берган**

АРХИВ МАЪЛУМОТИ:

Қобулов Абдуллажон - ЎзССР, Ленин райони, Асака қишлоғида 1893 йили туғилган, 1925 йил августдан партия аъзоси, институтнинг партия архиви ҳужжатларига асосан у қуйидаги вазифаларда ишлаган:

1905 йил октябрдан 1918 йил декабргача Туркистон ўлкаси, Фарғона область, Марғилон уездининг Асака қишлоғида муштумзўр бой қўлида батрак-чоракор;

1918 йил декабрдан 1920 йил декабргача – милиция отрядида қизил партизан;

1921 йил январдан 1922 йил декабргача дехкон ва почталъон;

1923 йил январдан 1924 йил октябргача “Кўшчи” союзининг раиси;

1924 йил октябрдан 1928 йил декабргача волост ва район ижроия комитетининг раиси;

1928 йил декабрдан 1930 йил майгача Зеленский районлараро пахта союзининг раиси;

1930 йил майдан 1930 йил октябргача Андижон шаҳар округ ижроия комитетининг раиси;

1930 йил октябрдан 1932 йил декабргача ЎзССР ер ишлари халқ комиссарининг ўринбосари;

1933 йил февралдан 1934 йил декабргача Кува район ижроия комитетининг раиси;

1935 йил январдан 1937 йил октябргача Ленин район ижроия комитетининг раиси;

Қобулов Абдуллажон 1929 йилдан 1937 йилгача СССР Марказий Ижроия Комитетининг аъзолигига сайланган;

У 1925–1937 йилларда Скобелев область партия комитетининг Пленуми аъзоси; 1925–1930 йилларда Скобелев шаҳар комитети Пленуми аъзоси; 1925–1930 йилларда ЎзКП(6) Марказий Комитетининг аъзоси; 1927–1930 йилларда Андижон округ партия комитетининг Пленум аъзоси; 1927–1930 йилларда Зеленский район партия комитети аъзоси; 1933–1935 йилларда Кува район партия комитети аъзоси; 1935–1937 йилларда Ленин район партия комитетининг бюро аъзоси лавозимларига сайланган.

Кува районида пахта планининг ошириб бажарилганлиги учун у ЎзССР Марказий Ижроия Комитети ва Халқ комиссарлари томонидан дастхат битилган қурол билан мукофотланган.

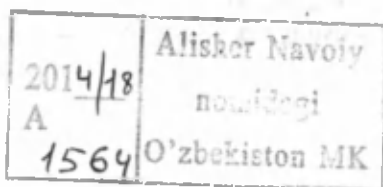
Директор ўринбосари:

К. Фозилхўжаев.

Кува районида яшовчи, 54 йил ўқитувчилик қилиб, ҳозирда хузур-халоватда яшаб келаётган етмиш беш ёшли онахон Тожиҳон Сиддикова шундай ҳикоя қилади:

- 1936 йилда Асака билан Кува райони бирлашди. Шунда район ижроия комитети раиси бўлиб Қобулов ота ишларди. Унинг оти Абдуллажон ака эди-ю, аммо ҳамма Қобулов ота дерди.

Ота Кува зонасида жуда катта ишларни бажарди. Айниқса, мактаб-маорифни ривожлантиришга катта ҳисса қўшди. Меҳнатобод қишлоғида ўқитувчи эдим. Ўқитувчиликдан ташқари комсомол ташкилотининг секретарлигини қилардим. У пайтларда комсомол кучли эди, кундузи мактабда ишласам, кечалари уйма-уй юриб хотин-қизлар ўртасида ташвиқот ишларини олиб борардик. Асосий мақсадимиз хотин-қизларни тўрт девор орасидан олиб чиқиш, колхоз меҳнатиغا жалб қилиш эди. Мен бу ишда фаол катнашганимдан сўнг, район комсомол комитети, кейинроқ бюро аъзолигига сайлашди.

Ўша пайтларда Қобулов отанинг кўзига тушганман. Бир куни чакириб, мени “женотдел” бўласан, деди. Ўша пайтларда районда шунақа вазифа бўларди. Кейин “женотдел”да ишларимиз кўпайиб, фаоллашиб кетди...

Мен Қобулов отани шу икки йил (1936-1937 йиллар) давомида бирга ишлаб, таниганман. У киши ҳеч қачон халққа душманлик қиладиган одам эмасди. Биз ўзимиз ҳам ҳайрон бўлардик, ҳар куни бир-иккита раҳбарни қамоққа олиб кетишарди.

Шоматов Ҳасанбой деган райкомсомолнинг биринчи секретари бўларди. Бир вақт у йўқолиб қолди. Анча вақт ўтгандан кейин Тошкентга мажлисга борувдим, Шайхонтоҳурдаги чойхонада уни кўриб қолдим. Шапкасини бостириб, чой ичиб ўтирган экан. Мен унинг олдига бориб сўрашдим. “Қочманг, боринг, сизга ҳеч ким ҳеч нарса демайди”, дедим. У бечора менинг гапим билан районга қайтиб келибди. Ўша куниёқ уни қамаб, йўқотиб юборишибди. Ҳали-ҳали менга алам қилади.

Ҳа, ўтмишда хатолар кўп бўлган. Ўзимиз кўрган, дилдан ишонган раҳбарларимизни ҳам сақлаб қололмаганмиз. Мана энди, ҳаммаси оқланыпти...”

Асакада яшаб, меҳнат қилган ёши етмишга етган кишилар билан суҳбатлашсангиз, ҳаммаси Абдуллажон Қобулов ҳақида яхши гапларни гапиришади. “Асл деҳқондан чиққан раҳбар, республиканинг уста пахтакори эди” дейишади. Аммо, аммо...

“Шухратпарастликка муккасидан кетган “доҳий” шундай бир амал гулханини ёқдики, унда одамлар – Сталиннинг алаҳлаган амалдорлари пуч ҳаёли оқибатида пайдо бўлган сон-саноксиз “душман”лар – беғуноҳ одамлар жижганак бўлиб, кули кўкка совурилиб кетди...”

*“Совет Ўзбекистони” газетаси, 1989 йил 1 февраль сони.
“Жабрдийдалар беному нишон кетмайди” мақоласидан.*

Қора шарпа: Мен сизга бир нарсани айтиб кўяй. Ўша ўттизинчи йилларда бир редакгоримиз бор эди. Ўт юракли йигит эди, ҳеч нарсадан кўркмай порахўр, дангаса, маҳаллийчиликка берилган раҳбарларнинг шармандасини чиқарарди. Ҳушёр бўлинг, деб кўрдик, бўлмади. Учтамыз бир бўлиб устидан ярим варақ хат ёздик, холос, бир кечада йўқ бўлиб кетди. Маҳсум Икромов, Абдулла Қобулов, ҳе-хе, қанча-қанча менман, деганларни ана

шундай кунпаякун қилганмиз. Аммо биз яшаяпмиз. Ҳа, ҳа, ука, сизга насихатимиз шуки, ҳушёр бўлинг...”

Ҳозирги шарпа: Қайта қуриш деб ўзимизнинг этагимизни ўзимиз очавермайлик, ука. Бигта фелъетон ёзадиган бўларди, ўн йил шол бўлиб ётиб, оламдан ўтиб кетди. Сиз ҳам ҳушёр бўлинг...

Шарпалар: Ҳамиша яхшиларнинг гўрига ғишт ташиб юрувчи, ўз нафси ўпқони олдида ҳар қандай ҳақиқатни сариқ чақага сотувчи шарпалар ҳамон яшамоқдалар. Улар мисли зарпечакдек ялтироқдир, аммо жамият қони билан кун кечирувчи зулуклардир. Улар ўз ранги-тусини лаҳзада ўзгартириш қобилиятига эга бўлган букаламунлардир. Ўша машъум репрессия даврида халқ учун хизмат қилган, элнинг дурдонаси бўлган олиму фозил, шоиру доноларни қиргинбарот қилган кишилар билан “тургунлик” деб аталган кунларимизда кўнгилга келган ишни бажарган, қанча-қанча ҳақиқатгўйларни азоб-уқубатларга дучор қилган, пулдор, амалдорларнинг томирлари туташ эмасмикан? Ҳар иккаласи ҳам жамият дарахтини кемирувчи курт-кумурсқалар, ичи тўла фиску фасод, ҳасад, кўролмаслик касалига дучор бўлган, инсон кўз ёшлари, изтиробларини амал курсисига алмаштирганлар эмасмикан?...

“Қакнус бир умр сайраб юриб, ўтин (чўп) теради. Қариганида ўзи йиққан ўтин хирмони устида жуда ғамгин бир ун тортади, қуйлайди. Унинг бу куйини эшитиб ҳамма ҳайвон ва қушлар йиғилади. Қакнуснинг куйидан кўп жониворлар ҳалок бўлади. Охирида шундай бир оташин куй қуйлайдики, бу куйдан у улуг хирмонга ўт тушади. Қакнус ўзи сайраб туриб шу ўтда ҳалок бўлади, унинг ва хирмоннинг ўрнида фақат кул қолади.

Аммо шу қолган кулда “бир Қакнусбача (Қакнус боласи) яшириниб олади. У бош кўтаради, ўз отасидек яшайди ва умри охирида у ҳам ўзини отасидек куйдиради, кулидан яна янги жўжа Қакнус пайдо бўлади экан”.

“Навоийнинг қалб дафтари” – Иззат Султон (66-67-бетлар).

Ёнаётган қуш – Қакнус, сен ҳақиқат деб, эл-юртинг, сенга ёруғлик кун берган озод давлатнинг деб хизмат қилиб охирида тухмат ила ёниб кул бўлган минглаб Қобулов оталарнинг рамзи эмасмикан?

Ёнаётган қуш, сен бугун ҳам ўз умрини ҳақиқат йўлига тиккан эл-улуснинг гами бирла куйиб кул бўлаётган фидокорларнинг йўлини ёритувчи машъала эмасмикан?

Юракларимиз ёнсин, гуриллаб ёнайлик, шу даражада кучли ва даҳшатли ёнайликки, бу азиз тупроғимизда ҳар қандай тур ва шакллардаги соялар, шарпалар бўлмасин.

М. МИРЗА,

Асака туман “Ленин йўли” газетаси.

1989 йил, 24 февраль.

ҲАЁСИЗДА ИМОН ЙЎК

Наврўз байрами кунлари набирам Ҳамдамбек билан Андижон шаҳридаги Навоий номли маданият ва истироҳат боғида сайр этиб юрибмиз. Боғ дарвозасидан то бургут кўниб турган ховуз лабигача одам. Етти ёшдан етмиш ёшгача дегандек, ҳамма ясанган, хушчақчақ, болалар қийқириғи, қизларнинг хандон отиб кулишлари, осмондаги ранг-баранг шарлар, чарақлаб турган қуёш... Ҳамма-ҳаммаси гўзал, завқ-шавқли.

Каруселлар айланади, осмонга учади, қайтади. Ҳамдамбекнинг ўзибоп, энг кичик каруселга бордик. Икки кишилик ўриндикқа набирамни ўтқаздим. Ёнига набирам тенгли кўғирчоқдек қизча ўтирди. Карусел айлана бошлади, секин-секин тезлади. Ҳамдамбек ўриндик четини ушлаб қизалокқа ёнбош қилиб, калласини бошқа томонга буриб то карусел тўхтагунча қилт этмай ўтирди.

Ўйин тугагач, ховуз томон юра бошладик.

- Ҳамдамбек, ўғлим, нега ёнингдаги қизалокқа тескари қараб ўтириб олдинг? - атай сўрадим ундан.

- Ҳа...

- Нима, кўрқдингми? Танишиб ҳам олмадинг...

- Уятдим-да.

Ҳамдам бола “уятдимда” деган калимани зўрға, қийналиб чиқарди, юзлари қизариб ҳам кетди. Юрагимда бир покиза силкиниш, ёзги шаббода каби ёкимли ҳис пайдо бўлди. Олти ёшлик набирамнинг “Уятдим-да” дегани, уч дақиқа ёнидаги қизалокқа тескари қараб ўтиргани энди униб чиқаётган майса-неварам қалбидаги “ҳаё” ниҳоли эканлигидан суюндим.

Ҳаммамизнинг покиза қалбимизда болалигимизданоқ ҳаё куртаклари уна бошлаган, уялиш, ор қилиш, номус... Ҳаёнинг барқ уриб турган шохлари каби инсон деган буюк маҳлуқотни яхшиликлар сари етаклаган, ёмонликдан қайтарган.

БИРИНЧИ ПАЙҒАМБАРЛИК СЎЗИ...

Ҳадиси шарифда айтиладики, пайғамбаримиз Муҳаммад саллоллоҳи алайҳи вассалам: *“Одамлар англаган биринчи пайғамбарлик сўзи шулки, агар уялмасанг, нима хоҳласанг шуни қилгин”*, деганлар.

“Ҳаё - имоннинг ярмидир”, дейилади муқаддас китобларда ва у инсонни ҳамиша эзгу-ниятларни амалга оширишга етаклайди, ёмонлик ва ёвузликдан қайтаради. Ҳаёсиз киши ҳар қандай қабихликни қилаверади, қилган ишларидан уялмайди, ор этмайди.

Имом Бухорий ривоят қиладиларки, бир киши иккинчи кишини ҳаёга даъват этаётганларида Муҳаммад (с.а.в) айтибдилар: *“Уни ўз холига қўйинг, ҳаё - имондандир”*...

Ёшми, қарими, йигитми, қизми, ким қайси ёшда бўлишидан қатъи назар ҳаёли, иболи бўлишга мажбур. Бу ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиз. Ҳаё бўлмаса, имон йўқ, имон бўлмаса, мусулмон йўқ, дегани эмасми?

Шаҳримиз кўчаларида, бозор, гузарларда, автобус бекатларида бақириб-чақираётган, бир-бирини еб қўйгудек дағдаға билан сўкинаётган кишиларни баъзан учратиб қоламиз.

БЕҲАЁ СЎЗЛАРДАН АСРА, АЛЛОҲИМ!

Гапларни эшитиб, кўнглингиз ағдар-тўнтар бўлади, “томи кетган”, “ифлос”, “ҳароми”, “ҳарф” ва шунга ўхшаш ёмон сўзлар бемалол нутқ қасримизни бузиб кириб келмоқда ва шу беҳаё сўзлар ҳеч тортинмасдан одамлар орасида баралла айтилмоқда. Жаҳли чикқан йигит-қизларни-ю бир ёққа қўйиб турайлик, соч-соқоли оқарган, аммо ҳалиям ўзини кўча боласиман, деб юргувчи катталаримиз, қатор-қатор невараларнинг бувижониси бўлган сержаҳл онахонларимиз тилларида ҳам ўша беҳаё сўзлар айланиб қоляпти. Имом Абулҳасан Алмаврду ҳаёни учга бўлганлар:

- 1) Аллоҳдан ҳаё қилиш;
- 2) одамлардан ҳаё қилиш;
- 3) инсон ўзидан ҳаё қилиш.

Абдуллоҳ ибн Маъсуд ривоят қиладиларки, пайғамбаримиз Муҳаммад (с.а.в) марҳамат қиладилар: “Аллоҳ таолодан чин ҳаё қилинглари!”. Шунда саҳобалар: “Бизларнинг чин ҳаё қилишимиз қандай бўлади?” деб сўрадилар. Пайғамбаримиз (с.а.в) шундай дедилар: “Кимки бошини ва ундаги кўз, кулок ва бурнини, қорин ва унинг атрофидаги аъзоларини турли ҳаром ишлардан ҳифозот айласа ва бу дунё зийнатини тарк этиб, ўлим ва азоби қабрини ўйласа шул киши Аллоҳ таолодан чин ҳаё қилган бўлади”.

Яқинда бир танишимнинг таъзиясига бордик. Ўша ерда, яъни марҳумнинг жанозаси ўқилаётган жойда: “Уйларини қарая, амир Олимхоннинг саройи-ку”, деди биров шеригига. Униси: “Ҳа, энди бунча иморатни пешона тери қилиб солмаганда, ҳаромдан топган пуллар эвазига”, деб жавоб берди. Бу икки ҳасадчининг суқ кўзлари уйда, бойликда, беҳаёлик билан марҳум устидан иғво ёғдирмоқда эдилар. Ҳаммамиз ҳам шундай ҳолатларни кузатяпмиз. Бировнинг ҳовли-ҳаятига паст назар билан, суқ ва беҳаёлик билан қаровчи кишилар орамизда бор.

Донишмандларимиз айтадиларки: “Бировнинг уйига бокма, бемаҳал эшигини қоқма”, яъни “бировнинг оиласига, хотин-қизига ёмон назар билан қарама, кўз олайтирма, акс ҳолда сенинг оилангга бундан ҳам баттарроқ кўз олайтирадилар”.

БЕҲАЁ КЎЗЛАРДАН САҚЛА, АЛЛОҲИМ

Дастурхон ёзилганда, турли издиҳомларда, тўй-маросимларда суҳбатимизнинг тўксон фоизи иғводан иборат бўлади. “Фалончи - бой бўлди”, “Фалончи гадо бўлди”, “Фалончи хор бўлди”, “Фалончининг қизи бузилди” каби фиксу фасод тўла сўзлар даврани ўрайди. Бирортамиз туриб “Ҳой, биродарлар, келинглари, яхшилиқдан гаплашайлик, зора яхшилиқлар кўпайса”, демаямиз. Сукут, сукунат... Бошимизни эгиб, ҳар қандай буйруққа “жон” деб итоат этишимиз кераклиги қонимизга сингиб кетган.

Суҳбатларда яхши одамлар, турли истеъдодли кишилар, санъаткор, рассом, шоир, ҳунармандлар, масалан: боксчи Муҳаммадқодир Абдуллаев, шоир Муҳаммад Юсуф, санъаткор Шерали Жўраев, шахматчи Рустам Қосимжоновларнинг ҳаётини ибрат қилиб гапирсак бўлмайдими?...

Ҳеч бўлмаса, маҳалламиздаги ҳаёли, одобли ёшлар, пиру бадавлат кексалар хақида гаплашсак, қандай улуғ иш бўларди.

Маъракаларда эшитилган гап уйга етиб, ёшларимиз кулоғига кирарди. Уларда ҳавас уйғотарди. Набирам Ҳамдамбекнинг қалбидаги энг покиза ҳиссиёт уялиш каби ҳаё уруғлари ёшларимиз юрагида барқ урарди.

М. МАЪМУРОВ.

**Асака шаҳар “Асака оқшоми” газетаси,
2005 йил, 15 апрель.**

ИЖОДКОРНИНГ ЮРАГИ БУТУН

Шаҳар боғининг икки тарафи йўлакча. Юриб борар эканман шеър ўқидим:

Воажаб икки кўзим икки томонни илғамас,

Ўзи икки бўлса ҳам икки навода ийғламас.

Мисли икки кўз эрурмиз сен ийғласанг, мен бунда қон,

Сен агар қулсанг мабодо, дилга нур тулғай, ишон!

ҚАЛБИМДАГИ ОДАМЛАР

Жим қулоқ солиб кетаётган ҳамроҳимдан сўрадим:

- Хўжа бола, айтинг-чи, бу назм ғунчаси кимники?

Хўжа бир лаҳза ўйлади ва:

- Бу назм ғунчаси Навоийники, - деди.

- Йўғ-э..., - дедим.

- Адашдим, сал даража пастрок Эркин Воҳидовники бўлса керак, - деди.

- Йўғ-э..., - дедим.

Хўжанинг кўзлари чараклади:

- Топдим, бу шеър ғунча экан, ҳали очилмаган, хом нарса-да, хом..., билдимки бу пишмаган нарса сизники!...

- Топдингиз, - дедим.

Бараварига мириқиб қулдик.

Ана шу суҳбат бўлиб ўтганига ҳам роса қирқ йил тўлибди. Аммо, Обидхўжанинг шумгина кулиб турган чехраси ҳамон кўз олдимида. Обиджон “Янги ҳаёт” таҳририятига ўнинчи синфни битирибоқ ишга келган экан. Орадан ўн беш кун ўтгач мен келибман. Таҳририятдаги энг кичкина лавозимлар бизда. Аммо, газетада ишлаётганимиз қанчалик юрагимизни гупиртираётганини ўзимиз билардик.

Ишга қабул қилинган кунимнинг эртасига Обиджон билан иккаламизни Холдеворбекдаги “Шарқ юлдузи” колхозига гўза парвариши тўғрисида танқидий мақола тайёрлашга жўнатишди. Уриниб-суришиб, йўловчи машиналарда колхозга етиб бордик. Идора қоровули бизни илиқ кутиб олди, шўрва, чой борлигини айтди. Хўжа секин қулоғимга “кетдик, шўрвасини ичсак, қандай қилиб танқид қиламиз”, деди. “Тўғри”, дедим мен ҳам. Йўлга тушдик, бирор соат пиёда юрганимиздан сўнг колоқ бригадага етиб бордик. Сув босган пайкаллар, тўхтаб турган трактор, қаровсиз шийпон... Хуллас, танқидий мақолага етарли далилларни олиб, орқага қайтдик. Обиджон шаҳарлик бўлгани учунми, йўлни қисқасига олди. Пиёда, қирқ даражадан юқори иссиқда, тупроқ дала йўлида терлаб-пишиб икки мухбирча келяпмиз. Ва ниҳоят “Байроқ” деган кишлокқа келибмиз. Бу ерда тожиклар яшаркан. Кўчада ҳеч ким йўқ. Бир болакай уйдан югуриб чиқиб қолди. Ўша болага икки оғиз тожикчаладим. Битта иссиқ нон, бир чойнак совуқ чой олиб чиқди. Хўжа аввалига “нон сўраманг, гадоймизми”, деди. Аммо, нонни синдириб қўлига берганимда индамай олиб, кавшанди. Ахир ёз куни, соат тўртлар чамаси, очмиз, чарчаганмиз.

Ўша куни Обидхўжа Турсунов билан дўстлигимиз бошланди. “Янги ҳаёт” деган улуғ даргоҳда саккиз йил бирга ишладик. Бу орада ҳар иккаламиз сиртдан ўқиб журналист дипломини олдик, кичик ходим, катта ходим бўлиб, амалларимиз кўтарилди. Устоз Зокиржон Шарафутдинов раҳбарлигида қаламимиз қайралди. Лавҳа, очерк, фельетонлар, турли мавзулардаги мақолалар биринкетин бизни элга танитди. Кечалари ҳам ишлай бошладик. “Районимизнинг бир куни”, “Районимизнинг бир туни” каби янги саҳифалар пайдо бўлди. Таҳририят жамоаси бақувват бўлиб борди. Обиджон Жуманазаров, Эргашбой Дехқонов, Бурҳонжон Отажонов, Сотволди Шарафутдинов каби ижодкорлардан журналистика сирларини ўргана бошладик. Айниқса, масъул котибимиз Абдуфаттоҳ Абдурахимовнинг қаттиққўллиги бизда масъулиятни кучайтирди, ҳар бир гап, ҳар бир сўз эмас, балки бирорта нукта, вергулда ҳам хато қилмаслигимиз кераклигини ўргатди.

Ўша йиллари “Янги ҳаёт” газетаси вилоятдагина эмас, республикада ҳам кўзга кўринарли ижодий жамоа ҳисобланарди. Мухарриримиз тилиям, дилиям тўғри, ўз соҳасининг пири, улфатларнинг гули эди. Зокиржон акамизни йўқлаб жуда кўп

ижодкорлар келиб турарди. Бир куни республикадан катта журналистлар келди. Чойхонада дастурхон ёздик. Улар битта сўрида, биз ёшлар чеккароқдаги сўрида ўтиргандик. “Катта” лардан бирининг пайпоғи йиртиқ экан. Обидхўжага уни кўрсатиб “Қаранг, ўшаларчалик катта журналист бўлганда ҳам пайпоғимиз янги бўлмас экан”, дедим. Хўжа кулиб, “дўстим, пайпоғимиз бир умр йиртиқ бўлса бўлсин, юрагимиз бутун бўлсин” деганди. Ҳақиқатдан журналистнинг юраги бутун бўлсин. Машҳур ёзувчимиз Абдулла Қаҳҳор айтганидек, “Ижодкорда истеъдоддан ташқари юрак ҳам бўлиши керак”.

Бугун устозларимиз Зокиржон Шарафутдинов, Абдуфаттоҳ Абдурахимов, дўстимиз Обидхўжа Турсунов каби қалбимиздаги азизларимиз орамизда йўқ. Улар юраги бутун журналистлар эдилар. Аллоҳ уларни ўз раҳматига олган бўлсин.

Шаҳрихон тумани, “Янги ҳаёт” газетаси.

2009 йил, 25 июнь.

“ОХИРГИ БОР ИЛТИМОС ҚИЛАМАНКИ...”

(Эллик беш йилдан сўнг кўришдилар)

МУҲАРРИРГА ХАТ

Хурматли муҳаррир! Бу мактубни сизларга умид билан ёздим. Мактубимни газетада чоп этсанглар. Зора бирор яқинимдан дарак бўлиб қолса.

Мен, Марайимжон Қўчқоров 1928 йилда Андижон областининг Шаҳрихон районида туғилганман. 1934 йилда онам вафотидан кейин қийинчилик сабабли отам мени Кува районидаги болалар уйига олиб бориб қўйган. Уйимиз қаердалиги ва қандайлиги тўғрисида тасаввурим йўқ. Лекин отам мени бир муддатга болалар уйидан олиб кетиб қўлимни ҳалоллаганини аниқ эслайман. Ўшанда уйимизга кетаётиб Асаканинг “Чўнтак” чойхонаси ёнидан ўтганмиз, шу ердаги чархпалакни кўрганим ёдимда бор.

Мен Улуғ Ватан урушидан кейин армияда бўлдим. Хизматдан қайтиб отамни изладим. Шу кунгача турли газеталарга ёздим, Асаканинг “Чўнтак” чойхонаси яқинида яшовчи қариялардан суриштирдим. Лекин самараси бўлмади.

Оиламизда акам ва синглим ҳам бор эди. Акам Иброҳимжон Қўчқоров, 1926 йилда туғилган. Синглим Зулфияхон Қўчқорова,

туғилган йилини билмайман. Орадан анча йиллар ўтди, лекин мен жигаргўшаларимни кўришни истайман.

АДРЕСИМ: Тошкент шаҳар, Акмал Икромов райони, 6 пр. Хондамир кўчаси, 1-уй.

Редакциядан: М. Қўчқоровнинг отаси, онаси ёки синглиси тўғрисида бирон бир маълумотга эга бўлган газетхонлардан бу ҳақда газетамизга хат ёзиб маълум қилишларини сўрайман.

18 сентябрь, душанба.

Ишхонамизга кириб келган мўйсафид ўзини таништирди. “Мен Ўринбой Жўраевман, шу ерда - шаҳарда, Ленин кўчасидаги 133-уйда яшайман. Шанба куни ўз акасини, синглисини ахтараётган тошкентлик Марайимжон Қўчқоровнинг хатини радиодан ўқиб эшиттиришди. Мен унинг акаси Иброҳимжон Қўчқоровни танийман. Зулфияхон деган синглиси ҳам бор... Улар “Андижоннефтепроми”да ўтиришади. Ушанга сизларга ёрдам бергани келувдим”.

Оқсоқолга раҳмат айтиб, кузатиб қўйдим. Дарров дафтар-қаламни олдим, фотомухбиримиз билан йўлга тушдик.

Шу куни соат тўртлар чамасида Андижон нефтчилар посёлкасидаги Гагарин кўчасининг 55-уйи дарвозаси олдида келдик.

Эшикни очган киши Иброҳимжон Қўчқоров экан, биз унга мақсадни айтдик. У киши бироз ўйланди. Кейин ўзини босиб олиб биздан укаси ҳақида суриштира бошлади. Биз унга Марайимжон аканинг редакцияга йўллаган мактубини бердик.

“НАҲОТКИ У ТИРИК”

Иброҳимжон ака хатни қайта-қайта ўқиб чиқди. Орада папирос чекди, чой хўлади, дори ичди. Унинг қўллари беихтиёр қалтирар, томоғига нимадир текилиб, гапи тўхтаб қолар, кўзларига ёш қуйилиб келарди.

“Укам топилибди, укам, югур, аммангни чакир”, деди у ўғлига. Орадан беш минут ўтмади. Аёл кишининг севинч сўзларини эшитдик: “Акам топилибди, акам-ей, тирик экан-а, вой акам, Марайим акам бор экан-а, Худога шукр, Худога шукр, эс таниганимдан бери Худодан сўрайман, акамни кўрармиканман деб”. Бу аёл Марайимжон аканинг синглиси Зулфияхон опа экан. У йиғлар, гапирар, бизга раҳматлар айтар, ўзини қўйгани жой топа олмасди. Акасининг хатини кўзига суртди.

“Наҳотки у тирик, - деди Иброҳимжон ака, - хатда ёзилишича укам бечора кўп кидирибди-да. Биз уни аллақачон ўтиб кетган деб юрарканмиз қаранг-а...”.

ЙИЛЛАР ВА ЎЙЛАР

“Бизнинг оила Шаҳрихоннинг Оқмачит маҳалласида яшарди, - деб ҳикоясини бошлади Иброҳимжон ака. - Ўттиз учинчи йиллар бўлса керак, тақдир тақозоси билан отам билан онам ажрашган. Шунда отам бизни олиб Шаҳрихондан Асакага Сайдобод қишлоғига келиб қолган экан. Менимча тузукрок жой ҳам бўлмаган яшашга. Қишлоқдаги ўқитувчиларнинг маслаҳати билан Асакадаги болалар уйига мени ва укам Марайимжонни топширганлар. Эс-эс биламан, дадам ҳар ҳафта бизни кўргани борардилар. Орадан бир йилми-икки йилми ўтгач, болалар уйи Асакадан Қувага кўчди. Ўша жойда укамнинг бошига ёмон яра чиқди. Эсимда бор бошига чойшаб ёпишиб қоларди, эҳтиётлаб ажратардик. Ёз пайти бизни Толмозорга лагерга олиб кетишди. Орадан бир ой ўтгач, келдик. Келсам, укам йўқ, суриштирсам “кал банисага жўнатдик” дейишди. Шу-шу уни қайтиб кўрмадим. Отамнинг уни излаб бормаган жойи қолмади. Тошкентга бориб Охунбобоев отанинг олдига кирганларини ҳам айтиб бергандилар. Роса ҳисобласам эллик беш йил бўпти. Нима ишлар қилди экан укам? Бошидан нималар ўтди экан-а?...”.

Иброҳимжон Кўчқоров ҳақида билганларимиз:

У 1920 йилда Шаҳрихонда туғилган. 1940 йилгача болалар уйида тарбияланган. 1940 йилда ФЗУга ўқишга борди. Ўқишни битириб авиация заводида токарь бўлиб ишлади. 1941 йили қишлоққа қайтиб келди, аввал колхозда, кейин Андижон нефть бошқармасида тракторчилик қила бошлади. 1958 йилда шу бошқармадаги транспорт бўлимига бошлиқ бўлди. 1986 йил пенсияга чиқди. Аввал автомобиль техникуми, кейин пахтачилик институтини битирди. “Ўзбекистонда хизмат кўрсатган нефтчи” унвонига сазовор бўлди. “Ҳурмат белгиси” ордени, бир қатор медаллар билан мукофотланди. Рафиқаси Маликахон ая билан саккиз фарзандни вояга етказдилар. Уларнинг деярли ҳаммаси олий маълумотли бўлди.

“Армонимиз шу эди, - дейди ним кулгу ва севинч билан Иброҳимжон ака. - Мана, топилибди, ҳозирок жўнайман”.

“ДИЙДОР КЎРИШДИК”

20 сентябрь, чоршанба.

Ишхонамда телефон жиринглади. Трубкадан нотаниш овоз келди. “Мўминжон ака, сизми?”. “Ҳа”, дедим, “Тошкентдан амакимизни олиб келдик, тезда бизникига келинглар”.

Яна йўлга тушдик. Гагарин кўчаси, 55-уйда улар йўқ экан. Зулфияхон аянинг уйида тўйда эканлар. Ака-укалар, сингиллар, она ўз фарзандларини кўришиб, шоду хурсанд эдилар. Ҳил-хил пишган узумлар бошимиз узра осилиб турибди. Кузнинг сахий куёши ҳаммани баробар эркалайди. Бири Андижон, иккинчиси Марғилон дўпписи кийган икки паҳлавон ака-укалар бир-бирига қараб, гапириб тўймайди. Уларнинг атрофидаги аёллар, кизлар, йигитлар, болаларнинг бахтли кулгиси тўйга-тўй қўшиб юборгандай.

Ўтган кундаги узилиб қолган суҳбатимизни давом эттирмакчи эканлигимизни билдирдим. Дафтарни очиб қаламни тутдим. Шу пайт Иброҳимжон ака менга кулиб “қалам-дафтарингизни қўйинг, менга қараб турсангиз гапираман”, - деди. Мен жон, деб рози бўлдим.

- Ўша куниёқ иним Абдумажид билан Тошкентга кириб бордик. Сўраб-суриштириб Хондамир кўчаси, 1-уйни топдик. Тунги соат 3. Эшик қўнғироғини босдик. Аёллар товуши келди. Узоқ вақт эшик очилмади. Ниҳоят бу киши чикиб келдилар. Биз бир-биримизни суриштирдик, анча ишонқирамай турди укам. Охири “Онангизнинг оти Ҳуртожимиди?” деб сўраганимда ҳўнграб йўғлаб қоборди. Ҳаммамиз йўғладик. Бўёғини ўзингиз айтиб бера қолинг.

ЕТИМ БЎЛГАН БИЛАР, ЕТИМ ҚАДРИНИ

- Менинг шунча оға-иним бор экану етимман, ҳеч кимим йўқ деб, эллик беш йилдан бери эзилиб юрибман, - деб ҳикоясини бошлади тошкентлик Марайимжон ака доридан капотиб.

Бошимга яра чикиб Кува станциясидаги касалхонада операция қилишганини биламан. Дадам олдимда бўлган эди. Операция қилдириб, бошимни бойлаб, болалар уйига олиб келиб қўйган. Хатда ёзганимдек қўлимни ҳалоллаш учун Асакага олиб келган. Ўшанда чархпалакни кўрганман, чойхона бўларди, баланд садақайрағоч тагида оч-яланғоч болалар тиланишиб ўтирардилар.

Кува болалар уйдан Тошкентга - касалхонага жўнатишди. У ерда тузалганимдан сўнг Қувага қайтармай Қўкондаги болалар

уйига жўнатдилар. Бу ердаги болалар уйида 1943 йилгача турдим, кейин риштонлик Йигитали деган ўртоғим билан кочдик. Риштонга бордик. Интернатга жойлашиб ўқий бошладик. Интернатдан Марғилон ипак комбинатига жўнатишди. 1948 йилгача шу комбинатда ишладим. Кейин армияга кетдим. Марғилондан Горчаков станциясидан вагонга чиқдик. Вокзал тўла одам, ҳамманинг кузатувчилари бор эди. Мен уларга термулиб турдим, мен ҳам одамман, бирорта танишим чиқиб қолармикин, дедим. Ҳеч ким менга қарамади. Вагонда ҳўнграб йиғлаб кетдим... Одесса шаҳрида хизмат қилдим. Болалар уйида бўлганлигим учун армияда тезда обрў топдим. Икки марта отпуска беришди. Қаерга борардим? Ҳеч кимим бўлмаса. Индамай хизматни қилиб юравердим. Муддат тугади. Унгача Тошкентга, Москвага, Андижонга хатлар ёздим, дадамни ахтардим, ҳеч қаердан жавоб ололмадим. “Адресни айт” дейишди, адресини ўзим билмасам... Армиядан тўғри ўзим билан бирга хизмат қилган Аминов Ғуломжонларникига келдим. Улар мени ўз фарзандларидек кутиб олишди. Армияда шофёрлик курсини битирган эдим. Фарғонада такси ҳайдовчиси бўлиб ишга кирдим. Тақдир тақозоси билан 1953 йилдан буён Тошкентда яшайман, йигирма олти йил “Тез ёрдам” машинасини миндим. Ҳозир пенсиядаман. Турмуш ўртоғим Одила Умархўжаева “Шарқ Юлдузи” маҳалла комитетининг раиси, шахсий пенсионер. Беш фарзандимиз бор, ҳаммалари уйли-жойли, олий маълумотли мутахассислар, худога шукр, мана, акам Иброҳимжон, синглим Зулфияхон, иним Абдумажид, онам Хуртожи, кўплаб жиян, қонқариндошларим билан кўришдик. Хурсандман, жигаргўшаларим бор экан.

БИЗ ҚИЗИҚҚАН ФАКТЛАР:

Иброҳимжон ака бедарак йўқолган укаси Марайимжон хотирасига набираларидан бирининг номини Марайимжон деб атадилар. Марайимжон ака, “Менинг жажжигина сингилчам бор эди, исми Зулфияхон”, дея кенжа қизининг номини Зулфияхон деб атадилар.

Икки оилада 13 олий маълумотли мутахассис, кўплаб набиралар.

Марайимжон ака Асақага келиб ҳеч кимни дараклаб тополмай редакцияга хат ёзиб, хатни Ниёзботир кишлоқ почтасига ташлаб кетган.

“ИЗЛАРИНГНИ ИЗЛАЙМАН”

Кўчқорбой отанинг фарзандлари Иброҳимжон, Марайимжон акалар, Зулфияхон опа, ўғил-қиз, қариндош-уруғлар даврасида бобонинг қабрини зиёрат қилгани кабристонга бордик.

Оқсоқол ўтганларга атаб фотиҳа ўқиди. Жимлик, сукунат, ҳеч ким ҳеч нарса дея олмайди.

“Мен келдим, дадажон, излаган ўғлингиз, кўролмай, тополмаганингиз, тирик туриб йўқолган ўғлингиз Марайимжонман, Марайимжонман... келдим, келдим... дадажон қанисиз?!”

Қир бағирлаб ётган қабрларга урилиб сакраб-сакраб осмону фалакка отилаётган бу нидо кимники? Ота меҳру муҳаббатини, онанинг иссиқ кўйинини ҳис эта олмаган, ака-укаларидан тирик туриб айрилган, олтмиш икки ёшгача “дунёда ёлғизман” деб ўқсиб юрган инсон нидоси бу!

Сиз ва биз юракнинг тубидан чиққан сўзларни, индамасдан ҳақиқатнигина гапира оладиган кўзларни, ўз жонини дадил тутадиган дўстларни, бир-бирига ҳамиша мадад ва далда берадиган одамларни севайлик! Эҳтимолки, ака-укалар, ота-болалар шунчалик меҳрга ташна бўлишмасди, юртимизда илтимосларга жон-дил билан хизмат қилувчилар, бировнинг дардини ўзиники деб биладиганлар кўпроқ бўлса...

Куйиб кулга айланмоқ осон,

Азоб билан яшаш - шон-шараф.

Орзу билан яша, эй инсон,

Кулиб кетсанг унга йўқ тараф.

Асака туман “Ленин йўли” газетаси,
1989 йил, 24 сентябрь.

ОНАГА УЗИЛГАН ЎҚ

Андижон ва Хонободда бўлган нохуш ҳодисалар ҳақида ўйлар эканман, Чингиз Айтматов тасвиридаги ўз онасини ўлдирган Жўломон ёдимга келди. У волидасига қараб ўқ узди. Она “ўғлим Жўломон” дея йиқилиб, жон таслим қилди. Бутун саҳро бўйлаб йўқ, йўқ, бутун олам бўйлаб онанинг нидоси таралди. Бола манкурт эди. У душманлар қўлига асир тушганди. Душманлар эса унинг бошига туя терисини ёпиштириб, хотирасини бутунлай ўчириб ташлаган эдилар. Манкуртга на она, на ота, на ака, на ука, на Ватан... ҳаммаси йўқ нарсадир.

Киндик кони тўкилган азиз тупроққа, ювиб-тараб, тарбиялаб ўстирган она-Ватанга қарши қурол кўтариш - манқуртлик, ўз онасини ўлдириш каби даҳшатли имонсизликдир.

Бундай мудҳиш номаъқулчиликка Полосон қишлоғининг катта-кичик вакиллари ўз муносабатларини билдирдилар. Қишлоғимизнинг энг муътабар кишиси - 109 ёшли Олимжон ота шундай деди:

- Дилимизда Аллоҳ, тилимизда “Ла илаҳа иллаллоҳ”. Аллоҳ насиб этибди 109 ёшга кирдим. Яратганга тинимсиз шукроналар айтаман. Шунча йил давомида кўп воқеаларни бошдан кечирдим. Жаҳон урушлари, қирғин баротлар, очарчилик, қимматчилик, қаҳатчилик каби халқимиз бошига тушган кулфатларни кўрдим.

Ҳар доим ҳам Аллоҳнинг йўлидан эмас, шайтоннинг йўлидан юрганлар хору зор бўлган. Бу дунё ҳам, у дунё ҳам улар учун азоб, укубатдир.

Яқинда Андижонда, Хонободда бўлган фалокатни эшитдим. Бегуноҳ фарзандимиз нобуд бўлибди. Бу гуноҳни қилганлар мусулмон эмас. Гуноҳкор бандаларнинг жазосини Аллоҳ, албатта, беради.

Ҳар куни беш маҳал намозимда эл-юрт тинчлигини Аллоҳдан сўрайман. Халқимиз тинч-омон бўлсин.

Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуфнинг “Иймон” китобини варақлайман. Олимжон ота Мамадиевнинг сўзларини тасдиқловчи фикрлар кўз олдимдан ўтади. Террор - ўз мақсадига эришиш йўлида бошқаларнинг жони, моли ва обрўсига куч ва қурол ишлатиш йўли билан зарар етказиш деб тушунамиз. Террорчиларнинг рўйхати бошида кўплаб одамларнинг ҳалок бўлиши туради. Кейин кишиларнинг молу мулклари, обрў-этиборларига путур етиши, халқлар ўртасидаги муносабатларнинг ёмонлашуви, дунёда хавф-хатарнинг бардавом бўлиши каби иллатлар ётади.

Ислом инсониятга зарар келтиришга мутлақо қаршидир. Аллоҳ таоло Қуръони каримда “Ким бир жонни ноҳақдан ёки ер юзида фасод қилмаса ҳам ўлдирса, худди ҳамма одамларни ўлдирган бўлади. Ким уни тирилтирса, худди ҳамма одамларни тирилтиргандек бўлади” деган (“Моида” сураси, 32-оят).

Демак, бир беайб инсонни ўлдириш бутун инсониятни ўлдириш билан баробар оғир жиноят экан. Ўша қотилваччалар Аллоҳнинг мазкур муқаддас сўзларини ўқиганмикан, эшитганмикан?!

Қишлоғимиздаги азиз кишиларимиздан Иккинчи жаҳон уруши

қатнашчиси, фахрий ўқитувчи Султонбой Жўраев қаҳрланиб гапира кетди: “Дунёни эгаллайман деган Гитлер нима бўлди? Шарманда бўлди, ер юзидаги барча халқларнинг лаънатига учради. Бу босқинчилик урушида эллик миллион одам қурбон бўлди-я...”. Қишлоғимиздан ҳам қирққа яқин йигитларимиз жон таслим қилдилар. Етим фарзандлар, тул хотинлар тортган азобларни ўз кўзимиз билан кўрдик.

Террорчиларнинг мудҳиш ҳаракатлари барчамизни ларзага келтирди. Нияти бузуқлар, албатта, жазосини олади. Унинг ақлини олган, қўлига қурол берганлар, тинч-фаровон ҳаётимизни кўра олмаётган ватанфурушлар, албатта, хор бўлади. Бунга ишончим комил”.

Талаба Гулбаҳор Дехқоновдан сўрадим.

- Бу воқеаларга нима дейсан?

- Университет талабалари бу мудҳиш воқеани эшитиб, юртбузуқиларга нисбатан нафратимиз ошди. Университетимиз, шаҳар, қишлоқларимиз, ота-оналаримиз, ака-укаларимиз тинчлигини бузган бу манқуртларни лаънатлаймиз. Андижон Давлат университетининг ўқитувчилари ва талабалари жамоаси бу мудҳиш воқеликни қаттиқ қораладик. Барчамиз бир бўлиб Ватанимизни кўз қорачиғидек асрашга қарор қилдик.

- Маҳалла аҳли фаоллари билан йиғилишиб, ўз уйимизни ўзимиз қўриқлашга келишиб олдик. Тунги навбатчиликлар ташкил қилинди, - деди Полосон маҳалла фуқаролар йиғини раиси Содикжон Солиев. – Турли ном билан сохта текширувчилар, қаллоб одамлар маҳалла оралаб қоляпти. Энди маҳалла фуқаролар йиғини махсус рухсатномасиз уйларга киришни ман қилдик. Тўй-маракалар, ҳар қандай йиғинларни кундузи, қисқа муддатларда ўтказишга келишиб олдик. Хушёрлик билан яшаш, меҳнат қилиш, маҳалламизда тинчликни сақлаш асосий ишимизга айланди.

Мамлакат ҳаммамизники, демак, мамлакат душмани барчамизнинг душманимиздир. Мевага тушган куртдек ичимизда юриб, кемирадиган душманларимиз ҳам йўқ эмас. Биз ҳар қандай душманга - ташқисигаям, ичкисигаям, турли хил ниқобларга ўраниб олганларига ҳам кучли зарба беришимиз зарур. Бу зарба - бизнинг ўз Ватанимизга, халқимизга бўлган муҳаббатимиз, республика-мизнинг ёрқин келажигага бўлган юксак ишончимиз бўлади.

Шаҳрихон тумани “Янги ҳаёт” газетаси.

2009 йил, 11 июнь.

ЁЛҒИЗИМ, ДАРДКАШИМ!

(Сурат билан суҳбат)

Ассалому алайкум, Нурилло! Ёлғизим, дардкашим!

Бу йилги баҳор ғалати келди, ўриклар гуллаб, дов-дарахтлар куртак чиқарганда бирдан кучли шамол елиб ҳамма ёқни остин-устун қилди. Ҳаммининг плёнка ёпилган капалари бузилди, энди ўзини ростлаган помидор кўчатлари ялангда қолди. Эртасига лопиллаб қор ёғиб берди. Худди менинг қалтираб турган юрагимга муз ёққандай, худди сендан жудо бўлган кунларимдай... Ҳамқишлоқларим уясини сув босган чумолилардай шошиб қолишди. Осонмас, фалон пулга эгма темир, фалон пулга кўчат, плёнка сотиб олиш... Ҳа, осонмас, биров рўзғорини тутиб турган сигирини сотди, биров кимдандир қарз олди, бизники ҳам вайрон бўлди. Тоғангдан қарз олиб капани қайтадан ёпдик. Нима ҳам қилардик, пешонадагини кўрамиз, сени йўқотиб қўйиб ҳам чидаб яшаяпмиз-ку.

Ёлғизим, сенга айтмасам дардимни кимга айтаман. Бировга оғиз очмоқчи бўлсанг, сендан олдин фарёд қилади. Яхшиси, сен билан гаплашаман, сен жим қулоқ соласан, жавоб қилмайсан, ёш тўла кўзларимга тикилиб турасан, чунки сен жонсизсан, оддий коғозсан, суратсан! Ҳа, майли, сурат бўлсанг ҳам борсан-ку.

Айб ўзимда, ҳамма сиққан Асакага сен сиғмадинг. Россияга жўнатмасам бўларди. Нима бўлганини билмай қолдим. Отанг билан можароларинг кучайиб кетганидан кўрқдим, шекилли. Отанг ўша ўзинг билган отанг эди, унга на ота-она, на хотин, на бола керак, фақат ичкилик бўлса бўлди. Сендан ажралганда ҳам ўша арок лаънатидан айрилмади, ҳозир даволангани кетди, буниси учинчиси, билмадим, буёғи нима бўлади.

Ўғлим, онанг етимлик захрини роса тортиб катта бўлди. Дадам – сенинг опоқдаданг гўзага заҳарли дори сепадиган трактор минган ва заҳарланиб вафот этган. Онам ҳам узок яшамади, акаларим қўлида қолдим. Улар боқишди, ўқитишди, отангга узатишди. У пайтларда отанг қишлоғимиздаги ягона олий маълумотли адабиёт ўқитувчиси эди, шеърлар ёзарди. Улфатчилик, ёру дўст деб ичкиликка кўмилиб қолди. Оғзидан Умар Ҳайём тушмасди. Шунча ғам етмагандай сен ҳам...

Нима бўлди, билмадим сен ишлаб турган корхона ёпилди. Ўша

корхонани сотиб олган андижонлик бойлар бойлигига кўмилсин! Агар ўшалар штатларни қисқартириб, унта ишчидан биттасини қолдирмаганда сен Россияга кетмаган бўлардинг, шу ерда оз ойлик олсанг ҳам, тирикчилигингни килиб юраверардинг. Бағримда бўлардинг болам!...

ДЭУга қилган ҳаракатинг ҳам бекорга кетди. Бир балл етмай қолди, дединг. Бошлиқларнинг олдига бораё дедим, унамадинг. Бир миллионлаб пул беришиб синовлардан ўтишяпти, дединг. Йўғ-е, ҳақиқат бор, дедим. Сен ҳақиқат пулда, дединг. Пул ўлсин, бир миллион сўм бизнинг тушимизга ҳам кирмайди, Нурилло!

Қарая, заводга ўн мингдан ортиқ ёшлар ариза беришибди, улардан атиги беш юзми-олти юзми ишга кирибди, холос. Ким билади, қолган ёшларимиз қайга кетишди, уларнинг ота-оналари қандай ташвиш билан яшяптилар экан.

Ҳар қалай, уларники менинг дардимдан енгилроқдир. Фарзандлари соғдир, омондир... Худога шукур, синглинг ёнимда, ўзимга Оллоҳ куч бериб турибди, мактабда тушгача дарс бераман, қайтиб келиб қапага кириб, помидорга қарайман, ажабмас ҳосил яхши бўлиб беш-тўрт сўм қўлимизга пул тушса. Синглингни эл қатори узатишим керак, уям йигирмага кирди, яна бирор йил ўтса “қари қиз” бўлади-қолади. Кейин рўзғори бузилган, хотини ўлганлардан совчи келадими, деб юрагим зирқираб кетади.

Ёлғизим Нурилло! Фарзанди қазо қилган ота-онани ўлган боласи у дунёда кутиб олармиш... ўғлим! Шу дунёда совук мурдангни бағримга босиб “дод” солиб йиғлай олмадимку, у дунёда мени кутиб оласанмикан?... Кемерово деган шаҳарда, ҳаётингнинг сўнгги кунларида “аяжон” деб термулиб турганингда сенинг олдингда бўлолмаган онагни кечира оласанми?

Азизим, жигарбандим! “Қобуснома”да дунёда энг катта бахтсизлик-камбағалликдир, дебди. Дарҳақиқат, камбағалликка лаънатлар бўлсин! Қўлим калталиқ қилди, сени кўргани боролмадим, ҳатто, ўз қабристонимизга жасадингни қўя олмадим... Хафа бўлма, ўксинма, болам, албатта, сенинг олдингга бораман. Қачонлигини Оллоҳ билади, Кемеровода учрашамизми ёки боқий дунёдами...

Нурилло, ёлғизим, дардқашим, чимилдиқ кўрмай ўтдинг. Кеча мактабдан келаётиб суюклигинг Дилафрўзни кўрдим. У мени кўриб уйга қочиб кириб кетди. Йиғлаганини эшитдим. Мен ҳам уйимизга

келгунча йиглаб келдим... Иложсизман, ўғлим... Кеча-ю кундуз Оллоҳдан сенга жаннатдан жой сўрайман, бу дунёда кўрмаганингни у дунёда кўргин. Ўзимга эса сабр, сабр, сабр...

Майли, хайр, болам, кеч кириб қоляпти, шам топиб қўяй. Электр ҳақини тўламадинг, деб хозиргина симларимизни узиб кетди. Хайр, яхши ором ол...

Садоқат ая ўглининг суратини ўпиб, қўллари билан силаб, деворга илди. Камзулини чўнтагини ковлаштириб, кўчага шамга чиқиб кетди.

Асака тумани “Асака ҳаёти” газетаси.
2005 йил, 5 май.

ЧЎЛДА ТОБЛАНИШ ОСОНМАС

(Газетанинг биринчи муҳаррири билан суҳбат)

Бу йил туманимиз ташкил этилганига 35 йил тўлди. Туман ижтимоий-сиёсий ҳаётининг кўзгуси ҳисобланмиш “Улугнор” газетаси ҳам шу ёшда. Бугун биз бундан 35 йил бурун биринчи сони босмадан чиққан “Комсомолобод тонги” газетасининг биринчи муҳаррири Мўминжон МАЪМУРОВ билан суҳбат кураимиз.

МУХБИР – Мўминжон ака, янги ташкил этилган тумандаги газета муҳаррири сифатида иш бошлаган ўша йилларни қандай эслайсиз?

М. МАЪМУРОВ – Э, у даврларни эсламай бўларканми, худди тушга ўхшайди. Мана, ўшанга ҳам 35 йил тўлибди.

Мен Шаҳрихонда “Янги ҳаёт” газетаси муҳаррири ўринбосари бўлиб ишлардим. Комсомолобод тумани ташкил этилган ўша кезларда вилоят матбуот ва ахборот бошқармаси бошлиғи Дмитрий Александрович Данильян, вилоят партия кўмитаси пропаганда бўлими мудирини бўлиб ишлаган Собиржон Шокаримов ва “Янги ҳаёт” газетаси муҳаррири Зокиржон Шарафутдинов янги туман газетаси муҳаррирлигига мени тавсия қилишди. Чўлга келдим. На идора бор, на ходимлар. Мени туман партия кўмитаси биринчи котиби Таваккал Топволдиев илиқ кутиб олди. Сариксув кишлоғида совхоз клубидан 2 та хона ажратиб берди. Шу тариқа муҳаррирлик фаолиятим бошланди. Ҳар куни Шаҳрихондан қатнайман. “Узсельхозтехника” ишчилари билан “Оқ олтин” кишлоғига келардим. У ёғига Сариксув кишлоғигача 4-5 чақирим пиёда

бораман. Газета ҳафтасига 3 марта чиқарди. Тайёрлаган материалларни олиб, Чинобод қишлоғига жўнайман. Бу қийинчилик уч ой давом этди. Тўғриси айтганда, чўлда тобланиш осонмас. Унинг инжиқликлари, шамоли, қум кўчкилари, жазирама иссиғи-ю, қаҳратон қишига чидаган одамгина бу ерда яшаб, ишлаб кета оларди. Дастлабда мен ҳам қийинчиликлар олдида бироз эсанкирадим. Лекин, билдирилган ишончини оқлаш керак-ку! Шунинг учун асло ортга чекинмадим.

МУХБИР - Хўш, кейинчи?

М. МАЪМУРОВ – Кейин нима бўларди. Ҳаммаси аста-секин изга туша бошлади. Жамоа, яъни таҳририят шаклланди. Бўздан Ўктам Топиболдиев, Иномжон Темиров, Саидтўра Юсупов, Шаҳрихондан Ғуломжон Қўзибоев, Чинободдан Ҳакимжон Йўлдошев (масъул котиб), Рустам Акбаров (суратчи), Рустам Қодиров, Маҳмуджон Мамадалиевлар келишди. Биласизми, 1974 йил 1 сентябрда “Комсомолобод тонги” газетасининг илк сони босмадан чиқиб, чўлқуварлар қўлига етиб борганида роса қувонганман. Кечирган барча қийинчиликларим бир зумда ёддан чиққан ...

Нихоят, 1977 йилда таҳририятимиз Оқ олтин қишлоғидаги икки қаватли замонавий бинога кўчиб ўтди. Бу вақтга келиб таҳририятимизда қалами ўткир журналистлар сафи янада кенгайди. Ўшдан Қодиржон Собиров, Фарғонадан Исроилжон Иброҳимов, Андижондан Муҳаммаджон Абдукаримов, Бўздан Икромжон Акрамов, Комилжон Тошмирзаев, Марҳаматдан Иброҳимжон Зуфаров, Шаҳрихондан Акрам Ваҳобовлар сафимизга қўшилишди. Улар ичида сиз ҳам бор эдингиз. Қисқаси, ажойиб ижодий жамоа жамланган эди. Юкорида номлари зикр этилган ҳамкасбларимизнинг кўпчилиги чўлда тобланиб, камол топиб, ҳозирда анчагина нуфузли лавозимларда ишлашапти, айримлари пенсияда.

Йиллар ўтди. Мамлакатимиз мустақилликка эришди. Шунга монанд Комсомолобод ҳам Улуғнор деб атала бошлади. Туман кўзгуси бўлган газета “Улуғнор” деб номланди. “Улуғнор”нинг ҳозирги жамоаси ҳам ўз сўзи, ўз ўрнига эга. Шу чўлда тобланган Мукаррамжон Қодирова раҳбарлигида газетанинг ҳар бир сони ўқишли чиқиши учун астойдил изланмоқда. Уларга ижодий ишларида баркамоллик тилайман.

МУХБИР - Мўминжон ака, бироз лирик чекиниш қилсак-да, яна ўша дастлабки йилларни эсга олсак. Ўз ҳаётигизда, таҳририят ҳаётида эса қолган айрим воқеаларга тўхталсангиз?

М. МАЪМУРОВ – Юқорида айтиб ўтдим. Дастлабки йиллари Шаҳрихондан қатнаб ишлардим. Бу эса кўп нарсаларга улгуришга ҳалақит берарди. Туман раҳбарлари шуларни ҳисобга олиб, менга уй беришди. Оилам билан кўчиб келдим. Ўзингиз биласиз, чўлнинг шамоли кучли бўлади, ҳамма ёққа қумларни учиради. Бир куни кечкурун шамол турди. Деразаларни очиб юборди. Уйга қум тўлмасин деб деразани ёпганча ушлаб тураверибман. Оғиз, бурним, кулоқларим, кўзларим қумга тўлиб кетибди. Шамол тингач, қарасам, деразаларнинг ойналари йўқ экан. Улар шамолда чил-чил синган экан.

Иккинчи воқеа - ҳандалак га машина хангомаси. Ўша биз янги бинога кўчиб ўтган даврда туман марказида қурилиш ишлари авжига чиққан эди. Одамлар ҳашар йўли билан биноларни тиклашарди. Биз ҳам ҳашарда қатнашдик. Кечки пайт туман партия қўмитаси биринчи котиби Т. Топволдиев “Бугун редакцияда чой ичамиз”, деб қолди. Дарров таҳририятдагиларга хабар етказдим. Таҳририят ҳовлисидаги ҳовуз бўйига жой қилинган. Атрофда гуллар ўсиб ётибди, дарахтлар кўклаган. Биринчи котиб буларни кўриб роса ҳаваси келди. Таҳририятимизнинг ёши улугъ ходими Иномжон ака Темиров жуда миришкор эди. Стол устига янги узилган ҳандалакларни қўйди. “Ўзимизнинг томорқадан”, қўшиб қўйдим мен. Шунда Таваккил ака “Ёқубжон, қаранг, бизнинг райком ва райижрокўм биноси олди ўт босиб ётибди. Бу ерда эса гуллар очилган, ҳатто ҳандалак ҳам пишибди”, - деб райижрокўм раиси Ёқубжон Мўминовга қараб қўйди.

МУХБИР - Чўлда қанча тобландингиз?

М. МАЪМУРОВ – Роса 13 йил муҳаррир бўлиб ишлабман. Ўрнимни ёшларга бўшатиб бердим. 1987 йили “Асака ҳаёти” газетасига муҳаррир этиб тайинландим. Бу ерда 6 йил ишладим. Кейин “7х7” газетасида фаолиятимни давом эттирдим. Ҳозир пенсиядаман. 7 нафар фарзандим бор. Ҳаммаси олий маълумотли. Набиралар ҳам 20 нафар. Шаҳрихоннинг Полосон қишлоғида умргузаронлик қиляпман.

МУХБИР - Мўминжон ака, охириги савол. Улуғнорликларга тилақларингиз?

М. МАЪМУРОВ – Шу 13 йил мобайнида чўлда кўплаб дўстлар, ошна-оғайнилар орттирдим. Гапнинг лўндаси, ҳар бир улуғнорлик мен учун жуда қадрдон. Уларнинг турли соҳаларда эришаётган ютуқлари ҳақида эшитсам, юрагим севинчдан ҳапқириб кетади. Ҳаммаларига сиҳат-саломатлик, узок умр, ишларида омадлар тилайман. “Улуғнор” газетаси таҳририятини, шу жамоада ишлаб кетган собиқ ҳамкасбларимни касб байрамлари билан самимий муборакбод этаман. Доимо омон бўлинглар, азизларим!

Сухбатдош: Юсуфжон УСМОНОВ,
Улуғнор тумани “Улуғнор” газетаси.

2009 йил 26 июнь.

СИЗНИ СОҒИНДИМ, ДАДАЖОН...

(Дунё таниган санъаткор Муножот Йўлчиеванинг ота уйида)

Биз қаҳрамонимиз журналист Тўхтаҳон Давронова билан Хўжаободдан Муножот Йўлчиеванинг қадрдон қишлоғи Ширмонбулоқнинг Оксубўйи маҳалласига жўнадик. Ёзнинг эрталабки шабадаси нақадар ёқимли, биз кетаётган “Дамас” эса секин-секин аллалар, худди “Муножот” куйи элитган шинавандалардек ҳис қилардик ўзимизни.

Аллақачон тоғлардан юқорилаб кетган куёш Ширмонбулоқ устига қайноқ нурларини сочарди. Қишлоқ аҳли эса астойдил ишга киришган, ям-яшил пахта пайкаллари, тилларанг буғдойзорлар, меваларини кўз-кўз қилаётган боғлар, ариқ қирғоқларидаги гулу райҳонлар “хуш келибсиз” дегандай енгил тебранишади.

Қишлоқ манзарасини томоша қилиб, Муножотхоннинг хонадонига келганимизни ҳам билмай қолибмиз.

Ишқомларда узумлар терилиб турган, гулу райҳонлар хиди анқиган, саҳнига сувлар сепилган хонадонга кириб бордик. Бизни икки мўйсафид кутиб олди. Уларнинг бири Муножотхон Йўлчиеванинг оталари Абдували хожи дада, иккинчиси у кишининг укалари Абдунаби ака эдилар.

Уйга кирдик. Хоналар покиза, саришта. Қўлларга сув қуйилди. Дастурхон ёзилди. Бир пиёла чой устида суҳбатни бошлаб юбордик.

Биринчи бўлиб Ҳожи дадамиз гап бошладилар:

- Мен дунёдаги бахтли одамларданман. Сабабини биласизлар, кизим Муножотхон орқали меням, оиламизни ҳам эл-юрт таниди...

Айниқса, Маккага ҳаж сафарига борганимда ўша ерда Маҳсум ака деган ўзбек одам бор экан. Мени уч кун кафтида кўтаргандек олиб юрди: “Сиз Муножотхоннинг отаси экансиз”, деб (Ҳожи даданинг кўзларига ёш қалкиди, чуқур нафас олиб, жўшиб келаётган хиссиётларини аста босди).

Ким эдим ука?... Битта ёғ босган тракторчийдим, ялангоёк юрганимиздан оёғимиз ёрилиб кетса, салдо суркаб яна тракторга ўтириб кетаверадиган қишлоқ одамийдим...

Муножот қизимнинг орқасидан Тошкентга бордим. Салимов деган раҳбар хонасига кирганман. Кирдим у ўзимни йўқотиб қўйдим. У киши яхши одам экан, келиб қўлтиғимдан олиб, “Қизингизни пойтахтга олиб келамиз, шаҳарда ўзи турмасин, уй берамиз”, деди. Кейин уй беришди, бувимни обордим, Муножот билан бирга яшашди. Қизим икки йил тайёргарлик кўргандан сўнг институтга ўқишга кирди, ашулачилигини давом эттираверди. Бу ёғи сизларга маълум.

Муножотхоннинг опаси Муҳтарамхон ҳикояси:

- Онамиз Ҳамрохон (Худо раҳмат қилсин) яхши ашула айтарди. Менинг эсимда қолганлари “Фарғона тонг отгунча”, “Сумбула”... Далада кетмонни чопиб ашула айтиб кетарди, кейин қишлоқнинг хотинлари дала четига тўпланишиб онамнинг ашулаларини эшитишарди.

Муножотга ашулачилик онамдан ўтган, десак тўғри бўлади. Мактабда ўқиб юрганда мусиқа ўқитувчиси Маликжон Султонов, синф раҳбари Қўрғонбой Абдатовлар Муножотни санъат даргоҳига етаклашди, кейинчалик тоғам (Андижон театрида ишларди) Абдуллажон Мавлонов Муножот билан астойдил шуғулланди. Вилоят, республика кўрикларига олиб борди. Айниқса, Фаттоҳхон Мамадалиев, Мухаммаджон Мирзаев, Шавкат Мирзаев каби устозлар Муножотхонни бутун дунёга танитди.

Абдунаби Йўлчиев (Муножотхоннинг амакиси):

Муножотхоннинг қўшиқларини эшитсам йиғлаб ўтираман, айниқса “Муножот”, “Ушшоқ”, “Омон ёр”ни айтса... Жияним санъат соҳасида баланд чўққини эгаллади, аммо зеб-зийнатга, бойликка берилмади.

Дарҳақиқат, шундай. У тугилиб ўсган хонадон, кўни-кўшнилариникидан фарқ қилмайди. Тўйма-тўй юриб, қаср солган артистларнинг олдида... Эл билан қишлоқ хонадониди камтарона

яшаш нақадар улуғлигини ҳис этдик.

- Кеча телефонда гаплашдим, - деди ҳожи дада. - Муножотхон Францияга Париж шаҳрига кетаётган экан. "Сафардан қайтгач, албатта, кишлоққа бораман, сизни соғиндим, дадажон", деб айтди. Қаерда бўлса ҳам омон бўлсин.

Муножот Йўлчиева Франция, Америка, Иордания, Швецария, Италия, Марокаш, Бразилия ва бошқа жуда кўплаб чет элларда бўлиб, ўзбек мумтоз санъати билан ўзга юртлик биродарларимизни қойил қолдирмоқда.

Ҳожи дадага, унинг фарзандларига айниқса, Муножотхонга омад ва яна кўплаб яхшиликлар тилаб, эл суйган хонанданинг файзли ҳовлисидан чиқдик.

**Тўхтаҳон ДАВРОНОВА,
Мўминжон МАЪМУРОВ,
Асака тумани "Асака ҳаёти" газетаси.**

2006 йил, 6 июль.

ШЕЪРЛАР

НОН ҲИДИ

Нон ҳиди!
Фақат шу қолибди жомадонимда.
Димокқа урилди
Ўт чикиб кетди баданимдан.
Қировли сочлари,
Қирмиз юзлари,
Қуёшга оташ улашган кўзлари...
Ох, онам кўринди кўзимга.
Ана у июннинг иссиқ кунинда,
Тандир атрофида мудрайди.
Қошида тилласоч, она қиз қуёш,
Нўноклигидан ғудрайди.
Онам куяди, пишади.
Икки ўт орасида,
Тандирда иссиқ нон пишади,
Менга - мендек боласига.
Онамнинг чехраси ёришар
Кулади: “Ҳайрият улгурдим”
Содда онам устидан кулдим.
“Ахир она, қимматчиликмас
Ҳар жойдан иссиқ нон топса бўлади
Онам ҳам жилмайиб қилади ҳазил
- Ҳа ўғлим, ўзинг ҳам ёпсанг бўлади”.
Нон ҳиди!
Фақат шу қолибди жомадонимда
Димокқа урилди. Ўт чикиб кетди баданимдан.
Дўстларим, дўконлар тўла нон
Буни биламан.
Кўнглим онам ёпган нонни қўмсайди
Нима қиламан?

Тошкент, 1969 йил, июнь.

ТУНДА

Хотиржам ёстикқа бош қўйдингми ёр,
Ҳинду кўзларингни элтдими уйқу?
Ё бўлиб қошларинг кипригингга дор,
Нозик юрагингга кирдими кўрқув?

Чертиб деразангни хазилкаш шамол,
Хаёлинг кемасин чайқадими а?
Осмон ҳам покиза дилгинанг мисол,
Ёш тўқди, бирор сир пайқадими а?

Шундан сўнг юлдузлар кўзин юммади,
Ёруғ деразангдан қарашди минг бор.
Ой ҳам булутларга ўзин кўммади,
Қишлоғинг устида чертиб турди тор.

Не бўлди нигорим, тиллари болим,
Уйқу ҳаловатни тарк этдинг бугун.
Оғир тушмасмикан сенга саволим,
Фақат сени ўйлаб ўтиб кетди тун.

САДАРАЙҲОН

Кумуш сирға тақиб нурга беланиб,
Ошиқ ёрин кутган келинчак мисол.
Садарайҳонгинам аста эланиб,
Сўлим окшомларда суради хаёл.

Ойдан нур сўроқлаб чиқар ҳар кеча,
Кундуз оташ олар саҳий куёшдан.
Қайноқ ариқлардан зилол сув ича,
Карашма ўрганар ҳар қалам кошдан.

Дехқон тешасининг ели текканда,
Титраб кетганини билмайди ўзи.
Дехқон ҳам кўзларин унга тикканда,
Мастликдан лоларанг бўлармиш юзи.

1970 йил, 24 август.

СЕНСИЗ

Осмон узра ярим ой кўрдим,
Сенинг қошинг каби қайрилма,
Унга бирпас тикилиб турдим,
Хаёл, мени ёрдан айрима.

Ойга томон югурдим куйиб,
У бўлса-чи йироқлаб кетди.
Томиримда қолди қон уйиб,
Вужудимни пачақлаб кетди.

Зил-замбилдек қадамлар оғир,
Ердан зўрға оламан узиб.
Қайтаману титроқ негадир,
Ортада ой ҳам келяпти сузиб.

Мен тўхтайман, тўхтайди у ҳам,
Сал юраман, у юрар пича.
Бир ой эмас телбадир олам,
Сенсиз ўтган ҳар битта кеча.

ЁЗАВЕРАМАН

Илҳом келишини кутмайман дўстим,
Ёзавераман, ёзавераман, ёзавераман.
Илҳом нималигин сезмасдан ўтдим,
Ўз билганимча ёзиб, чизавераман,
Ёзавераман, ёзавераман.

Помир тоғларининг кўксини ўйиб,
Инсон кифасин яратгувчидай.
Кафтига кўкдаги куёшни қўйиб,
Оламга оппоқ нур таратгувчидай
Ёзавераман, чизавераман.

Дехқоннинг қўлидан тушмайди кетмон,
Рассомнинг қўлида ўйнар мўйқалам.
Космонавт кафтида юлдузли осмон,
Ўшалар сафида юрибман мен ҳам
Ёзавераман, чизавераман.

Илҳомни кутишга вақтим йўқ сира,
Усиз ҳам умримиз кутишла ўтар.
Гоҳ лов-лов ёнаман, гоҳида хира,
Билмадим, қувватим қаерга етар,
Барибир ёзавераман.

ОРЗУ

Тонг хақида шеър ёзиш учун,
Тонг отгунча чекаман захмат.
Тонгда эса ортда қолган тун,
Жамолига бўламан тутқун.
Кундузлари хаёлан сўлим,
Кечаларда киламан роҳат.
Қоп-қора тун бошланса йўлим,
Куёш менга узатар қўлин.
Тўлқинларда чайқалганимда,
Кўз ўнгимда дарахтзор-хилват.
Қирлар узра от солганимда,
Кўм-кўк водий кулар ёнимда.
Ҳаёт шундай, етсанг орзуингга,
Аммо қалбда ўзгармас бўлиб
Яшаб келар ҳамон муҳаббат.
Борлигимни алишдим, бироқ
Севгим қолди зиё каби ок,
Юрагимда энг янги орзу -
Содиқ қолиш севгимга мангу.

1970 йил, 24 август.

ЯПРОҚЛАР ШИВИРЛАЙДИ

Йўк, шаббода деманг тонг маҳал,
Борлигимни титратган ҳисни.
Менда жон бор, эмасман ҳайкал,
Кўмсаб қолган кўнглим олисни.

Узоқларда бўлар хаёлим,
Ҳеч ким сезмас ўртанганимни.
Кумуш тонглар отгунча доим,
Илҳом дарди тебрар танимни.

УЧИНЧИ ҚАВАТДА

Учинчи қаватда, балконли уйда
Ширин хаёллар қанотидаман.
Мана, мен фахримиз бўлган Тошкентнинг
Муъжизакор ҳаётидаман,
Бугун меҳмонман,
Хоҳласам юриб,
Бағри кенг шаҳарни томоша қилгум,
Хоккей майдонини, дорилфунунни,
Қандай яралганин келади билгум.
Ё тушиб “Ҳамзага”, ё “Муқимийга”,
Севимли артистларни кўргим бор.
Шукур - Ялангтўшу Ғанижон ака,
Лутфихон опамиз ёки Бахтиёр,
Қалбимни титратсин дейман,
Ёндириб, қулдириб, йиглатиб тоза.
Кўнгил ғашликларин кўкка учирсин,
Тоғ суви қалбимдан олсин андоза.

ШАББОДА ЭСЯПТИ

Шаббода эсяпти, тунги шаббода
Муножот куйидек хазин ва босиқ.
Фикрим ўткирлашган, рухим ҳам тетик,
Гўё етти иқлим тилсими очик.

Балкондан боқаман кўзим ўнгида
Милтиллаб ёнаётган чироқлар.
Шуълалар томонга талпинар қалбим,
Яқиндек кўринар йироқ-йироқлар.

Олис-олисдаги нурсиз юлдуздек,
Менинг ҳам чироғим ёник шу дамда.
Ҳеч қандай мўъжиза, хайрон қолгудек,
Янгилик туғилмас менинг хонамда.

Билмам илҳомим юзида қировлар,
Аста шеър ёзаётгандек бўламан,
Ноилож, кулса кулаверсин бировлар,
Мен кўнглимнинг айтганини қиламан.

ҚУШЧА

Боғлар ҳам гулга бурканмай,
Новдаларда кўринмай япроқ.
Хониш қилар бир қушча тинмай,
Кечасию кундузи уйғоқ.
Ҳеч ким қулоқ тутмайди унга,
На табиат, на бирор одам.
Аммо сира тўхтамас қушча,
Мавжудотни куйга солар у.
Сесканаман, келаман қушга,
Ахир бу қуш худди ўзим-ку!

КИПРИКДАГИ ҚОР

Кипригингга қор қўнибди ёр,
Қор қўнибди, ёр.
Шаҳлоларинг шайдоси бўлиб,
Ё борлиғи ҳавасга тўлиб,
Кипригингга қор қўнибди ёр,
Қор қўнибди, ёр.

Мужгонингда лахза ёнди у,
Висолингга бир дам қонди у,
Ва томчига айланди мангу,
Кипригингга қор қўнибди ёр,
Қор қўнибди, ёр.

Қани энди учқун бўлсам,
Оташингда эрисам қолсам,
Юрагимга солиб рашк, алам,
Кипригингга қор қўнибди ёр,
Қор қўнибди, ёр.

ЗАМОНДОШГА

Коинотга қара, замондош,
Минглаб юлдуз порлаб турибди.
Этмоқчидай ўзига йўлдош,
Кенг самога чорлаб турибди.

Юлдуз бўлиб қолсанг мабодо,
Она еринг ишқида ёнгин.
Майли ёниб тошга айлансанг,
Куйиб кулинг ерингга қайтсин.

Ҳоки пойинг замин бағрида,
Ёкут каби ёнади, ишон.
Шунинг учун олам қаҳридан
Ҳайиқмасдан яшайди инсон.

Курашади, чиранар мангу
Ерга берар топса неники.
Чунки бизнинг тиригимизу
Ўлигимиз она ерники!

СЕВАМАН, СЕВИЛГАНМАН

Мен қишлоқ ўғлиман, кўнглим кенг,
Ҳовлим кенг, далам кенг.
Кенгликни севаман.
Яшил майсалар билан фикрим тенг
Шудринг томчилар билан ёшим,
Оппоқ булутлар билан бошим тенг, теппа --тенг
Тенгликни севаман.
Отамнинг қўлида кетмон,
Онамнинг қўлида иссик нон,
Мен улар бағрида қайноқ жон.
Жондек севилганман.
Юзимда куёшнинг ранги бор,
Тилимда япроқлар оҳанги,
Юрагим пахтамдай бегубор,
Мен азиз қишлоқнинг асл фарзанди -
Дехқондек севилганман.

ЎХШАШМИЗ

Бир куртак кўринса фасли баҳорда,
Янги олам туғилди деймиз.
Бир япрок узилса кузги наҳорда,
Яланғоч тананинг ғамини еймиз.

Жудолик тушганда бошларимизга,
Чаман биёбондек бўлиб қолади.
Фарзанд туғилса-чи қошларимизда,
Дунё кўшиқларга тўлиб қолади.

Кушларнинг хониши, гулларнинг рақси,
Одам кулгусига жудаям монанд.
Ҳа, шундай, ўхшашмиз, бўлмайди акси,
Чунки бу заминга ҳаммамиз фарзанд.

ШИЖОАТЛИ БЎЛАЙЛИК

Қилдай бели билан чумоли халқи,
Йўлбарсдек ваҳшийни кўзғотар жойдан.
Панжаралар остида ўларди балки,
Шижоат отилиб чиқмаса жондан.

Филдек қувват бўлса ҳамки билакда,
Куён ҳолатига тушамиз гоҳо.
Чумолидек шижоат тошсин юракдан
Бизнинг кафтимизда товлансин дунё.

СИРЛИ КЕЧАЛАРГА

Сирли кечаларга бўлмайман асир,
Куёшдек порлаган кунларимга ҳам.
Ва лаззат боғига қурмайман қаср,
Мабодо мен сени юракдан севсам.

Чирпирак қилсаю куёш шамоли,
Қайси бир бурчакда оху воҳ десам.
Дардимни оларми сенинг хаёлинг,
Мабодо мен сени юракдан севсам?

КАМОН КУЙЛАЙДИ

Куй таралар, камоннинг куйи,
Кўз ёшларни окизар селдай.
Куй таралар, камоннинг куйи,
Ниҳолларни қуритар елдай.

Куй таралар қишлоғим узра,
Вабо каби даҳшатли, ваҳм.
Қалтирайди ҳар битта нуқра,
Куй таралар қилмасдан раҳм.

Куй таралар камоннинг сўзи,
Юракларни эзар, мижиглар.
Куй эмас бу, онанинг ўзи -
Мархум ўглин бошида йиғлар.

АНДИЖОН

Бахтинг кулди, бўлдинг обод Андижон,
Бахтиёрсан, хур ва озод Андижон.
Ҳар ерингда қайнаб ҳаёт булоғи
Мўъжизалар айлар бунёд Андижон.
Мадҳинг куйлар ҳатто ер ила осмон,
Сенга олқиш, шону шараф Андижон.

Ҳар бир ишни бажармоққа тайёрсан,
Меҳнат деса тунлари ҳам бедорсан.
Беллашганда ғалабалар сари сен,
Таппинасан мисли учқур тулпорсан.
Халқим кўрки - пилла, ок олтинга кон,
Яша доим, гўзал шаҳрим Андижон.

Зилол сувлар оқмоқда шўх сойингда,
Янгиликлар қайнар ҳафта, ойингда.
Нурга тўлиқ, хур Ватанни олқишлаб,
Бахт куйлари янграр ҳамма жойингда.
Қишлоқ, шаҳарларинг бўлмоқда бўстон,
Яша бунёдкорлар эли - Андижон.

ГУЛЛАРНИНГ АТРИ

Деразам олдида кўрсатиб юзинг,
Порлаб турарсан кўёшдай бўлиб.
Мен сенинг аtringдан олганда нафас,
“Гузал” дейман сени, шодларга тўлиб.

Жудаям гўзалсан, гўзалсан, гўзал,
Ва шодсан доимо, озод, бахтиёр.
Сенда нур, саодат, меҳр ва вафо,
Адолат, нафосат гунчалари бор.

Сени ардоқлаш инсонга одат,
Сени ташламайди, севади ҳар чоғ.
Чунки сен инсонга бериб саодат,
Абадий юракка бўларсан ҳамроҳ.

Қизил гул, атир гул, сафсар гул бугун,
Жудаям чиройли бўлиб кетибсан.
Ўзингнинг ёқимли ҳидларинг билан,
Одамлар кўнглини хушнуд этибсан.

Мен ҳам шу инсонлар қатори сенинг,
Хушбўй ҳидларингдан бўлдим баҳраманд.
Шу аtring, она ер ва кишиларнинг,
Меҳрини қалбимга айлади пайванд.

ЧИРОҒИМ СЕНСАН

Онажоним эшит, қалбим зорини,
Ўз фарзандинг созлаб чертган торини.
Сенга айтай бугун мадҳим борини,
Бахтим бирла порлоқ чироғим сенсан.

Сендан ўзга вафолини кўрмадим,
Ўзгалардан ҳаёт сутин сўрмадим.
Сенсиз бахтим кокилларин ўрмадим,
Гулдасталар тўла кучоғим сенсан.

Она десам, ғамлар бўлади адо,
Она десам, тоғлар чиқарар садо.
Сенла, гўзалдир ёруғлик дунё,
Инсонга жон берувчи булоғим сенсан.

Сенсиз бўлармиди, боғлардаги гул,
Сенсиз куйлармиди, хушовоз булбул,
Сенла бахтли бўлди одамлар буткул,
Куч, мадорим, шуҳратим, қароғим сенсан.

СЕНСАН ЮРАГИМ

Баҳор келди, гулу лола очилди,
Жамбилу райҳоннинг ҳиди сочилди.
Дарарахтлар ёпинди зангори тўнин,
Гўзалим, табиат ёзмади кўнглинг.

Осмонда оппоқ пар булутлар сузди,
Енгил куй овози ғам ўйин бузди.
Гул шоҳида қувноқ сайради булбул,
Шунда ҳам ҳасратинг кетмади буткул.

Ёки табиатга мадат унмасмисан,
Булбул овозига маст эмасмисан.
Ёки соф севгидан берувчи дарак,
Керак эдими шу бечора юрак.

Майли, ол, сенга ҳадя қиламан,
Юрак ўрнида сени юрак биламан.

ҲИЖРОН ЎТИДА

Ёнмоқда юрагим ҳижрон ўтида,
Ширинсухан, тиллари бийрон ўтида.
Кўрганда латофат нур ила кулиб,
Ақлимни айлаган ҳайрон ўтида.

Муҳаббат боғини гуллатаётган,
Миришкор, соҳибу боғбон ўтида.
Юзлари ой мисол тунни ёритар,
Қалblлари беғубор, осмон ўтида.

Хипча бел, сочлари қора қўнғирок,
Шахло кўзли, қошлари камон ўтида.
Фалакка ўқ каби отилар сўзлар,
Номарддан мол каби сотилди сўзлар.

Бошида жаллоднинг турса қиличи,
Ҳақиқат бобини ботирлар сўзлар.

ШИРИН ХАЁЛ

Ширин хаёл сурдинг дедингиз,
Ширин хаёл-ширин сўзингиз.
Ширин ўйлаб юринг, дедингиз,
Ўйлардан ҳам ширин ўзингиз.
“Кўкнори”нинг ўйлари ўймас,
Мен чўмилган хаёл олдида.
Ташна кўнгил аразин қўймас,
Сиздек сулув аёл олдида.
Қўлларимдан етакладингиз,
Юлдузларнинг чорбоғига.
Ҳижрон ила калтаклабсиз,
Ғолиб бўлиб хаёл онига.
Ширин хаёл суриг дедингиз.
Сиз бормисиз ё хаёлмисиз,
Ишқингизда адо этдингиз.
Малҳамимсиз ёки болимсиз,
Пешонамда ўзиз боримсиз?

ЖАЙРОНА

Тоғдан тоққа тик учасан Жайрона,
Ой-юлдузни кучасан Жайрона.

Сенга қараб ўқирганлар шермикан,
Ёки тулки, кашқир қаро ермикан.

Кўз ёшларинг тушган тошлар ёрилсин,
Сохта ошиқ бўлган бошлар ёрилсин.

Юлдуз каби учма, сўнма Жайрона,
Алдовларга учма, кўнма Жайрона.

Илҳом богин тарк этмагин кез майли,
Бор-йўғимни ишқинг билан эз, майли.

Оёқларинг теккан тупроқ бўлойин,
Лабинг теккан сарик япроқ бўлойин.

ШИФОБАХШ КЎЧА

Болалик пайтимда ёзнинг кунлари
Кампирлар кўчада ўтирар эди.
Оёғига суриб тупрок, қумларни
Бир-бирига каромат уқтирар эди.

Эмишки бу кўча тупроғи азиз,
Ҳар қандай дардга ҳам бўлармиш даво.
Худоёр қолдирган эмиш бунда из,
Бу издан қанчалар топганмиш шифо.

Қишлоқ кўчасида турибман шу чоғ,
Пўр тупрок ўрнида асфалът теп-текис,
Аммо тол, тераклар ҳалиям шундоқ,
Ариқлар лабида ўшандай ялпиз.

Кампирлар суҳбатин ўйлайман яна,
Қишлоқда шунчалар улугмиди хон?
Ва лекин уларга қилмайман таъна
Оналар биз учун муқаддас инсон.

Бироқ мен бувилар гапин тузатсам,
Хон эмас кўчани азиз қилган жон.
Азиз, бувижонлар, мен сизга айтсам,
Оппоқ изларини қолдирган деҳқон.

Унинг изларидан юраман мен ҳам,
Ўн минг хил дардимга топаман даво.
Ҳар битга қаричи қалбимга малҳам,
Отам юрган кўча бу, қандай хушҳаво!

МУНИС ОНАЖОН

Титрайди у
Ранглари сомон.
Калта-калта йўталар гохо
Чурқ этмайди
Мунис онажон.
Боласида унинг нигоҳи
Ҳалқа-ҳалқа ёшлар
Узилар.
Ажин узра юмалар
Пастга.
Бола эмас, она эзилар
Чалингандай худди у
Дардга.
“Ўғлим”! – дер она.
Тинглар самолар
Жим қулоқ солади
Шу азиз тупроқ.
Бирпас оқмай қолади
Ҳатто дарёлар.
Узилмай тўхтади
Тангадай япроқ.
Фақат ўғли унга
Қулоқ солмади.
Онанинг ёшларин
Кўрмади чоғи.
У бир лаҳзагина
Жим қололмади.
Она нафасини
Сезгач кучоғи
“Она”? - деди ўғил
Тинглади олам.
“Ўйнаб юрибдими,
Ўғилчам болам”.

ШАҲРИХОНСОЙ БЎЙЛАРИДА

Куёш қалқир Шаҳрихонсой мавжларида,
Юрак ўйнар қарнай-сурнай авжларида,
Элнинг кўзи пахтакорим тожларида,
Фикрим учар Нодиранинг ўйларида.
Тарих кулар Шаҳрихоннинг тўйларида.

Маррадамиз элимизда режалар юз,
Пахтакорнинг омади бу ёруғдур юз,
Бошдан олтин ёғдирмоқда бу саҳий куз,
Бугун келинг, Шаҳрихонсой бўйларига.
Сармаст бўлинг ширин қўшиқ куйларига.

Шаҳрихоннинг пичоғидай сўзи ўткир,
Ўғил бола деҳқонимнинг ўзи ўткир,
Узоқларни илғагувчи кўзи ўткир,
Меҳмон бўлинг, бўйиз бўйлаб бўйларига,
Бугдой тўла шаҳрихонлик уйларига.

Волидаи муҳтарамлар дуо айлар,
Тинчлик бўлсин куну кеча, йилу ойлар,
Юртимизда кўпайишсин тўқу бойлар,
Севинчларим Моҳларойим ўйларида,
Шодмондирман Шаҳрихонсой бўйларида.

ТАБИАТ ВА МЕН

Ўлтирибман анҳор бўйида,
Табиатнинг гўзал қўйнида,
Мажнунтолнинг хипча новдаси
Ўйнамоқда сабо куйида.

Қирғоқлари саховатли ёз,
Майсалардан солмиш поёндоз,
Хиёбондан қиё боққан гул,
Қизлар лаби қилур жилва юз.

Шалдираган сувнинг мавжини,
Келтиради қалбнинг мавжини,
Қаёқдадур хушнаво булбул,
Куйламоқда олам завқини.

Тўлин ой-чи, тақиб нур сирга,
Кулиб боқар водий-ю кирга,
Ёқутсимон маржон юлдузлар,
Сайр этгани чиқибди бирга.

Бу жаннатнинг гўзал сиймоси,
Хаёлларим олиб қўйибди.
Мени алдаб тоза қалбимга,
Ўз суратин солиб қўйибди.

ШАРПА

Қаҳ-қаҳ отиб кулгандим ногоҳ,
“Ўпкаси йўқ”, деди бир шарпа.
Жим ўтирдим, ёнимда шундоқ,
“Ўлсин писмиқ”, деди бир шарпа.

Бир кулдим эшитди онам,
Кувончларим шамолдек елди.
Қулоғимга узоқ-узоқдан
“Тавба” деган бир шарпа келди.

1969 йил, апрель.

ОДАМ ҚИЛДИК СЕНИ, ДЕЙИШАР

Одам қилдик сени дейишар
Устозларим баъзи-баъзида.
Кўнглим ойдек бўлиб ёришар,
Қуёш кўриб улар кўзида.

Шу қуёшдан олган зиёни
Авлодларга қилурман улаш.
Бермасинлар менга дунёни
Одам эди, дейишсалар бас.

ҚИЁ БОҚМАЙ

Қиё боқмай ўтиб кетдинг,
Гадой олдидан.
Қарашга ҳам ҳазар қилдинг,
Бир ночор танга.
Аммо, узоқ умр тилаб,
Қолди у сенга.

ОРЗУИМ ОЙДИН

Орзуим ойдин, олам ойдин,
Ой осмонда очар ораз,
Одам ошиқ, олам ошиқ,
Ондин оғиз очай оз-оз.

Ой, осмондан олай офтоб
Ором олай оғушидан,
Ором олсин ошно олам
Ошиқ одам оғушидан.

ЯШИЛ ЯПРОҚ БЎЛИБ...

Яшил япроқ бўлиб яшагим бор
Кекса толнинг янги шохида.
Афсус ҳам йўқ, йўқдир ифтихор
Фақат умид йўлнинг бошида.

Кунлар ўтар яшил япроқлар
Умрин яшаб аста сўлади,
Сўнгунича кўм-кўк чироклар
Бирга ёниб турсам бўлади.

ЁН, ЮРАГИМ, ЁН

Ён юрагим, тўхтама сира,
Дарёлардай қирғоқларга тош.
Ёна бергин тин олма лахза,
Оташлигинг бўлсин бир куёш.

1966 йил, сентябрь.

ТЎРТЛИК

Вожаб, икки кўзим икки томонни илғамас
Ўзи икки бўлса ҳам икки наводан йиғламас.
Мисли икки кўз эрурмиз сен йиғласанг мен бунда қон,
Сен агар қулсанг мабодо дилга нур тўлгай, ишон.

1969 йил, май.

ҒАЗАЛЛАР

КЕЛ, ҲАҚИҚАТ ИЗЛАШАЙЛИК

Кел, ҳақиқат излашайлик бу жаҳон бозоридан,
Барча дил кулгусидану барча жон озоридан.

Турфа гуллардан сўрайлик тўғриликми боғда деб,
Ҳам жавоб олсак ёмон бўлмас тикан ағёрдан.

Не дегай осмонда юлдуз моҳитобнинг ҳукмига,
Не учун барглар тўкилгай изғирин-безоридан.

Куйласин булбул муҳаббат қўшигин тинмай яна,
Дарҳақиқат очдими юз гул анинг гулёридан.

“Ҳа” дегай булбул менга, “ҳа” дегай ғунча сенга,
“Биз ҳақиқат куйчисимиз, бахту нур диёридан”.

Бу жавобдан ёқа ушлаб, лол қолурман ҳар қачон,
Сўнгра шодликка тўлурман, тўғриликнинг боридан.

Эй Мўмин, ўзингни отгин тўғриликнинг наҳрига,
Марварид ҳар дам топилгай шу наҳрнинг қаъридан.

КУЁШНИ СОВИНИБ

Ёмғир ёғмоқдадир бу тонг кўзим нечук ёшланмасун,
Юзда парда ила турсанг ҳижрон нечук бошланмасун.

Сенсиз кечам зўр базўр ўтказганимдан дод этай,
Кўз очиб ҳолимни кўр демоқни истардим, нетай.

Келмадинг тонг бўлса ҳамки сўрамадинг дардимни сен,
Боғда гуллар кулса ҳамки юлмадинг гардимни сен.

Тун бўйи само боғида кездиму қон йиғладим,
Кўрмадим юлдуз ётоғида сани дил тигладим.

Йиғлади Зухрою Мохлар бечора ҳолим кўриб,
Тушдилар титроққа тоғлар сендайин золим кўриб.

Шунчалар кутдим бу тонгни билмадинг жоним куёш,
Сезмадинг оху охангни тандаги қоним куёш...

Ёмғир ёғмоқдадир бу тонг кўзим нечук ёшланмасун,
Юзда парда ила турсанг ҳижрон нечук бошланмасун.

АДАШДИМ МЕН

Булбули гўё бўлиб боғи чаманда адашдим мен,
Тиллари бурро бўлиб яҳши-ёмонга адашдим мен.

Ўт бўлиб ўтлар орасига ўзимни ташладим,
Учдиму юлдуз каби лаҳза замонда адашдим мен.

Душманам бағрини вайрон айламак истар эдим,
Дуст тутиб ёнимда турган ёни камонда адашдим мен.

Тавба, деб ёлғиз Оллоҳга ёлборурман туну кун,
Мўмину Мирзо бўлиб ёруғ жаҳонда адашдим мен.

СИЗ УЧУН

Сиз учун жоним фидо, десам куларсиз тўхтамай,
Куйдиму бўлдим адо, десам куларсиз тўхтамай.

Кундузим бўлди қаро юрагим ишқдан яро,
Малаксиз қизлар аро, десам куларсиз тўхтамай.

Бошима қўнди қиров, холима куймас биров,
Лабингиз бурмангиз дарров, десам куларсиз тўхтамай.

Суйганим хўп ёшмисиз , юрак бағри тошмисиз,
Ёки шўҳ бебошмисиз, десам куларсиз тўхтамай.

Оқар сувдай оқармиз, жонни- жонга қоқармиз,
Бир-бирова ёқармиз, десам куларсиз тўхтамай.

БЎЛДИ КЕЧ

Ким бугун маъшук элин дардига дармон бўлди кеч,
Булбули гўё мисол қалбида армон бўлди кеч.

Васлингиз қўмсаб нигорим ҳар кеча вайрон эдим,
Не қилай, қалбим уйида юлдузли осмон бўлди кеч.

Бевафо деб юзларимга қора суртманг бунчалар,
Заҳри ғам тўлган юракка минг бир афгон бўлди кеч.

Ғунчадек қалбим аро армон ёзар панжа қанот,
Бир ғариб Мўминнинг ишқи тилларда дoston бўлди кеч.

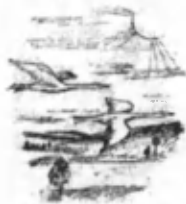
ОЙ ЯРИМ, ОЛАМ ЯРИМ

Тонг саҳар кўк юзида, ой ярим, олам ярим,
Тонг қадар куйди роса, сен ярим, мен ҳам ярим.

Тун каби бўлди қаро, ҳар дами ҳижроннинг,
Тун дилинг этди яро, дард ярим, малҳам ярим.

Қонталаш бўлди қуёш, муждам ҳолинг кўриб,
Мен каби кўзида ёш, шук ярим, дил ҳам ярим.

Осмону ойга содиқ, сенгачи қалбим менинг.
Бир умрга бус-бутунмиз, бўлмагай бир дам ярим.

ОЙДИНОЙ ҒОЗИЕВА

ОТАМ ИЗИДАН

(Хотиралар, маколалар, шеърлар)

Ойдиной Фозисена (*Мўминжон Маъмуровнинг тўнғич фарзанди*) 1971 йил 17 августда Андижон вилоятининг Шаҳрихон туманида таваллуд топган. Андижон Давлат университетининг филология факультетини 1993 йилда тамомлаган. Ҳозирда Шаҳрихон иқтисодиёт коллсжида она тили ва адабиёт фанидан ўқитувчи бўлиб ишламоқда.

2001 йилда «Ижодкор ўқитувчи» кўрик-танловининг Республика босқичи ғолиби, 2009 йилда «Йил аёли», 2010 йилда «Педагогик грандлар совриндори», 2011 йил «Йилнинг энг яхши она тили ва адабиёт ўқитувчиси» бўлган. «Ўзбекистон халқ таълими аълочиси» унвони, «Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигига 20 йил» эсдалик нишони совриндори, «Аёл қалби» шеърий ва «Она тили дарсларида интерфаол усуллар ва компьютер дастури» методик китоблар муаллифи.

ОТАМ ҲАҚИДА ХОТИРАЛАР

Инсон туғилиши билан бахтли кунларни бошидан кечираркан, яхши оилада дунёга келиши унинг биринчи бахти экан. Биз – фарзандлар шу бахт билан туғилганмиз. Чунки бизнинг меҳрибон ота-онамиз бор. Улар бизнинг суянчигимиз, кўрғонларимиз, кўнглимизнинг юксак тоғларидир. Улар билан қанча фахрлансак, шунча оздир.

Менинг отам бир умр фахрланишга арзигулик инсон эди. Меҳрибон ота, жонқуяр журналист, меҳмондўст. Қаерга бормаи, отам ҳақида яхши гаплар эшитиб, кўнглим тоғдай кўтарилади. Бейхтиёр фахрланиб кетаман.

1. ЧИНАКАМ ФИДОЙИЛИК

Отам бутун умрини журналистлик касбига бағишлаган. Бу касбнинг оғир-енгилини, аччиқ-ширинини тотган инсондир.

1974 йил Улуғнор туманининг “Комсомолобод тонгги” газетаси муҳаррири этиб тайинланди. - 1974 йил 1 август куни газета чиқариш учун ҳаракат бошланди, - дейди отам ўша кунларни ёд этиб, - газета редакцияси Сариксув қишлоғида жойлашиб, босмаҳона Балиқчи тумани, Чинобод қишлоғида эди. Туман марказидан 30 км узоқликда. Газета материалларини тайёрлаш жуда қийин кечган. Ходимлар уйига кетмай редакция биносида, босмаҳонада қолиб кетардилар. Чунки, чўлнинг кум шамоллари, бўронлари ёзнинг жазирама иссик кунлари, дам олишга қўймас пашшалари шунга мажбур этарди. Эҳ, қанча қийинчилик кўрганмиз. Лекин, чўлқуварлар газетасини сифатли ва сўзини ўткир қилишга ҳамма баробар жон куйдирар эди.

Дадам шундай жафокаш инсонлар билан бирга ишлаб, “Комсомолобод тонгги” газетасини яхши, намунали газеталар қаторига қўшди. Кейинчалик “Асака ҳаёти”, “7x7” газеталарида фаолият юритди.

«Журналист ҳар доим омма орасида қайноқ ҳаёт кучоғида бўлади. Муҳими эртанги кун ҳавоси билан нафас олиб яшайди. Бу ҳол уни ҳеч бир воқеликка лоқайд бўлмасликка, уни теран таҳлил этишга, холис муносабат билдиришга ундайди. Зеро, бу инсондаги юксак фазилятлардан ҳисобланади» - дер эди дадам.

Қаерда ишламасин ўз касбига содиқлик билан ишлаб обрў топди. Инсонларни иймон-этиқодга, тўғрилиқ ва покликка чорловчи бир неча публицистик мақолалар яратди.

2. ФАХР ТУЙҒУСИ

Дадажоним Мўминжон Маъмуров ўз касбининг устаси, жонкуяр инсон бўлганиданми биз фарзандлари қаерга бормайлик отамиз ҳақида мактовлар эшитардик.

2001 йил “Ижодкор ўқитувчи” кўрик-танловида иштирок этиб, ғолиб бўлдим. Танловнинг республика босқичи Самарқандда бўлиб ўтди. Самарқандда минораларни зиёрат қилар эканмиз, журналист, болалар шоири Олқор Дамин билан суҳбатлашиб қолдим.

- Қизим, Андижонданмисиз? - сўради Олқор Дамин.

- Ҳа, Андижоннинг Шаҳрихониданман.

- Жуда яхши. Асака шаҳри сизларга узоқдир. Бир яхши инсон бор эди, танимасангиз керак.

- Айтаверингчи, Асака ҳам бизга яқин. Таниб қоларман, - дедим.

- Шу “Асака ҳаёти” газетаси муҳаррири Мўминжон Маъмуров.

- Ия, бу менинг дадам-ку – дедим ҳайратланиб.

- Шундайми? – деди хурсанд бўлиб Олқор Дамин ва шошиб-пишиб сумкасидан “Асака ҳаёти” да берилган шеърларини олиб кўрсатди. Мени дўстларига, ёзувчи-шоирларга таништириб – Бу қизим, дунёдаги энг меҳмондўст, камтарин, очиккўнғил инсон – Мўминжоннинг қизи экан, – деб таништирди. Отангиз бизни Самарқанддан келган деб шундай меҳмон қилганки, шундай эътибор билан қараганки, ҳозиргача ёдимда, - дейди Олқор Дамин.

Мен Олқор Дамин билан дадам ҳақида узоқ суҳбатлашдим.

Отам ҳақида туман, вилоятимиздагина эмас, балки, Самарқандда ҳам илиқ сўзлар эшитганим, мендаги фахр туйғусини юксалтирди.

3. БИР ДАСТА ГУЛ

Оиламизда олтинчи қиз туғилди. Дадам ишдан келиб, “машинага чиқинглар, жижи укангизни кўриб келамиз”, деди. Биз беш қиз чуғур-чуғур қилиб машинага чикдик. Янги чақалок укамизни кўриб чиқарканмиз коридорда доя (кўшнимиз) Матлуба опа кўриниб қолди ва дадамга:

- Чақалоққа нима исм кўйдингиз, Мўминжон ака, - деди.
- Дадам кулиб “Тулираъно”, - деб жавоб берди.
- Матлуба опа: “Вой, бунча чиройли исм. Бу нима маънони билдиради? – деди.

- Даста гул – деди дадам кулиб. Қизларимни бир даста гул қилиб боғлаб кўйдим.

Ҳақиқатдан ҳам, даста гул қилиб боғланган экан, еттинчи фарзанд ўғил туғилди.

Биз олти қизни отам битта қиздек улғайтирди. Университетни тамомлаётганимда диплом ҳимоясидан чиқсам, дадам бир даста гул билан турибди. Жуда ҳам хурсанд бўлгандим ўшанда.

Бир кун фотиҳага келган аёллардан бири тушида: “Қабристонда бир қабрдан нур ёғилляпти экан, ҳаммамиз вой Мўминжон аканинг қабри-ю” деяпмиз деганди, иккинчи бир аёл, Мўминжон аканинг қабрида ҳар куни бир даста гул чаман бўлиб узокдан кўриниб туради, Мўмин аканинг фарзандлари келибди-да деймиз, деб қолди.

Ҳа, дадам бизни бир даста гулларим деб катта қилган эди. Энди қабрида бир даста гуллар яшнаб турибди.

4. САНЪАТГА ОШУФТА ҚАЛБ

Китоб жавонидан альбомни олдим. Энди хотирага айланган суратларга назарим тушди. Сурат билан биргаликда бир-бир дадам билан ўтказган бахтиёр кунлар кўз ўнгимда гавдалана бошлади. Мана, биринчи сурати. Бунда барча оиламиз билан адирларни ўз гўзаллиги билан беагаган қип-қизил лолақизғалдоқлар бағридамиз. Иккинчи сурат. Бунда Еттибулоқнинг шўх сойлари бўйидаги сўрида жамулжаммиз. Учинчи, тўртинчи суратларни бирида Шоҳимардон тоғлари бағрида бўлсак, бирида Наманган боғидамиз. Қайси суратни кўрманг, барчасида оиламиз бахтли, бахтиёр эканлиги кўриниб турарди. Албатта бунга сабаб оиламиз бошлиғи отажоним эди. Дадам бизни хушнуд этишни жуда хуш кўрарди. Ҳаммамизни

машинага тўлдириб, то манзилга етгунча қўшиқ айттириб кетар эди. Биз ҳам шунақанги жўшиб, мароқ билан баланд овозда қўшиқ айтардик. Тўхтаб қолсак, дадам яна ўзи бошлаб берар эди.

Ҳозир шуларни ўйлаб хайрон қоламан. Баъзида фарзандларимиз қўшиқ айтиб шовқин қилса, “Бўлди, бас қил бошим оғрияпти”, деймиз. Дадамчи, аксинча қўшиқ айтмасак хафа бўларди. Кўнгли кенг, санъатга ошуфта инсон эди. Мени кичиклигимда мусиқа мактабига рубоб чалишни ўрганишга берганди. Уйимизнинг тўрисидаги гиламда рубобим илиниқ турарди. Бир куни уйимизга Марғилондан меҳмонлар келишди. Дадам уларни жуда яхши кутиб олди. Меҳмонлардан бири рубобни кўриб хурсанд бўлиб кетди.

- Мўминжон ака, сиз санъатни қадрлайсиз-да. Мана келишимизга рубоб ҳам илиб қўйибсиз, - деб меҳмон рубобни қўлига олди.

Меҳмонлар бирин-кетин қўшиқ айта бошладилар. Мен эса уларни сенидаги уйда маза қилиб эшитардим. Дадам ҳам жуда чиройли қўшиқ айтди. Шу куни меҳмонлар қўшиқ айтиб тонг оттирдилар. Бу воқеа мени ҳам санъатга бўлган муҳаббатимни орттирди ва хотирамда бир умр муҳрланиб қолди.

5. БЕШИҚДАН ҚАБРГАЧА ИЛМ ИЗЛА

Уйга келиб, китоб жавонини олдига бораман. Ундаги китоблар ўх-хў дадам умри давомида йиққан китоблар – дадамнинг энг катта хазинаси. У кишининг ҳар бир китобларини кўзларимга суртаман, чунки уларда дадам қўлларининг излари бор.

Дадам ҳаётлигида бир куни хазина ҳақида гапириб қолди. Шунда мен дадамга “Дада, менга китоб хазинангизни бериб қўя қолинг, бошқа нарса керакмас”, – деб хазиллашдим. Дадам – “Йўқ, бу уйимизнинг маънавий хазинаси. Моддий хазинадан олсанг ўрнига бошқасини олармиз, лекин, бу маънавий хазина ўрнига тополмаймиз. Бу китоблар жуда қадрли китоблардир”, - деди.

Дадам ўз устида ҳар доим ишларди. Янги асарларни ўқиб, мазмунини сўзлаб берарди. Эскича деб “Қуръони Карим” сураларини ҳам мазмунини кенг, батафсил тушунтириб берарди. Қачон уйга келсам, бирор китоб мутолаа қилаётган бўларди. Ҳатто нафақага чиккач, араб тилини ўрганиш учун Андижон давлат университетига ўқишга қатнаган эди.

Мўминжон Маъмуров

Мўминжон Маъмуров турмуш ўртоғи Муқаддамхон
ва ўғли Баҳодиржон билан

Мўминжон Маъмуров оила даврасида

М. Маъмуров дўстлари билан

М. Маъмуров «Косонсой» сиҳатгоҳида

Суратда Мўминжон Маъмуров, Муроджон ҳожи Раҳмонов ва Озодбек ҳожи Абдурахмонов

**М. Маъмуров маҳалладошлари билан «Еттибулоқ»
сайлгоҳида**

**Мўминжон Маъмуров қизи Гулираъно, неваралари
Гулибарно ва Гулизахро билан**

“Сиз отангизга ўхшайсиз, отангиз йўлини тутдингиз”, дейишади одамлар. Йўқ, мен дадамнинг ўндан бир қисмига ўхшар эканман, холос. “Сен илмий иш қилишинг керак, ҳамиша изланишда бўлишинг лозим”, деб мени илмга йўналтирди. Илмий мақолаларим, китобларим чоп этилганда хурсандлиги ичига сиғмас эди дадамнинг. Дадам мени фан номзоди, буюк шоир, катта ўқитувчи бўлишимни жуда хоҳларди.

“Ўз устингда ҳар доим ишла. Ўқувчилар умид билан дарсга келади. Ишлаганда ҳам масъулият ва иштиёқ билан ишла. Ўқувчиларга ўз фарзандингдек қара. Меҳр кўрсатсанг, меҳр кўрасан. Ўқувчиларинг ўзи сени кўкка кўтарди. Қанийди қизим, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи бўлсанг”, деб хаёл суриб қоларди. Фақат менгагина эмас ўқитувчи сингилларим, келинимизга ҳам дарс ўтиш усулларини ўргатар эди.

Ҳатто оғриб ётибди-ю, ҳаммамизга қараб, “Боринглар дарсларингизни ўтинглар. Болалар сизларни кутиб қолади”, деди.

Мендан “Биринчи устозингиз ким?” - деб сўрашади. “Бадий ижоддаги устозим отам”, - деб жавоб бераман. Отам мени ҳамиша ижод билан ҳамнафас бўлишга, иқтидорни халқ билан баҳам кўришга ўргатди.

Ҳар гал уйга келганимда мен билан илмий, бадий изланишларим ҳақида сўрарди. Соат-соат гаплашиб ўтирардик. Тинмай ижод қилишга, изланишга ундарди. Ҳатто бироз дангасалик қилган чоғларим койиб ҳам берарди. Ҳамиша ручка, дафтаринг ёнингда турсин. Истеъдод халқниқи, уни ўзинг билан олиб кетишга ҳаққинг йўқ дер эди. Буни қуйидаги шеъримда ифода этган эдим.

ЙЎҚДИР ҲАҚҚИНГИЗ

*- Ҳа, қизим, ижодлар қалай?
Эшитайлик сиздан янги шеър.
Ҳижолатдан бошимни эғиб,
Айтолмасдан мени босар тер.*

*- Дадажон, аёл эканман-да,
Юмушлардин тегмайди кўлим.
- Шеърятга хиёнат қилмоқ,
Шоир учун ўлимдир, ўлим.*

*Бир кўлингиз тебратса бешик,
Бир кўлингиз тебратсин қалам.
Бедорликка очинг, сиз, эшик
Ўша гафлат, қилсин бир алам.*

*Сизга Аллоҳ берса истеъдод,
Чидам берса бедор сабрга.
Тебратмасдан қаламни бедод,
Олиб кетмоқчимисиз қабрга?*

*Истеъдод сизники эмасдир,
Керак эмас сизнинг аҳдингиз.
У халқники, элники, басдир,
Кўймоққа ҳам йўқдир ҳаққингиз.*

- Дадажон, келинг китобингизни чиқарайлик. Қанча шеърлар, хикоя, мақолаларингиз бор, - дедим дадамга кунлардан бир кун.

- Майли, қизим, лекин иккаламиз китоб чиқарамиз. Ота-бола китоб чиқарибди дейишади.

- Жуда яхши бўларди. Номини нима деб атаймиз, - дедим хурсанд бўлиб.

- Китобни тайёрлайвер-чи қизим, номи ҳам топилиб қолар, - деди. Катта китоб қиламиз. Ўртасига оилавий расмлар кўйдирамиз. Иккаламиз биргаликда расмга тушамиз...

Мен китоб тайёрлашни бошладим, лекин чоп эттиришга улгуролмадик. Дадам оламдан кўз юмар чоғида китобга шоғирди Абдумутал Абдуллаевга сўзбоши ёздиршимни, кейинчалик бадий, публицистик ижодимда қайси журналистларга учрашим ва улар менга албатта ёрдам беришини таъкидлаб ўтди.

Дадам ўтгандан сўнг, анчагача кўлим ишга бормади. Мана, дадажоним оламдан ўтганига етти ой ҳам бўлибди. Хонада ўтирсам, бир ўқувчим кириб менинг ҳолимни кўриб:

- Опа, бизга бир ривоят айтиб берган эдингиз эсингиздами? - деб қолди.

- Қандай ривоят экан, эсимда йўқ, - дедим, кўз ёшларимни артиб. Ўқувчим ривоятни сўзлай кетди: "Бир подшоҳ кўшини саҳродаги жангда ҳалокатга учрабди. Кўшинидан бирорта ҳам одам соғ қолмади. Севимли оти ҳам сувсизликдан ўлибди. Подшоҳ

“Қисматимга шу ерда ўлиш битилган экан-да”, деб ўйга чўмиб ўтирса, бир чумоли қум барҳанлардан қийналиб юриб тепага чиқса, яна қумлар устига тўкилиб, тагида қолармиш. Чумоли яна бош кўтариб қум устига кўтарилар экан. Шунда подшоҳ шу чумолида бор куч менда йўқми? У чумоли экан. Ахир мен инсонман-ку, деб ўзида руҳий куч топибди”.

Ўқувчим чиқиб кетгач, ривоятни шарҳлай бошладим. Бу ривоят менга руҳий куч берди. Мана қўлимга қалам олиб китобни ҳам тайёр ҳолга келтирай дедим. Ҳар куни “Дадажон, тушларимга киринг, китобингизга ном қўйиб беринг, бирор нарсани имласангиз ҳам майлига” деб сўрайман. Лек ҳеч ҳам тушимга кирмади. Бир куни дадамнинг расмлари, газеталари, мақолаларини йиғиб олиб, ном ахтардим. Ҳар хил ном қўйиб кўрдим. Бир мақоласига кўзим тушди: “Ёнаётган қуш” Қақнус ҳақида ҳам ҳикоя келтирилган.

Топдим. “Қақнус” деб номлайман. Дадажоним ҳаётда ёниб яшадилар, дедим.

Эртаси куни дадам тушимга кириб қолибди ва менга:

- Жуда чиройли ном танладинг, қизим. “Қақнус” – ёнаётган қуш, - деди.

Дадам умр бўйи илм излади. “Бешиқдан қабргача илм изла” ҳадисига амал қилди. Оллоҳ маҳшар кунида дадажонимни олимлар, илмлилар қаторига қўшсин.

6. ҚАЛБИМИЗДА МАНГУ ЯШАЙСИЗ

Менинг меҳрибон дадажоним! Мана сизнинг оламни тарк этганингизга ҳам етти ой бўлибди. Мен эса сизсиз минг йил яшагандайман.

Дамасга чиқиб, ишга кетяпману бу олам шундай кўримсиз, ё кўзларим янада хира тортдимикин? Барча касбдошлар, дўст-у дугоналар сўзлашади. Улар хафа бўлмасину суҳбатлари ёқмасди. Кўнглим кимнидир, ниманидир жуда соғинади. Юрагим, йўқ қалбим, йўқ ич-ичим, йўқ бутун вужудим оғрияпти. Сизни, сизнинг суҳбатингизни соғиняпман, дадажон.

Ўғитларингиз, насиҳатларингизни эшитгим, сиз билан тонглар отгунча суҳбатлашгим келяпти. Наҳот, сизсиз бу олам рангсиз, бўёксиз, ёхуд кўзларимнинг нури сиз экансиз, дадажон.

Инсон оламни тарк этганда “бу яхши одам эди” деб уч киши айтса, у одам жаннати бўлар экан. Дадажон, эшигимизга сизни

Йўқлаб келган ҳар бир одам “Мўминжон жуда яхши инсон эди” дейишди. Тириклигингизда қанча фахрланиб юрсам, ўтганингиздан кейин дўст–танишингиздан эшитган сиз ҳақингиздаги яхши сўзлардан кўнглим осмон қадар юксалди. “Ҳа, менинг шундай ажойиб дадам бор эди” – дейман фахрланиб.

Дадажон, сиз саҳий, очиккўнгил, одамларга ҳам маънавий, ҳам моддий ёрдам берувчи инсон эдингиз. Бировни уйи куйибди деса, уйдан нима керак бўлса шуни, моддий кийналибди деса, дўконда нима бўлса шуни элтардингиз. Кўлингиз ҳам, кўнглингиз ҳам очик эди. “Савоб керак, қизим, савоб бўлади”, - дер эдингиз.

Эшитишимча, яхши, солиҳ фарзанд ўстирган инсоннинг савоб дафтари ҳеч қачон ёпилмас экан.

Менимча, сизнинг савоб дафтарингиз ёпилгани йўқ. Биз фарзандлар учун сиз хамиша барҳаёт, абадий, ҳар доим ёнимиздасиз.

Биз “Мўминжон Маъмуров” фарзандлари бўлиб, сизнинг савоб ишларингизни албатта давом эттирамыз.

ҚАЕРДАН ТОПАЙ?

*Ота, кўчамизга келдим мен мана,
Сиз юрган кўчанинг тупрогин ўпай.
Кўзларим излайди, изларни яна,
Отажон, изингизни қаердан топай?*

*Ота, дарвозангиз очдим мен яна,
Сиз кийган кийимни кўзимга суртай,
Излайман барча уйларни яна,
Ота, ўзингизни қаердан топай?*

*Ота, китоб жавонин очдим мана,
Сўхбатдош бўлмаса китобни ёпай.
Кўнгил дилдош излайди, излайди яна,
Ота, сўзингизни қаердан топай?*

*Ота, кечалар ойдиндир мана,
Ой нурларидан ойнамни ёпай,
Сизсиз Ойдинойингиз Ойдин ой эмас,
Ота айтинг, Ойдинликни қаердан топай?*

СОҒИНДИМ СИЗНИ

*Соғиниб тонглар отгунча,
Кутаман қуёш ботгунча,
Ярим кўнглим тўлмас экан,
Йишларман дарё тўлгунча.*

(Кўшиқдан)

*Тунлар улашмоқда тонгларга,
Сизни ўйлаб қуёш ботмоқда.
Кўни билан сизни тополмай,
Соғинч мен-ла бирга ётмоқда.*

*Соғиниб тонгларим отгунча,
Юпанч туйғусини сотмоқда.
Юрагим-эй, қийналдим дея,
Мени оловларга отмоқда.*

*Соғиндим, соғиндим-эй сизни,
Вужудимда қийналяпти жсон.
Кўнгила ўртар суҳбатингизни,
Қайдан излай сизни, отажсон.*

*Ҳеч суҳбатдош тополмаяман,
Сиздек руҳий мадад бергувчи.
Дил дафтарин ёполмаяман,
Мапҳам бўлди бирам севгувчи.*

*Кўзларимда шашқатор ёшлар,
Тилим сиз ҳақингизда сўзлайди.
Кўнгила сизни излашга бошлар,
Тополмасдан у ҳам бўзлайди.*

*Бугун тунга мутлоқ шерикман,
Қўлларимдан етаклар қайғу.
Бу ҳаётда токи тирикман,
Яшайсиз қалбимда манғу.*

2013 йил, 7 июль.

МАҚОЛА ВА РИВОЯТЛАР

ГЎЗАЛЛИК НАДУР?

Адабиёт, одоб, булар маънавий фазилатлар хазинасидир. Ундаги ҳар бир шеър, ҳикоя, эртак, қисса-ю роман инсонларга одоб-ахлоқ, эзгулик бахш этади. Ўқувчини яхшилик ва ёмонлик, тўғрилиқ ва эгрелиқ, эзгулик ва қабиҳлик каби жиҳатларни фарқлашга, мушоҳада этишга чорлайди, йўлга етаклайди. Лекин, ёзувчию шоирларнинг, мусаввиру файласуфларнинг ўй-фикрлари, қалбида жунбушга келган тўлқинларни, бу тўлқинларда ифода этилган гўзаллигу нафосатни, улуғворлигу фожиавийликни, олижаноблигу тубанликни ҳис этиш, ҳис этишга ўргатиш – эстетика фани мавзусидир. Чунки, бу фанда ривоят, ҳикоя ёхуд шеър ифодали айтилибгина қолмай, балки таҳлиллаб, ундаги ҳар бир сўз, ибора маъзи, мазасини билиб шундай сўзлаш керакки, токи дил торлари чертилиб, этлар жимирлаб, бутун вужуд билан ўша гўзалликни кашф этсин.

Файласуф фикрларини ўқийман ва ҳайратга тушаман.

Қадимги юнон файласуфи Арасту Искандар Мақдуний (Александр Македонский)га мураббийлик қилган. Искандар тахтга ўтиргач, ўз устози ва дўстига атаб ҳайкал барпо этди. Бу ҳайкалнинг пойида шундай ёзувлар бор эди: “Искандар ушбу ёдгорликни Никомахнинг ўгли, буюк донишманд ва авлиё Арасту хотирасига ўрнатди”.

Шарк асотирларида ёзилишича, бир куни Искандар Зулқарнайндан сўрадилар:

- Не сабабдан устозинг Арастунинг отанг султон Файлакусдан ҳам аъло кўрасан?

Шоҳ Искандар шундай жавоб қайтаради:

- Отам менинг жисмимни тарбиялаб, осмондан ерга олиб тушди. Устозим Арасту эса менинг руҳимни тарбия қилиб, ердан осмон қадар юксалтирди.

Демак, инсон ҳаётида устоз, устознинг маъноли ўғити муҳим омил экан. Тарбия, мисқоллаб, қатра-қатра йиғилиб шаклланади, қалбни поқлайди, руҳни тозалайди ва юксалтиради. Инсон қалбини поқлашда, руҳини тозалашда гўзаллигу нафосат, уни дилдан ҳис этиш муҳим роль ўйнайди.

Бир куни Хитой файласуфи Ван Ямин дўстлари билан сайр килаётганда улардан бири қояларда барқ урган гулларга ишора қилиб сўради:

- Оламда ҳеч нарса дилдан ташқарида мавжуд бўлолмайди дейсан, аммо мана бу қоя бағридаги гуллар ўзидан-ўзи ўсади ва қуриydi. Қани айтчи, бу гул билан менинг қалбим ўртасида қандай боғлиқлик бўлиши мумкин?

Ван Ямин дўстига шундай жавоб қайтарди:

- Гулларга қарамасингдан аввал улар ҳам, сенинг қалбинг ҳам осойишта эди. Гулларга кўзинг тушган онинг эса сен уларнинг рангини қалбинг ила англадинг. Шундан кўриниб турибдики, гуллар сенинг қалбингдан ташқарида қололмайди.

Гўзалликни қалб билан англамоқ керак. Гўзал нарса бизни ҳамиша завқлантиради, ёркин ҳис-туйғулар уйғотади, кайфияти-мизни чоғ қилади. Гўзаллик ҳамиша бизни ўзига мафтун этади.

Ёғаётган оппоқ қорга, илк бор ниш уриб чиқаётган майсаларга, баҳорда илк бора очилган бодом гулларига қараб: “Қандай гўзал-а”, - дейсан киши. Кимнидир соғинасан, кимгадир интиласан, кимгадир бир умр бахт тилаб яшайсан. Бу меҳр, бу муҳаббат. Меҳрга, муҳаббатга, гўзалликка ҳеч қачон инсон тўймайди.

Аллоҳ инсонни мукамал, гўзал яратди ва у гўзалликни хуш кўради.

Жалолиддин Румий ёзади: Мажнуннинг замонида ҳам гўзаллар бор эди ва улар Лайлидан ҳуснлироқ эдилар. Мажнунга “Лайлидан чиройлироғини, ҳуснлироғини кўрсатайлик, берайлик”, дедилар. Бироқ, Мажнун уларни севмади. Уларга қарата: “Лайли кошимда бир қадах кабидир. Мен шу қадахдан шароб ичаётирман. Чунки, мен шаробга ошиқман. Сизнинг ўзингиз эса фақат қадах ичидагидан хабарингиз йўқ, ғофилсиз”, деди.

Демак, инсоннинг ботиний ва зоҳирий олами гўзал бўлмоғи керак экан. Ташқи гўзалликка ички қалб гўзаллиги уйғунлашгандагина гўзаллик кашф этилади. Ички гўзаллик – ҳулқ-атвор чиройи, меҳнатсеварлик, эзгуликка интилиш. Гўзалликни ҳис этиш учун қалб осойишта, сокин бўлмоғи керак. Хитой файласуфи Сюн Сзи шундай дейди: “Қалби безовта инсон таом қанчалар лаззатли бўлмасин, унинг таъмини сезмайди, қанчалар ёқимли бўлмасин, кўнғироқлар жарангини ҳис этолмайди, кўзлари ажойиб нақшлар билан безалган либосни кўриб турсада, бу гўзалликдан

завқ ололмайди. Агар инсон қалби осуда ва шод бўлса, гуллар одатдагидек мафтункорлик касб этмаса ҳам кўзи кувнайверади, оҳанглар одатдагидек ёқимли жарангламасада дили ором олаверади”.

Гўзалликни ҳис этганимиз сайин хунукликни, улуғворликни англаганимиз сайин фоживийликни, юксакликни билганимизда тубанликни сеза бошлаймиз ва қалбимизга қулоқ соламиз. Қалбимиз эса ҳамиша гўзаллик ошносидир, ҳамиша меҳрга ташна. Ҳазин янграётган мусиқа қайси кўнгилни четлаб ўтиши мумкин?! Чиройли чизилган сурат олдида қандай ҳайратимизни яшира оламиз.

Жалолиддин Румий “Кўзни юмгил, кўзга айлансин кўнгил”, дейди. Биз бу оламга кўнглимиз-ла боқсак, қалбимиз-ла назар ташласак албатта, гўзалликни ҳис этамиз. Гўзалликни ҳис этиш эса инсонларни ёмонликдан асрайди. Меҳнатсеварлик дангасаликни, тўғрилик эгриликни, камтарлик манманликни енгиб ўтади. Қалб тозара бошлайди.

Севимли шоиримиз Эркин Воҳидовнинг “Бир ниҳол” шеърида шундай сатрлар бор.

*Юртдошим, боғингга бир ниҳол қада,
Бу ниҳол номини яхшилик ата.
Ниҳолнинг ёнига бир гул экиб қўй,
Бу гулнинг номини Гўзаллик деб қўй.
Гулу ниҳолингга бахш этиб ҳаёт,
Сув бер ва бу сувга меҳр деб қўй от.
Сендан фарзандингга боғ қолсин, эй дўст
Боғинг Ватан, деган ном олсин, эй дўст.*

Бундай гўзал сатрлар ҳар бир инсон қалбидан жой олади. Ишга шошилиб кўчага чиқдим, ёмғир майдалаб томчилай бошлади. Майин шабада кузнинг ажиб тароватини олиб келди. Қалбим ажойиб ҳисларга тўлик.

Шунақанги кўтаринки, ажойиб кайфиятдаманки, буни сўз билан ифодалаб бўлмайди. Фақат ўқувчиларимга шу кайфиятни улаша олсам, дарс мобайнида қалбларда озгина бўлса-да гўзаллик кашф эта олсам, мен ўзимни дунёдаги энг бахтли муаллима ҳисоблардим. Зеро “Дунёни эзгулик ва гўзаллик қутқаради”.

ОЛОВ БЎЛИБ ЯШАЯПМАН МЕН

(ёки муҳаббат чизгилари)

Машина силкиниб юра бошлади. Беихтиёр кўзларим суҳбатдошим нигоҳига тўкнашди. Нигоҳлар лаблар табассумини олгандек кулимсираб турарди. Бу нигоҳларга кўп маротаба бокқандим, бу кўзлар неча бор учрашганди. Улар ҳар учрашганда кўнглим бу нигоҳларни кашф этаётгандек эди. Лекин, бу сафардаги суҳбатим суҳбатдошим кўнгил қулфини очиб юборди.

Салқин сўрида ўтириб, у ёқ-бу ёқни кузатаётган суҳбатдошим нигоҳи сўридан пича наридаги ўриндикда ўтирган йигит ва қизга тушди-ю, “Эҳ, ёшлик, ёшлик”, деб менга ўгирилиб, дабдурустан, “Ёшлигингизда севганмисиз? Биринчи муҳаббатингиз армон бўлиб қолмаганми?”, - деб саволлар бера кетди. Мен кулимсираб, бошимни “йўк” деб силкидим”.

- Ҳали, илк муҳаббатни ҳис қилмай туриб, шеър ёзаман, шоираман денг, - деди-ю, бир хўрсиниб қўшиб қўйди. – Агар илк муҳаббатингиз армонга айланганида, катта шоира бўлармидингиз?

- Эҳтимол, - дедим кулимсираб унга боқарканман. Унинг кўзларида ўзгача учқун пайдо бўлган эди.

Муҳаббат, муҳаббат... деди-ю, суҳбатдошим бир зум жим қолди. Сўнг нимагадир, мен билан дардини бўлишгиси келди чоғи, қалбининг қаърига кўмилган муҳаббати ҳақида сўзлай кетди.

Ўша куни мен унинг ҳикояларини оддийгина эшитдим. Лекин, юрагимда нимадир пайдо бўлди. Ачинишми, қандайдир хўрсиниқми, билолмадим.

Йиллар кетидан йиллар ўтди. У опани неча бор кўрсам, ўша ўтли нигоҳларига боқсам, менинг юрагим шунча оғирлашаверди. Энди унинг ҳикоясини нафақат эшитиб, ҳатто ҳис қилиб бораётган эдим. Уни ҳар кўрганимда бир дардим минг дардга айланаётгандек, гўё. Яна бир куни Дамасда учрашиб қолдик. – Озодбекдан бир қўшиқ кўйинг, ука, деди суҳбатдошим ҳайдовчига.

- Хўп опа, ҳозирда...

Машинада наво янгради:

Юрагим-эй, сенга раҳмим келиб кетди,

Армон сени яна бир бор олиб кетди...

Қўшиқни эшитиб кетаётган суҳбатдошимга тикилдим. У хаёл оғушида эди. Ўйчан нигоҳларига боқдим. Яна қалбимда хўрсиниқ,

оғирлик ҳис қилдим. Унинг изтироби менинг қалбимни ҳам ўртамоқда. Нигоҳларига боқиб туриб, юрагим унсиз йиғламоқда эди.

- Ёзмасам бўлмайди, опа – дедим суҳбатдошим хаёлини бузиб. У секин мийиғида кулиб бош силкитди. - Қачонгача сизнинг дардингиз билан яшай оламан, қийналиб кетдим. Қоғоз қораламасам бўлмайди, - дедим суҳбатдошимга.

У менга кулиб қўйди ва жим қолди. Бир оздан сўнг:

- Ёзинг синглим, муҳаббат ҳақида қанча ёзсангиз оз. Агар кўлимдан келганида у ҳақда ўтли роман ёзардим. Уни ўқиганки дил муҳаббат оловида ёнар, муҳаббатни қалбан ҳис этар эди. Синглим, айтинг, агар муҳаббат бўлмаса, шу оловдан сақланиб қолган бир парча қоғозни 35 йилдан бери кўзга суртгудай бўлиб авайлармидим?

Кўзим чеккалари оловдан куйган бир парча қоғозга тушди. Унда шу сатрлар бор эди: “Мени кутасизми, Барно...”

Шу бир парча қоғоз муҳаббатдан эсдалик. У менга юпанч. У менга далда, у менга куч-қувват, - деди суҳбатдошим менга қараб, яна давом этди:

- Сочларга оқ тушди. Фарзандлар, турмуш ўртоғим меҳри ила ширингина оилам бағридаман. Лекин, баъзан қалбнинг, юракнинг бир четига кўмилган муҳаббат мўралаб қўяётгандай. Унинг бир мўралаши ҳам қалбда илик туйғулар уйғотаётгандай.

Бир кун ишдан қайтаётиб Дамасга чиқдим. Ажаб, юрагим безовталана бошлади, унинг гупиллаши қулоғим остида жаранглаяпти.

Муҳаббат деб тошлар ютган бу юрак,

Муҳаббат деб ёшлар ютган бу юрак,

Бунча дуқиллайсан, безовта, сабаб?

- Ёнингда турибди илк бор Муҳаббат.

Не кўз билан кўрайки, ёнимда ўша мен севган йиғит.

- Яхшимисиз, Барно?

- Яхшимисиз, - дедиму лов-лов ёнаётган юзимдан, олов пурқаётган нафасимдан ҳижолатдаман.

Бир зум кўзлар тўқнашди. Бир зум кўзлар суҳбатлашди. Дамасдан тушяпману унинг нигоҳлари мени таъқиб этмоқда эди.

Кўмгандим қалбимнинг қаърига буткул,

Унутдим, дегандим ўйламай буткул,

Оҳ юрак, илтимос, ўзингни тутқил,

Қоқилиб кетмайин нигоҳларидан.

Мен суҳбатдошим ҳикояларини икки-уч йил сабр билан эшитиб, қалбим қийноқда қолди. Лекин, унинг юраги 35 йилдан бери муҳаббат қийноғида экан. Опа бу қийноқни ҳузур деб билади.

- Эҳтимол, синглим, мен севгимга етишганимда бу даражада у инсонни севмасмидим, бу даражада муҳаббат олови мени ёкмасмиди? Бир нарса, ўша инсоннинг бориға, Аллоҳ шундай муҳаббатни қалбимга жойлаганиға шукр қиламан. Чунки, шу нарса менинг қалбимда бир умр порлаб келди. Ҳар кимға ҳам севишдек, севилишдек бахт насиб айласин. Инсон севмас, севилмас, муҳаббат йўқ деб яшаши мумкин. Чунки, муҳаббатни унинг оловида куйганлар билади, - деди-ю, суҳбатдошим нигоҳини узоқ манзилларға тикди.

Мен унинг нигоҳларидан мана бу шеърни ўқидим.

*Учкун бўлиб қалбимға кирдинг,
Олов бўлиб яшайман мен.
Мисқолғина меҳрни бердинг,
Тоздай дарддан ошайман мен.*

*Юрагимға бир бор мўралаб,
Бериб қўйдинг безовта юрак.
Қара энди, урар гушллаб,
Илк бор муҳаббат.*

*Боринг учун шукрлар айтай,
Муҳаббатни кўрдим кўзим-ла.
Умид соҳилини унутай,
Аксинг чизай рангли сўзим-ла.*

*Мендан йироқ, мендан узоқда,
Яшайсан бахтдан тахт тилаб.
Кўнглим бироз йиғлаган чоғда,
Юпатади бошимни силаб.
Илк бор муҳаббат.*

КИМ ЎҒРИ?

(Ҳикоя)

Интизорнинг юрак ҳовлиқиши ҳали тўхтамай, уни бесаранжом килар эди. Болаларига телевизорни ёкиб берди-ю, ўзи қўшни айвонга чикди. Дераза ойналарини очди. Ташқаридан кирган баҳорнинг майин шабадаси юзига урилиб, димоғига ўрик гулларининг муаттар ҳидини олиб келди. У тоза ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас олди. Оқшом чўкаётган шаҳарни, узоқдан кўриниб турган қир-адирларни томоша қилди. Унинг уйи тўртинчи қаватда бўлганлиги учун бу манзара жуда чиройли эди. Лекин, Интизорнинг кўнглига бу ҳам таскин бермади. У чуқур хўрсинди-да ойнадан телевизор кўраётган болаларига қаради. Улар жудаям хурсанд эди. Интизор йиғлаб юборишдан ўзини зўрға тийди-ю, кўзидан сизиб чиқаётган кўз ёшларини тўхтата олмади.

Интизор ёшлигида ҳам ёқимтойгина, юзлари оппок, кўзлари мовий, сочлари жингалак қиз эди. Кулганида янаям гўзаллашиб кетарди. Шу боисми, киши эътиборини ўзига тортарди. Улар тоғнинг ён бағридаги кичкина кишлоқда туришарди. Қишлоқда эса унинг харидори жуда кўп эди. Нима бўлди-ю, уларнинг кишлоғига участка милиционерни бўлиб келган Нодирнинг унга кўнгли тушиб қолди. Тез-тез совчи юборарди. Ота-онаси “уйингиз узоқ экан, Асака билан Ўш ораси чаканами? Қизимиз кишлоғимизда қолгани маъқул”, дейишсада уларнинг ҳоли-жонига кўйишмади. Охири, Интизорнинг ҳам йигитда кўнгли борлигини билишгач, тўйга розилик бердилар.

Аввалига Интизор ўзини жуда бахтиёр ҳис қилди. Нодир ҳам унинг кўнглига қарар, нима деса муҳайё қиларди. Бахтдан бўлса керак, Интизор ўзининг узоқдан тушганини, ота-она, қавм-қариндошларнинг меҳрию соғинчини унчалик ҳис қилмади. Бир йил ўтар-ўтмас уларнинг уйда янги меҳмон – Аброрбек дунёга келиб, оилага бир олам қувонч бахш этди. Интизор унга қараб тўймас, кечгача у билан овора бўларди. Интизор бор меҳрини Аброрбекка бағишлаб қолдими, Нодир нимагадир ўзгариб кетди. Ишдан кеч қайтадиган, маст бўлиб келиб тўполон қиладиган одат чикарди. Интизор буни ҳеч оғир олмади. Вазминлик билан қабул қиларди.

Орадан йиллар ўтди. Бирин-кетин Аҳрорбек, Сарвинозлар

тугилди. Лекин, Нодирнинг қилиқлари борган сайин кўпаяр, оилада тинчлик йўқ эди. Ота-она уришидан эса болалар тахликага тушардилар. Нодирнинг эса парвойи фалак.

Бунақа хулқ-атвори ишига ҳам ўз таъсирини ўтказмай қолмади. Ишдан бўшатилди. Бироз кийналди-ю, ўзини савдосотиққа урди. Қўлига пул тушгач, яна аҳвол аввалгидай давом этаверди. Бундай уруш-жанжаллардан Интизорнинг силласи қуриди, асаблари таранглашиб, ҳеч нарса юрагига сиғмай қолди.

Кунларнинг бирида Нодир яна ичиб келиб, роса тўполон қилди ва Интизорни ҳам, болаларни ҳам уйдан ҳайдай бошлади. Унинг хўрлашларига чидолмаган Интизор болаларини олиб, қоронғу ҳам демай уйдан чиқиб кетди. Аламдан қулоқлари том битган, Интизор болаларининг “Аяжон, тўхтанг, қаяққа борамиз? Қоронғу-ку, ая” – деган гапларини ҳам эшитмади.

Орқасидан икки боласи эргашиб кетар, қўлидаги боласини опичлаб холпишлаганча қанча юрганани билмайди. Охири, қолдан тойиб, кўча четидаги ўриндикка ўтирди-ю, хўнграб юборди.

У шу онда ота-онаси, қариндош-уруғ, дўст-биродарлари узоқда эканини, уларнинг меҳрига зор бўлаётганлигини ич-ичидан ҳис қилди. Отасининг “Маҳаллада қол қизим, ёнимизда бўл”, деган сўзлари ёдига тушди. Нодирга бўлган муҳаббати деб бутун қишлоғи-ю ота-онасини, дўст-биродарлари, дугоналарини ташлаб келганди-я. Нима бўлди?! Шуми муҳаббат?! Узоққа келиб нима рўшнолик кўрди. У ўзига савол берар, бу саволларга унинг юзини ювиб тушаётган кўз ёшларидан жавоб изларди.

Интизор ўша куни мактабда бирга ишлайдиган, эри вафот этган дугонаси Меҳригулникида тунаб қолди. Бор дардини унга айтиб тўйиб-тўйиб йиғлади. Меҳригул уни: “Дадаларингни ўзи одати шундай экан, эртага аччиғидан тушиб қолар, жаҳл чиқса, ақл кетади, деган гап бор. Эртага ўзи ялиниб келади, хафа бўлманг, синглим, ҳаётда нималар бўлмайди, дейсиз, ахир, муаллимсиз, тушунасиз. Ҳаёт шундай аччиқ-чучуклардан, пасту-баландликлардан иборат. Шундай эрингиз бор, уни йўқотманг. Йўқотишдан Худо ўзи асрасин”, деб овутди. Эртаси куни Интизор болаларини боғчага, мактабга жўнатиб, ўзи ҳам мактабга ишга кетди. Дарсларини ўтиб бўлгач: “Меҳригул, уйдан бир хабар олиб келайчи”, деди.

Меҳригул: “Яхши қиласиз Интизор, эр-хотиннинг уриши, дока рўмолнинг қуриши, бора қолинг, ҳамманинг уйда тинчигани маъқул”, дея унга таскин берди.

Интизор уйга келганда дарвоза қулф эди. Афсус, уйнинг яна бир калитини олиб қолмаган экан. Қўшни томондан ўтсаммикан деб кетаётган эди, деразадан тўнғиллаган овоз эшитилиб қолди. “Вой Худога шукр, Нодир акам уйда экан”, деди-да чақира бошлади.

- Нодир ака, Нодир ака!

- Ким? Биров чақиряптими? – деган аёл кишининг овози эшитилди.

- Намунча қўрқасиз, - деди Нодирбек. - Қўшнидирда, эътибор берманг. Мен энди фақат сизникиман. Бир ҳафтада тўй қиламиз. Шу уйларнинг маликаси сиз бўласиз-да энди.

Интизор қарахт бўлиб қолди. Ич-ичидан титроқ чиқиб, кўз ўнги қоронғулашиб кетди. Нимага? Нима учун? Болаларчи? Қайта-қайта ўзига савол бериб, Меҳригулнинг уйига етиб қолганини билмай қолди.

Эртасига Меҳригулнинг ялинишига қарамай шаҳардан ижарага уй топди. Чунки, Меҳригулнинг уйда кўпга қололмасди. Ижара уйи тўрттинчи қаватда эди. Чиқиб-тушиш қийин бўлсада, уй жиҳозлари бўлганлиги учун анча қулайликлари бор. Лекин, биргина телевизор йўқ эди. Болалар бир-икки кун мослашолмай қийналишди, сўнг бир мунча кўникишди ҳам, аммо телевизорсиз улар учун жуда зерикарли. Абдорбек жиндай катта эмасми, телевизор кўргиси келса ҳам онасининг ичини оғритгиси келмасди. Аҳдорбек эса буни тушунмас, “Оқшом эртаклари” кўраман, мультфильм кўраман деб кунда ҳархаша қилар, ҳеч нарсага унамай, йиғлаб-йиғлаб ухлаб қоларди.

Бир куни Интизор болаларини мактабдан олиб келаётганди. Машинада Нодирбек ўтиб қолди. Аҳдорбек “дада, дадажон”, деб бор товуши билан бақирди.

Нодирбек бир қаради-ю машинани тўхтатмади. Чунки, машинада бегона аёл бор эди. Болаларнинг ҳафсаласи пир бўлиб бўшашиб кетишди. Иккаласининг ҳам кўзи жиққа ёшга тўлди. Чунки, улар дадасини соғинишганди.

Интизор кўнглидан нималарни ўтказди ўзи билади. Эҳтимол, ота-онасининг олдига кетса бунчалик қийналмасмиди? Йўқ-йўқ, у ерга қайси юз билан боради. Нима дейди? Ана сен ишонган

мухаббат, дейишмайдими? Устидан кулишмайдими?

Тушдан сўнг яна уйда телевизор галваси бошланди. Бу сафар ичига ютиб юрган Аброрбек ҳам қўшилди. “Ҳамма нарса зерикарли. Дадам уришса, ярашиб олардингиз. Бизнинг айбимиз нима? Уйимизда яшайверишимиз керак эди”. Аброрбекнинг бу сўзи Интизорга қаттиқ ботди.

- Аброр, уканг ухляпти, қараб тургин. Мен бир жойга бориб келаман.

- Қаерга ая, кечиринг мен бунақа демоқчи эмас эдим, - деди Аброрбек хижолат бўлиб.

- Йўқ, ўғлим, сендан хафа эмасман. Бир жойда ишим бор, борибла келаман, укаларингга яхши қараб тургин, - деб кўчага чиқди. Яшаган уйи томон юрди. Анча фурсатда етиб борди.

Дарвоза кулф, демак уйда ҳеч ким йўқ. Қўшни томон юрди. Қўшнисининг ҳовлиси очик, у секин ҳовлига кирди. Қўшнисиникида ҳам ҳеч ким кўринмади. Ичкаридан телевизор овози эшитилди. Интизор тезда юриб уйга ўтиб олди. Баҳайбат катта ит унга қараб югурди. Югурди-ю эгасини таниб суйкала кетди. Йўлбарс, Йўлбарс унутмабсан? Мен ҳам сени соғиндим, деди Интизор секин овозда. Итнинг ҳам кўзида ёш қалкигандай бўлди.

Интизор ромнинг эшигини итарди, у кулфланмаган эди. Ромдан ичкари уйга дераза ошиб тушди. Уй четида телевизор турарди. Телевизорнинг ёнига келиб Интизор бир зум тўхтаб қолди. “Нима қиляпман ўзи? Ўғрилиқми? Наҳотки ўғри бўлсам? Йўқ, йўқ, ўғри эмасман, ахир бу телевизорга мен ҳам ҳисса қўшган эдим-ку”. У кўзини чирт юмди-ю, телевизорни қутига жойлади ва дераза ойнасидан олиб тушди.

Ит ҳам ўз эгасини билгани учун индамади. Қўшни ҳам телевизор овозиданми, ташқаридаги шарпани билмади, шекилли, ишқилиб ташқарига эсон-омон чиқиб олди. Таксини тўсди-да ижарада ўтирган уйи томон келди. Бир амаллаб тўртинчи каватга олиб чиқди.

- Аям келди, аям келди, - югурди Аҳрорбек, нима олиб келдингиз, аяжон?

- Зўр нарса ўғлим, зўр нарса.

- Вой телевизор, телевизор, - дея Аҳрорбек ирғишлади.

Аброрбекнинг ҳам кўзидан ўт чақнаб кетди. Аҳрорбек аясининг юзларидан ўпди.

- Тезрок қўйиб беринг, тезрок бўлинг, “Оқшом эртаклари” ўтиб кетади.

Интизор телевизорни суқди. Аҳрорбек – “урей, урей “Оқшом эртаклари” бошланди”, - дея бакирарди.

* * *

Интизор яна бир бор болаларига қаради. Энди унга барибир эди. Ўғри дейишса ҳам майлига.

- Ая, ая, - Аброрбекнинг овози келди. – Келинг ўзингиз ҳам кўринг.

- Ҳозир, болам, ҳозир. Интизор кўз ёшларини артди-да хонага кирди. Болаларини бағрига босиб, телевизор кўра бошлади.

ЭНГ ГЎЗАЛ АЁЛ

Бир куни шаҳарда шошиб кетаётган эдим. Кўча тўла одам, айниқса, бозор атрофи тирбанд. Одамлар орасидан ўтиб борар эканман, кўзим бир жуфтликка тушди. Кўзи ожиз бўлган эрини етаклаб келаётган аёл. Уларга бир зум тикилиб қолдим. Аёл кўримсизгина эди. Бозорда, кўчаларда қанча аёлларни кўрган-дирман, улар эсимда йўк. Лекин, кўзи ожиз эрини етаклаб келаётган аёл хаёлимда муҳрланиб қолди. Дам-бадам бу жуфтлик эсимга тушарди. Ҳар сафар ёдимга тушганида “Сен дунёдаги энг гўзал аёлсан”, – дердим шивирлаб. “Минг бир ҳадис” китобини варақлар эканман, қуйидаги ҳадисга кўзим тушди: “Агар бирор кишини бирор кишига сажда қилишга буюришим мумкин бўлганида эди, аёлларни эрларига сажда қилишга буюрган бўлар эдим”.

Бу хусусда яна бир ривоятда шундай дейилади. Чирой-чиммати жойида, ақлли, мард йигит ибo-ҳаёли, ақл-хушли қизга уйланмокчи бўлибди. Кунларнинг бирида у шундай ақлли-хушли, ибo-ҳаёли қизни учратибди. Аммо қиз бироз кўримсиз бўлиб, юзида чечак касалидан қолган чандиқ доғлари ҳам бор экан. Йигит қизнинг ташки кўринишига эмас, ички дунёси гўзал эканлигига ишониб уйланибди. Улар бахтли ҳаёт кечира бошлашибди. Кунларнинг бирида йигитнинг кўзи бирдан ожиз бўлиб қолибди. Аёл эрини меҳр билан эъзозлабди. Орадан йиллар ўтибди, фарзандлар кўриб, тарбия қилишибди. Улар бахтиёр яшаётган бир пайтда аёл бетоб бўлиб, оламдан ўтибди. Аёлни сўнгги манзилига кузатаётиб, қабрга қўйилар чоғи йигит “Мен аёлимни ўз қўлим

билан қабрга қўяман”, - деб жадал ҳаракат қилибди. Бу ҳолни кўрган ҳалойиқ ҳайрон бўлибди. Шунда йигит ҳалойиққа қараб: “Менинг кўзим ожиз эмас, мен кўр эмасман. Аёлим ибo-ҳаёли, меҳнатсевар, солиҳа аёл эди. У менинг олдимда ўзининг хунуклигидан, юзидаги чандиқ доғлардан хижолат тортмасин деб, ўзимни ожиз қилиб кўрсатдим. Хотиним бирам ақлли, доно, ибo-ҳаёли эдики, унинг қалбига озор етишини истамас эдим. Менинг кўзларим очиқ эканлигини билса, у ўзининг хунуклигидан мулзам бўлар эди. Менинг учун эса дунёда ундан гўзал аёл йўқ эди”, - дебди. Ҳалойиқ йигит ақлига қойил қолиб ва гўзаллик қалбда, қалб гўзаллигида эканлигига ишонишибди.

Бир куни раҳматли дадам билан суҳбатлашиб, шу воқеаларни айтиб “Энг гўзал аёл” мавзусида бирор нарса ёзмоқчиман, сиз ҳам фикрингизни айтинг, - дедим. Дадам менга қараб “Дунёдаги энг гўзал аёл – бу онанг-да”, - деб жавоб берган эди. Эҳтимол, шунданми дадам ҳаётини сўнгги кунларида дўстлари билан учрашиб қайтгач, онамга қарата, “Пошшам (онамни шундай атарди), мен ўн бешта ҳожи дўстлар олдида умр бўйи йиққан савобимни Муқаддамхонга (онамнинг исми) бердим, - дедим. Умрим бўйи, касаллик чоғимда ҳам менга жуда яхши қарадингиз”, - дебди. Бунга эшитиб онам: “Вой, ўзингизга-чи, савоб керакмасми?” – десалар, “Сиздан қолган савоб ҳам, менга етади”, - деган экан.

Дарсда ўқувчиларни ёзувчи Ўткир Ҳошимов ижоди билан таништириш мобайнида “Дунёнинг ишлари” қиссасини сўзлаб бергач, ўқувчиларга “Энг гўзал аёл” мавзусида иншо ёзишларини айтдим. Иншоларни текширар эканман, мен қуйидаги сатрларни ўқидим.

Абдуллажонов Ҳаётбек: Телевизор кўриб ўтирсам, чет элда “Энг гўзал аёл” кўрик-танлови ўтказилаётгани ҳақида кўрсатув бўлиб қолди. Бир-биридан ўзаман деган гўзал аёллар саҳнада намoён бўлди. Ясанган, соч турмақлари ҳам турли хил, юзларида упа-элик, лабларида кизил бўёк. Кўрсатувни кўриб ўтириб, ёнимда кўрпача қавиб ўтирган онамга боқдим. Сочларига бироз оқ оралаган, юзларига ажин туша бошлаган, лекин сочининг оқи ҳам, ажинлари ҳам ўзига ярашиб турган, ҳеч қандай лаб бўёғисиз бироз кулимсираб турган лаблари, қора қошу бир олам меҳрга тўла нигоҳлари... Мана, - дедим ичимда, дунёдаги энг гўзал аёл – бу менинг онам.

Ганиев Абборбек: Оналарнинг меҳрибонлиги ҳеч туганмасдир. Баъзан уйқум келса, ёстикни эмас, онамни тиззаларини қидириб қоламан. Чунки онам тиззасига бош қўйсам, оташ қўллари билан бошимни силайди. Онам меҳрини туйиб, ухлаб қоламан. Менимча дунёдаги энг гўзал аёллар меҳрибон оналардир.

Йўлдашев Дилшодбек: Мен ўзбек аёлининг гўзаллиги миллийлигида – миллий кийими, миллий урф-одагу миллатимизга хос ибо-ҳаёсида деб, - ўйлайман. Ҳозирги кунда айрим қизларда шу миллийлик йўқолаётганлигини кўриб ранжийман. Баъзи қизлар йигитлар кўзига тик қараб “Мен сизни яхши кўраман” дейишдан, ёхуд телефон қилиб, йигитларни ўзига жалб этишдан, қандайдир бачкана, европага хос кийимларни кийишдан уялмаётганлиги мени нафратлантиради. Ахир ўзбек аёлининг гўзаллиги унинг ибо-ҳаёсида-ку. Бир куни дарслар тугагач уйга шошдим. Қорним жуда очиққан. “Келдингми болам”, - деди бир сават иссиқ нон кўтариб келаётган онам. Югуриб бориб, қўлидан саватни олар эканман, онажоним юзларига тикилдим. Икки юзи тандир иссиғидан қизарган, қора қошу қора кўзлари ўзига бирам ярашган, юзларида қандайдир ибо-ҳаё, меҳр мужассами бор. Шу онда онамни жуда яхши кўришимни англадим.

Козимжонов Иброҳимжон: Дунёдаги энг ширин нонни онам пиширади. Дунёдаги энг ширин таомни ҳам онам тайёрлайди. Дунёдаги энг зўр меҳрни ҳам онам беради. Демак, дунёдаги энг гўзал аёллар онамдек аёллар бўлса керак. Ҳар қайси миллат аёллари ўзининг нафис латофати билан ажралиб туради. Лекин ўзбек аёлида ибо-ҳаё, меҳр устундир. Келажакда уйимизга онамга ўхшаган келин келишини хоҳлайман.

Ғозиев Ҳамдамбек: Мен аёлларни ёнаётган шамга ўхшатаман. Ёнаётган шам ташқи оламга ёруғлик бериб, ўзи тугаб бораётганини билмаганидек, аёл ҳам бор меҳр-муҳаббатини ташқи оламдаги барча инсонларга – оиласи, турмуш ўртоғи, фарзандларига улашади. Аёл меҳри туганмас ҳазинадир. Аёллардаги сабр-бардошни япон сериалидаги Ошин тимсолида, ибо-ҳаёсини Кумушбибида, матонатини Тўмарисда кўришимиз мумкин.

Иншони ёзиб бўлгач, иншодан таъсирланган бир ўқувчим ёнимга келиб менга бир сурат кўрсатди. Унда сочлари майда ўрилган, бошида дўппи, эгнидаги атласдан қўйлаги ўзига бирам ярашан, юзларида тўла нафислик, ибо, ҳаё уйғунлашган бир қиз бор

эди. “Опа, - деди кўзлари хижолатдан порлаб турган ўқувчим, - шундай қизларни турмуш ўрток қилишни хоҳлардим, ҳаётда борми?”. “Албатта, ўғлим, токи ўзбеклик қонимизда жўш уриб турар экан, бундай гўзал санамлар топилади”, - дедим ва суратдаги қизга ўзим ҳам маҳлиё бўлдим. “Қани, энди менинг ҳам шундай келиним бўлса,” - дедим ичимда.

Ўқувчилар иншоларидаги фикрлардан таъсирланиб, улар ҳақида ўйлаб борар эканман, бир воқеа устидан чиқиб қолдим. Бир аёл бир йигит билан шунақанги жанжал қилаётган эдики, унинг оғзидан чиқаётган уят сўзлардан ҳатто эркаклар ҳам мулзам. Жуда кўп эркақ аёллар “бетинг курсин”, деб ўзини четга олишарди. Бир-иккитаси аралашиб, уларни ажратди-да, аёлни “Дамас”га чиқариб юборишди. Аёлни оғзи тинмас, “Дамас” ойнасидан жаврар, ҳатто машина юраётганида ҳам эшикни очиб, уят сўзлар айтиб бақирдики, бутун кўча одамлари унга лаънат ўкиди. Қора қош, қора кўзли, чиройли кийинган бу аёл кўзимга шайтон бўлиб кўришиб кетди. Ўзимча ўйладим, шу аёлни ҳам фарзанди “Энг гўзал аёл” ҳақида иншо ёз деса, нималарни ёзар экан, онасининг бундай қилиқларидан мулзам бўлиб, бошини эгар.

Шу ўринда Ўзбекистон Қаҳрамони, шоир Абдулла Ориповнинг куйидаги сатрларини келтирмақни истадим. “Аёлга ифғат ва латофат хосдир, аёл ҳамиша қўл етмас орзу, юксак гўзаллик, манбаи нур, олижаноблик қаъбаси. Тик қараш, қаттиқ гапириш, сўзи совуқлик, ажабтовур либослар, эл олдида ўзини тута билмаслик бизнинг хотин-қизларимизга сираям ярашмайди. Ёлғиз бир гўзаллик, айниқса, она ва ёр бўлмиш аёлнинг сифатлари ҳар қандай тузумдан, ҳар қандай тожу тахтдан баланд турган ва шундай бўлиб қолажак. Демак, дунёда сира ўзгармас бир мавзу бор. У ҳам бўлса меҳр-муҳаббатким, унинг асосий қаҳрамони мунис аёлларимиздир”.

Хулоса қилиб шуни айтишимиз мумкинки, аёл – буюк ном эгаси. Шу буюк номга муносиб бўлмоғи лозим. Аёлларимизда ибо-ҳаё, дид-фаросат, мулоимлик, ширинсуханлик, меҳр-муҳаббат мужассам экан, у дунёдаги энг гўзал аёл бўлиб қолади.

*Юзларида ибо-ҳаё мужассами бор,
Ажиб, нафис қулиб турар чеҳрада баҳор.
Садоқат-у вафодорлик унга ҳар дам ёр,
Будир дунёдаги энг гўзал аёл.*

*Унга қараб миллийликдан қувонар дилинг,
Миллатини эъозлаган гўзални билинг.
Майда кокил қизни кўриб шивирлар тилинг,
“Будир дунёдаги энг гўзал аёл”.*

*Оналарда кўринади гўзаллик сири,
Сўзларида билинади одоблар тири.
Момосини азизлаган дўппили пари,
“Будир дунёдаги энг гўзал аёл”.*

ШИРИН БАХТ БУ – ОНАЛИК

БИР ОҒИЗ ШИРИН СЎЗ

Она деган буюк номга эга бўлиш ҳар бир аёл учун катта бахт бўлса керак. Чунки, фарзанд берган қувонч, шодликни аёлга ҳеч ким беролмайди. Фарзанд ёнида экан аёл ҳаётнинг ҳар қандай зарбасига дош беришга тайёр. Боласининг кулгуси унга қанча-қанча куч-қудрат бахш этмайди дейсиз. Буни эндигина янги меҳмонни кутиб олган аёлнинг юз-кўзидан англаш қийин эмас.

Она фарзандини қорнида тўққиз ой кўтариб, минг тўлғоқ азоби билан уни дунёга келтиради. Айтишларича, бола дунёга келаётган вақтда, она ўлим билан олишар, фоний ва боқий дунё оралиғида бўлиб, гўё бошигача тупроққа кўмилар, фақат сочигина тупроқ юзида қолар экан. Шунинг учун ҳам янги тукқан аёл онадан янги туғилгандек беғубор ва беғуноҳ бўлар экан. Шу онда аёл нима ният қилса, Оллоҳ ижобатига олар, орзулари ушалар экан.

Онанинг эсон-омон фарзандини бағрига босиши учун биринчи кўмак берувчи доя, унинг ширин сўзи малҳам бўлади.

ОРЗУЛАРИМ УШАЛДИ

Ҳамхонам Дилобарнинг айтишича, саккиз йил фарзанд кутишибди. Бормаган табиби, қилмаган дори-дармони қолмабди. Йиғлаб-сиқтаб Оллоҳдан фарзанд сўраб кунни ўтибди. Нима бўлибди-ю, табибларнинг муолажаси туфайлими, дори-дармонлар сабабми Оллоҳ унга фарзанд кўришдек бир бахтни насиб айлабди.

Дилобарнинг ота-онаси, қайнона-қайнотаси, куёв бола-ю, кўйингки бу хабардан барча қариндошлар қувончи оламча экан. Шу

туфайлими уни қўйгани жой топишолмас, нима хоҳласа шуни муҳайё қилишар эди. Шифокорларнинг боланинг эрта туғилиш хавфи бор, деганини ҳам унга айтишмабди.

Нима бўлди-ю, Дилобар коридордан ўқдай учиб кирди-да, ҳўнграб йиглаб юборди. У шифокорлар суҳбатини эшитиб қолибди. Дилобар шу куни ҳеч йиғидан тўхтамади. Ким кўргани келса йиглаб-сиктаб жўнатаверди. Бу эса унинг соғлигига таъсир кўрсатмай қолмади. Шифокорлар унга, фарзандингизни фурсати бўлмаса-да, дунёга келтиришимиз зарур, йўқса, ўзингизнинг соғлиғингизга дарз кетиши мумкин, - дейишди. “Саккиз ойлик-ку, ахир. Туғилса, нобуд бўлиши мумкин”, - деб у ҳеч кимнинг гапига қулок солмади. Охири ўзининг камтаринлиги, ширинсўзлиги билан беморлар қалбини эгаллаган Замира опа кирди. Дилобарнинг ёнига ўтириб, аста унинг ҳолатини тушунтира кетди. У ўзининг ишга келган вақтлардан бери бўлган шунга ўхшаш воқеаларни сўзлади. Қизиқ-қизиқ гаплар айтиб ҳаммани кулдирди. Дилобар Замира опанинг гапларини уқди шекилли, муолажага рози бўлди. Фақат Замира опадан ўзи ёнида бўлишига сўз олди.

Эртаси куни янги хушxabар эшитдик. Дилобар киз кўрибди. Хонадошлар уни кўргани юқори қаватга кўтарилдик. Унинг юзидаги қувончни кўрсангиз оламча эди. Қизи ҳам соғлом экан. Дилобар биз билан суҳбатлашиб, кўз ёшларини яшира олмади.

- Орзуларим ушалди. Яхшиямки, Замира опадек ширинсўз шифокорлар бор экан. Шулар туфайли мен ҳам, болам ҳам соғ-омон қолдик.

ЁҚИМЛИ ОВОЗ

Зарнигор фарзандининг туғилиши вақтидан ўтиб кетаётганидан ташвишда. Шунинг учун шифохонада муолажа олаётган эди. Шифокорлар уни ширин сўзлар билан тинчлантиришарди.

Бир кун кечаси унда оғриқ пайдо бўлди. Шифокорлар кўришди-ю, шивир-шивирлашиб кетишди. Бирон нарса бўлдимикан, деб Зарнигорнинг хавотири ошди. Шунда бир шифокор келиб, қизим сиз хавотирга тушманг, фарзандингизни жарроҳлик усули билан олмасак бўлмайди. Фарзандингиз, ҳам ўзингизнинг соғлиғингиз учун шундай қилишимиз зарур, - деди. Зарнигор бир оз ғалати ҳолатга тушди. Дардини бўлишгани, ёнида

далда бўлувчи ҳеч ким йўқ. Лекин, шифокорнинг фарзандингиз нобуд бўлиши мумкин, деганидан сўнг у операцияга рози бўлди.

Аравачада уни операция хонасига олиб кириб кетишар экан, ҳаёлидан нелар ўтмади дейсиз, уйда қолган икки фарзанди, ота-онаси, турмуш ўртоғи. Худди охиратга кетаётгандек ҳис қилди ўзини.

Шунда унинг ҳаёлини бир ёқимли овоз бузди: - Айланай қизим, қўрқманг Оллоҳ ўзи оқ йўл берсин, эсон-омон енгиллаб оласиз.

Оғриқ борган сари кучаяр эди. Ҳар сафар оғриқни ўша ёқимли овоз баҳам кўрарди. Зарнигорнинг қулоғида унга далда бераётган ёқимли овоз янгради. У наркоз таъсирида ухладими ёки ёқимли овоз уни аллаладими билолмади.

Кечаси билан бироз оғриқ ҳис қилди. Элас-элас ўзига келгандек бўлару яна ухлаб қоларди. Эрталаб эса кўзларини дадил очди. Ҳамшира унинг жажжи ўғлонини олиб кирди. Кўзларида беихтиёр ёш қалқди, лаблари пичирлади. Оллоҳга шукр, эсон-омон эканмиз. Сизга ҳам раҳмат, шифокорлар.

Зарнигор қанча уринмасин ўша қулоғида янграган ёқимли овоз соҳибини тополмади. Шифохонадан янги меҳмонни олиб чиқишаётиб, фарзандларимиздан биттасини, албатта шифокор қиламиз, - деб кўнглига тугиб қўйди.

*Алла билан тебранар олам
Фарзанд бўлса қувонар эшик.
Аёл шоддир, хурсанддир ҳар дам,
Она бўлиб, тебратса бешик.*

*Қўлларида қийқириб ўйнаб,
Шўҳи-шодон уйдир болалик.
Аёл учун ёруғ дунёда,
Ширингина бахт бу – оналик.*

ЗУЛФИЯ – СЕВГИ ВА ВАФО ТИМСОЛИ

Эртагалик дарс учун ишланма ёзмақ учун иш режани очдим. Мавзу: Зулфия ҳаёти ва ижоди. Зулфия, Зулфияхоним ҳақида сўз айтмоқ, наянки сўз, дарс ўтмоқ, у ҳақда тўлиб-тошиб сўзламоқ даркор. Бир зум ўйга толдим. Дарсга мавзу танламоқ керак.

Лабларим аста унинг ўтмиш, ҳижрон дардларидан тилка-пора бўлган шеъррий сатрларини айта бошлади:

*Эриб кетмагандим севгидан,
Бўлмаслик учун бахтингдан жудо.
Бирга қолиш учун сен билан,
Куяман-у, бўлмайман адо.*

Дарсга мавзу топилди: “Зулфия – севги ва вафо тимсоли”. Китоб жавони олдига келдим ва шоира ҳаёти ва ижодига доир адабиётлар излай бошладим. Қўлимга Лазиз Қаюмовнинг “Зулфия” китоби тушди. Уни аста варақладим. Шоира шундай ёзади: “Ҳаётимнинг ўн йили, фақатгина ўн йили Ҳамид Олимжон билан ҳамнафас ва ҳамқадам ўтгани мен учун улкан бахт бўлди. У энг гуллаган ёшлик чоғида, ранг-баранг, сира тугалмас, ёрқин истеъдоднинг камол чўққисига етганда фожиали ҳалок бўлди, дедим ҳаёлимда. Мана, ҳозир ҳам орадан йигирма йилдан ортик вақт ўтиб кетишига қарамай, у айрилиқнинг куйдирувчи аламларини бутун оғирлиги билан ҳис қилиб турибман”.

*Кўз очгани қўймайди алам,
Бошим қўйсам куйдирар болиш.
Юпатоқмас китоб ва қалам,
Мисраларим кўтарар нолиш.*

Шоира қалбининг оғирлиги менга ҳам ўтди. Тўрт мисрада шунча ғам, шунча дард. Устоз шоир Миртемир Зулфия шеърлари ҳақида фикр юритганида Ҳиндистондаги бир одамни эслайди: “...ҳайратомуз ва даҳшатли томони шундаки, ўлган эркакни ёндирганда, унинг тирик аёли ҳам ўтин устига чиқиб ўтирар ва бирга ёниб кетар эмиш... Ҳамид Олимжон оловли ва кутилмаган бир фожа туфайли гўё ёниб кетди-ю, Зулфияхоним ҳам ўша оташда баробар ёнди, менинг назаримда. Фарзандларини отаси йўлида вояга етказиш... Ўша ишқ, ўша сук, ўша вафо Зулфияхоним шеърятининг ўзак ғояси бўлиб қолди... Шундоқ! Икки ирмоқдан бир жилға оқмоқда эди, бири гўё тиниб қолди-ю, ўзга бири ҳамон оқмоқда. Ўша жилға, ўша оқим, ўша мавж, ўша тўлқин Зулфияхоним бу жилғада Ҳамид Олимжон учун ҳам оқмоқда. Унинг йўқлигини билдириш ҳаёлида ҳам йўқ, тўлиб-тошиб оқмоқда...”

Ҳа, Зулфияхоним ҳаёти давомида тўлиб-тошиб яшади ва ўз шеърлари билан халқ қалбида муҳрланиб қолди. Зулфияхоним

шундай деган эди: “Шеърлар мингларча кишилар ўз қалби ва дили билан ҳис этиб, ўзлариники қилиб олгандагина поэзияга айланади”.

Шоира шеърларини халқимиз ўзлариники қилиб олган на олмоқдалар.

Мана дарс бошланди. Ўқувчиларга Зулфияхонимга атаб қурилган ҳайкал суратини кўрсатдим. Мана бу – креслода ўтирган, нигоҳида маъюслик, бироз ўйчан. Лекин унинг юзларидан меҳр ёғилиб турибди. Ҳа, бу Зулфияхоним тимсоли, ўзбек аёллари тимсоли. Дарсда “Сен қайдасан юрагим не балога этдинг мубтало!”, “Сенсиз”, “Ойдинда” шеърлари таҳлил этилди.

Ўқувчилар адабиёт хонасидан нафақат шеърлар билан, балки Зулфияхоним билан бирга чиқиб кетишган бўлса, не ажаб.

Ташқарига чиқдим. Баҳорнинг ёқимли ислари димоғимга урилди. Бу баҳорлар Ҳамид Олимжоннигина эмас, Зулфияхонимни ҳам сўроқлаб келмоқда.

МУҲАББАТМИ ЁКИ ХИЁНАТ?

Дарсимни тугаллаб, ёзув-чизув ишларим билан банд бўлиб ўтирардим. Хонам эшиги тақиллаб қолди. Эшикни очсам, бир бегона аёл. Аёлни хонага таклиф этдим.

- Мен сизни танийман, китобингизни ўқиганман, - деди ва ўзини таништирди. Салом-алик билан сўрашиб бўлингач, хонага яна жимлик чўкди.

- Мен, мен, - деди ҳижолатомуз аёл, – сизга бир илтимос билан келган эдим.

Аёл сумкасини очиб, бир дафтар олиб менга узатди. Сиздан илтимос, шу дафтардаги ёзганларимни ўқиб чиқсангиз. Сўнг мен ҳақимда бирор нарса ёзсангиз.

Кечки овқатдан сўнг, сумкамга солинган дафтарни олдим. Мен дафтарда шеърлар бўлса керак деб ўйлагандим. Йўқ шеърлар эмас, бу кундалик дафтар экан. Аста варақлаб ўқий бошладим. Кундалик дафтарни ўқир эканман бир ҳайратланар, бир ачинар, бир у аёлдан нафратланар эдим.

Эртаси куни аёл яна келди.

- Ўқидингизми, опа – деди кўзларини яширгандек, у ёқ, бу ёққа қараб.

- Ўқидим, синглим, ўқидим. Хўп нима деб ёзишим керак?

Кечаси билан ёзганларингиз менга тинчлик бермади-ку. Сизни оқлай олмайман, синглим. Кечиринг, ҳеч нарса ёза олмайман.

- Опа ундай қилманг, майли менга нафрат кўзи билан боқинг. Майли, муҳаббатмас, хиёнат деб атанг, ҳаммасига розиман. Лекин шуни ёзиб беринг. Токи ёзганларингизни ўқиган инсонлар аёлни меҳрга, эътиборга ташна бўлишини, ширинсўз қалбига малҳам бўлишини билсин. Ўзим ҳам айбимни биламан.

Биласизми, қадимда Шайбонийхонга ишқий мактуб йўллаб юрт дарвозасини очиб берган Зухрабегим хиёнати асрлар мобайнида қораланган. Ишқий мактуб йўллаган хиёнат бўлса, телефондаги ишқий муносабат хиёнат эмасми?

- Хиёнат, ҳа хиёнат, – деди аёл юзлари қизариб. Майли, ёзаверинг. Ахир, мен ҳам аёлман, мени ҳам яхши сўз эшитгим, қалбимга малҳам бўлувчи, дардимни бўлишувчи инсон бўлишини хоҳлайман.

Бу аёлга бир ачинар, бир ундан нафратланар эдим. Ўйлаб-ўйлаб, шу қарорга келдим. Келинг, китобхон сиз ҳам кундаликдаги сатрларни бир-бир ўқиб чиқинг. Ва сиз билан бирга ҳукм чиқарайлик.

ДИЛСОРАХОННИНГ КУНДАЛИК ДАФТАРИДАН

“МУҲАББАТИМ АРМОНИМ”

Ўша куни ишга бориб, хонамни бир шамоллатиш мақсадида деразаларни очдим. Ташқаридан кирган майин шаббода юзларимга урилди. Бир хўрсиндим. Чунки, шу кунларда жуда диққат бўлиб юрибман. Нима учун сабабини ўзим ҳам билмайман. Деразадан ташқарига боқиб турдим: кимдир шошиб ишга кетяпти, ёш болалар мактаб томон борапти.

Бирдан телефон жиринглаб хаёлимни бузди.

- Алло, эшитаман.

- Яхшимисиз, – бир нотаниш йигит овози эшитилди. - Илтимос, менга битта савол жавобини топиб берсангиз, жуда муҳим, мукофоти бор, албатта.

- Майли, – дедим ҳайратомуз.

Йигит бир жумбоқли савол берди. Жавобини уч кун ичида беришимни таъкидлади.

Мен саволни жавобини ахтара бошладим. Ҳамкасблардан, таниш дўст-биродарлардан ҳам савол жавобини топишга ҳаракат қилдим. У яна телефон қилди. Жумбоқнинг мен топган жавоби хато

экан. Тўғри жавоб жуда оддий эди.

Ўша куни биз яқиндан танишиб олдик. У “саволимга жон куйдириб жавоб истаган одам фақат сиз бўлдингиз”, деб айтди.

Шундан сўнг йигит ҳар куни телефон қиладиган бўлди. Гапларидан уни маданиятли, олижаноб инсон эканлигини сездим ва у билан дўст бўлмоқчи бўлдим. Чунки, мен бундай дўстга мухтож эдим. Аёллардан дўстларим бор, лекин эркаклардан ҳеч қандай дўстларим йўқ. Турмуш ўртоғим дўст ҳам душман ҳам эмас, қалбан яқин ҳам эмас.

Телефондаги йигит эса менга қалбан яқинлашаётган эди. Энди у билан соат-соат турли мавзуларда суҳбатлашардим.

* * *

Яна телефон жиринглади. Телефонни олдим. Яна ўша овоз. Бу сафар у ўзи ҳақида сўзлади.

Унинг исми – Ғайратбек эди. Миллати рус. Айтишича, у бой, ўзига тўқ оилада катта бўлган, тагида машина, чўнтаги тўла пул экан. Аяси ва дадаси ажрашган. У аяси ва бобоси қўлида катта бўлган. Ўзи боксчи. Дадасининг оиласи бошқа экан. Ҳозирги кунда бобосининг оёқлари шол коляскада, аяси эса қон босими касаллигига чалинган экан.

- Сени сенсирасам, майлими? – деди Ғайратбек.

- Майли, - дедим. Чунки, унинг сенсираши менга жуда ёқарди. Биз янада яқинлашаётган эдик.

- Менга омад тила, мен бугун соат 18.00 да рингга тушаман, – деди. Мен унга омад тиладим. Соат 15.00 да унга далда бўлувчи СМС жўнатдим. Соат 18.00 да ундан менга “Мен учун ҳаёт тугади”, деган СМС келди.

Мен унга нимадир бўлганини билдим ва йиғлай бошладим. Болаларга овқат солиб, ўзим ҳам овқатланмоқчи бўлдим. Лекин, томоғимдан ҳеч нарса ўтмади. Индамай йиғлайвердим.

Қизим: - Ая нимага йиғлаяпсиз? – деди.

- Билмадим, - нимага йиғлаётганимни ўзим ҳам билмасдим. Ғайратбекка бирор кор-ҳол бўлди, деб ўйлардим.

Чамаси бир соатдан сўнг, телефон жиринглади. Бу Ғайратбек эди. Бошига оғир мусибат тушганини - бобоси ўша куни қазо қилганини, бобоси ҳолидан кўрққан аясининг миясига қон куйилганлигини, улар билан видолашишга ҳам уни киргизишмаганини сўзлади.

Ўша куни тўрт соат йиғлаб гапларини эшитдим. Нима деб далда беришни билмас эдим. Йиғлайвериб, қовоқларим ишиб кетган. Шу кундан бошлаб унинг ҳаёти билан яшай бошладим. Бу ҳолат ихтиёрий–мажбурийга ўхшаган ҳолат эди. У ҳаётини ҳар кунини мен билан дардлашиб ўтказадиган бўлди. Мен унга шу қадар боғланган эдимки, ўзимни унга жавобгардек ҳис қилардим.

Шундан сўнг у қайсидир қурилишга ишлагани кетди. У ерда қирқ кун ишлаб, оғриб қолди. Менга боши кучли оғриётганини айтди ва ўзини текширтирганида ошқозонида яра борлиги аниқланди. Операция қилдириб ярасини олди.

Операциядан кейин у опоксидан катта бойликлар қолганини айтди. Мен худди ўша бойликка эга бўлгандек суюндим. У дарров машина олди ва Гулистонда катта қурилиш бошлади. 260 миллионга битадиган бу қурилиш савдо маркази эди. У ишлари ҳақида шундай қизиқиш билан гапирар, ниятлар қилар, ҳали иккаламиз пулни тагида қолиб кетамиз Дили – дер эди. Лекин, уни иккинчи мусибат кутиб турган экан. Энди ҳар куни болаларимга кечки овқатни бериб бўлгандан сўнг телефонда гаплашардик. Баъзан суҳбатимиз соат 20.00 дан бошлаб 22.00 гача давом этарди.

Бир куни у менга яна ташвишли ҳолда телефон қилди. Худди у мен билан охириги марта гаплашаётгандай эди. Мен яна йиғладим, унга ўрганиб қолганимни айтдим. У эса менга насиҳат қиларди: “Сен соддасан, қалбинг пок, сени бировга ёмонлигинг йўқ. Лекин, ҳамма ҳам сендаймас, сен доим хушёр яшашинг керак. Шундай гурурли бўлгинки, ҳатто эркаклар лол қолсин”, дерди.

У менга худди севгилисидек муомала қиларди. Менинг ёшим ундан анча катталигини жуда кўп маротаба айтсамда, у “Сени қалбингни, дунёқарашингни, фикрлашингни, гапиришинг-у, қулишингни, ҳатто йиғлашингни севдим. Менга сенинг ёшинг, ташқи кўринишингни умуман қизиғи йўқ”, – дейишдан тўхтамасди.

Мен эса бундай ширин сўзлардан сархуш эдим. Чунки, ҳеч ким менга севги изҳор қилмаган, ҳеч ким унингдек кўкларга кўтармаган эди.

Мана кеча ҳам у шундай деди: “Мен сени осмондаги юлдузлардан ҳам кўп севаман. Ерда сочилган тупроқлардан ҳам кўп севаман. Агар турмуш қурганимизда ҳар куни ишдан келиб сени кўтариб бир айлантлардим. Уйимизнинг биттасига фақат сенинг суратларингни илиб қўярдим. Ҳар йили туғилган кунингда нечага

кирган бўлсанг, ўшанча гул совға қилардим”. Бу сўзларни эшитиб мен ёш болага ўхшаб роса йиғлардим. Чунки, буларнинг ҳаммаси хаёлда бўларди.

У менга ҳар доим учрашишни таклиф қиларди. Лекин, боришни ҳечам хаёлимга сиғдира олмасдим.

Орада Ғайратбек тренерининг қизига мажбуран уйланди. Уйлангандан кейин ҳам у мен билан соатлаб гаплашгани вақт топарди.

Бир куни “Нима бўлса бўлар, сен келмасанг, мен бораман олдинга”, - деди. Мен унга “Ташвишли учрашувни кераги йўқ, сизга бир гап бўлса мен нима қиламан”, - дедим.

Август ойининг охири кунлари. Яна телефон жириглади. Бу сафар Ғайратбек ўзининг фалсафий фикрлари билан менга далда берди.

- Сен бахтлимисан? – сўради у мendan.

- Ҳа, бахтлиман – дедим мен. - Фарзандларим бор, яна мени севган инсон бор.

- Мен эса бахтли эмасман, - деди хўрсиниб, - мен севган инсон мен билан биргамас, мен уни кўрмайман. Ҳа, майли сенга шундай сўзлар айтмай, ҳар доим кулоғингда бўлсин.

* Тасаввур қил сен бир ниҳолсан, фарзандларинг бу сенинг илдинг, сен севган инсон у ниҳолни парваришловчи. Агар парвариш бўлмаса ниҳол ниҳоллигича қолиб кетади.

* Сен осмондаги ой ҳам бўлма, ердаги кўзқорин ҳам бўлма, сен тупрок бўл. Тупрокни кўлларинг орасида қанча сиқимласанг у ерга тўкилади, лекин ҳеч нарса бўлмайди.

* Ўз кадрингни билиб юр, сени бир тийинга олмаганларни сен ярим тийинга ҳам олма.

* Сендан бирор гап сўрашса, бировлар ҳақида билмадим, кўрмадим деб айт, ўзингни балога тикма.

* Аёл бўлсанг ҳам лафзинг бўлсин, айтган гапингни қил, ваъдангни бажар қийин бўлса ҳам, бевурд бўлиб қолма.

* Бошингни тик тут, номардларга ялинма, шундай ғурурли бўлки ҳатто эркалар лол қолсин. Мен севган аёл ҳеч қачон маломатга қолишини истамайман. Бу гапларимни ҳамиша ёдингда тут. Ҳали кўрасан эринг қайтиб келиб ҳамма хатоларини англаб етади, кадрингга етади. Лекин сен унғача ўзингни эҳтиёт қилишинг керак, бирор касални орттирмаслигинг керак, - деди.

Унинг гапларига хўрлигим келиб йиғлардим. Шу гапларни нега менинг эрим айтмади. Ойлаб телефон қилмайди. Телефон қилганда ҳам болалар билан гаплашади. Мен билан узоғи беш минут, жуда расмий оҳангда. Худди у Россияда туриб бошлик, мен эса уни бу ердаги иш юритувчисиман ёки болаларининг энагаси.

* * *

Мен Ғайратбек билан кўришишни хоҳласамда бунга ботина олмасдим. У 8 сентябрь куни Россиянинг Краснодар шаҳрига кетди. Кетишдан олдин телефонда узоқ гаплашдик. Самолётга чиқаятганда ҳам охирги марта гаплашдик. Мен уни овозларини, гапларини телефонда ёзиб олдим. Мана кетганига 8 кун бўлди. Ҳар куни кечқурун уни ёзиб олган овозларини эшитаман.

Орадан анча вақт ўтди. Ғайратбек телефон қилмади. Мен ҳам телефонини янги номерини билмадим. 11 октябрь куни унинг ўзи менга телефон қилди.

У гапининг охирида шундай деди: “Эсингда бўлсин мен сени юракдан севдим, ҳеч қачон унутмайман. Сенга муҳтож бўламан, барибир сен билан учрашмасам, бу ҳаётдаги энг катта армоним бўлади. Ўзингни эҳтиёт қил”, - деди.

* * *

Сендан дарак бўлмагани сари сени унутгим келяпти, лекин буни қилолмаяпман. Сен шундай яқинсанки, менинг ичимда, юрагимдасан. Хафа бўлсам сен билан дардлашаман, хурсанд бўлсам аввал сен билан баҳам кўраман. Сен саробсан, сен йўқсан. Сендан бирор нарса умид қилиш нодонлик. Лекин, барибир сени севмай қўймайман. Сени унутиш ёки унутмаслик, севиш ёки севмаслик менинг ихтиёримга боғлиқ эмас. Сўз сеҳри нақадар кучли эканки, ширин сўзлари, эркалашлари, овутишлари учун мен уни севдим. Умримда кўрмаган инсонни жуда-жуда соғиндим.

* * *

Ғайратбек хотини билан яшаб, фарзанд кўришмади. Докторлар хотинини фарзанд кўрмайди дейишибди. Бу эса хогинига қаттиқ зарба бўлган. Эрига бошқага уйланинг деса, у бу таклифни қабул қилмабди.

Кунларнинг бирида хотини ўзини осиб қўйибди. Ўша оғир, ғамга ботган кунлари менга телефон қилди. Унинг кўнглини кўтаришга сўз ҳам тополмасдим. Шунда мен ҳали ҳаёти олдинда эканлигини, қолаверса менга берган ваъдаси (кўришиш ҳақида)ни эслатдим. Агар ваъдангизни бажармасангиз номардлик қилган бўласиз. Ўзингизга яхши қаранг, сиз менга кераксиз, – дедим.

Гапларим унга оз бўлса-да таъсир қилди. Мен гуноҳ иш қиляпманми ёки кимгадир руҳий мадад бериб савоб иш қиляпманми? Шуни аниқ биламанки, мен юрагим буюрган ишни қиляпман.

* * *

20 февраль куни яқиндан кўришишимиз ҳақида иштиёқ билан ёзилган бироз беҳаёроқ СМС келди. Бундай СМСни биринчи ёзишни эди. Мен жавоб ёзмадим. Бир ҳафтадан сўнг у телефон қилиб Тошкентга келишимни, рингда бокс тушаётганида ёнида туриб, далда беришимни илтимос қилди. Ринг ичида кўзларим сени ахтаради, сен менга катта руҳий куч бўласан, деди. Мен роса ўйландим. Қандай бораман. Ҳатто у билан кўришишдан кўрқяпман-ку. Хаёлан учрашиб, оёқ-қўлларим қалтираб, сўзлар сўзимни тополмай қоляпман-ку.

Эртасига у телефон қилди. Мен унга “боролмайман, мени кечириш”- дедим. У индамай қолди ва ундай бўлса - “Прошай”- деди. Мана 24 кун бўлди. Ундан дарак йўқ. У мендан қаттиқ хафа.

Наҳотки, мен уни бир умрга йўқотдим. Мен уни жуда соғиндим. Лекин телефон қилмайман. Мени унутишни истаган экан, унга ҳалал бермайман. Лекин уни сира унутмайман. Ўзи менга айтган қуйидаги гаплари қалбимга далда бўлади. “Бахт – бу севган инсонинг билан доим бирга бўлиш эмас, бахт бу севганингни бахтли, хурсанд яшаётганини кўриш, унинг ютуқларини эшитиб яшаш”.

Кўзларимнинг нури эдинг,

Ёлғизим, ягонаим эдинг.

Қалбда армоним бўлдинг.

Кўзда ёш, лек ишгламайман.

Кундалик дафтаридаги битикларни окқа кўчириб ҳам эдим, ўқитувчилар йиғилишга чақириб қолишди.

Бирор соат давом этган йиғилишдан сўнг хонамга тушсам, бир шоир ўқувчим хонада мени кутиб турган экан.

- Опа, шеър машқларимни олиб келгандим, ўқиб чиққач, фикрингизни айтасиз, - деб эшик томон йўналди. Лекин эшик олдида бир зум туриб қолди.

- Менда яна гапингиз борми? – сўрадим ҳайратланиб.

- Опа, анови аёлга айтинг, бу йўлдан қайтсин. Ахир фарзандлари, гулдек оиласи бор экан. Ота-оналарнинг кўнгли, кўнгил хушликлари учун фарзандлари бир умрга мулзам бўлиб қолишлари керак эмас. Хайр, опа, - деди-ю эшикни ёпиб чиқиб кетди.

Мен бу нарсани ёзишга қанча бош қотирган, ўйланган бўлсам, ёзиб бўлгач, яна ўйга толдим. Эркакларга ҳам мурожаат этгим келди: “Сиздан илтимос, аёлингиздан эътиборингизни дариг тутманг. У сизнинг ширин сўзингиз, озгина эътиборингиз учун жонини фидо қилади. Сиз эҳтимол аёлингиз шароитини яхшилаيمان, чиройли уйлар кураман, тилла тақинчоқлар олиб бераман деб оилангиз учун жонингизни фидо қилиб қийинчиликларни бўйингизга олиб ишламоқдасиз. Лекин, аёл кўнглини тақинчоғу-тилла зираклар, дабдабали кошона уйлар эмас, сизнинг ширин муомалангиз, эътиборингиз кўкларга кўтаради”.

Агар қаҳрамонимиз Дилсорахоннинг турмуш ўртоғи ҳам бунга амал қилганда, Дилсора бундай йўл тутмаган бўлармиди. Ўқувчим Абдуллажонов Ҳаётбек менга бериб кетган шеър дафтарини аста варақлаб, шеърларини ўқий бошладим. Ундаги бир шеър менинг эътиборимни тортди.

*Аёлга керакмас турфа тақинчоқ,
Зумраду ёқутдан бир шода мунчоқ.
Икки озиз ширин сўз, табассум-ла,
Совга айланг, унга гуллар бир қучоқ.*

*Шунданда аёлнинг боши осмонда,
Унданда бахтли йўқ ёруғ жаҳонда.
Боримсан дея, бир сочини силанг,
Жамики дардлари кетар шул онда.*

*Саёҳат айламанг дунёни бирга,
Уни олиб чиқинг лозазор қирга.
Шарт эмас, олиб борманг Париж, Римга
Ундан кўра айтинг: "Бор бул бахтимга".*

*Аёлга керакмас турфа тақинчоқ,
Зумраду ёқутдан бир шода мунчоқ,
Икки оғиз ширин сўз, табассум-ла,
Ҳадя айланг, унга гуллар бир қучоқ.*

ШЕЪРЛАР

ВАТАНИМДИР БУ

Бошимни силовчи меҳрибон онам,
Қўлимда қийқираб ўйнаган болам,
Кўнглимда очилган бир гўзал лолам,
Бирдамликда бир жони, бир танимдир бу
Энг улуғ, энг азиз Ватанимдир бу.

Ёфас уруғидир азиз, мукаррам,
Жаннати диёрдир бир Боғи Эрам,
Қўрғондир ирода метин, мустаҳкам.
Бирдамликда бир жони, бир танимдир бу
Энг улуғ, энг азиз Ватанимдир бу.

Нажмиддин Кубродек аҳди бор бунда,
Жалолиддиндек мард шаҳди бор бунда,
Фарзандларнинг гўзал бахти бор бунда,
Бирдамликда бир жони, бир танимдир бу
Энг улуғ, энг азиз Ватанимдир бу.

Бобур армонлари ёйилиб кетди,
Муҳаммад, Чўлпонлар мақсадга етди,
Кўркамлиқда Андижон Париждан ўтди,
Бирдамликда бир жони, бир танимдир бу
Энг улуғ, энг азиз Ватанимдир бу.

Саҳарда ёпилар иссиқ-иссиқ нон,
Хуррамлик, жўшқинлик кўринар ҳар он,
Келажак ёшлари урмоқдадур бонг,
Бирдамликда бир жони, бир танимдир бу
Энг улуғ, энг азиз Ватанимдир бу.

Йигирма ёшинг - навқирон ёшдир,
Ўзбекистон кўчаси ҳадя куёшдир,
Бугун кўзларимда севинча ёшдир,

Бирдамликда бир жони, бир танимдир бу
Энг улуғ, энг азиз Ватанимдир бу.

Қалдирғоч чуғурлар хар бир уйингда,
Райҳонлар уфурар сенинг бўйингдан
Ўзбек элим фидо сенинг тўйингда
Бирдамликда бир жони, бир танимдир бу
Энг улуғ, энг азиз Ватанимдир бу.

2011 йил, июнь.

АЛИШЕР ВА ГАДО

(Ривоятни ўқиб)

Алишер Самарқандда,
Зукко талаба бўлган.
Тақдир бир оз бўлсада,
Қийинчиликка солган.
Лек Алишер шеър назмининг,
Оҳангига мафтункор.
Ҳаёт жилваси билан,
Кўринарди фусункор.
Шеър ишқи қалбин олган,
Ўқирди шеърий китоб.
Бор эди унда сеҳр,
Чорлагувчи бир хитоб.
Мадрасага бораркан,
Ўтар бозор ёнидан.
Бир гадо ҳиргойисин,
Тинглар дили жонидан.
Ёш Алишер гадонинг,
Кўшигин тингларди хўб.
Бу байтга ошиқ бўлиб,
Эшитарди қайта кўп.
Гадонинг соз овози,
Ёқимли эди бирам.
Гадонинг бу байтига,
Ошиқ бўлди чинакам.

Бир кун Алишер йўлда,
Яна тинглар навони.
Яхши кўрар шу байтни,
Уни куйлар гадони.
Йўл-йўлакай такрорлаб,
Хужраси томон юрди.
Шира овоз қулоғида,
Тинмай жаранглаб турди.
Ухлолмади Алишер,
Байт ишқида ёнарди.
Ўзига бериб савол,
Яна ўзи тонарди.
“Харидор бўлсам байтга,
Сотармикан, ё сотмас”.
Байтга эга бўлмаса,
Қалби осуда топмас.
Эртаси яна уни,
Эргаштирди ўзига.
Гадонинг орқасида,
Махлиёдир сўзига.
“Кўкрагимдир субҳнинг
Пироҳанидин чокрок,
Кипригим шабнам тўкилган
Сабзадин намрокрок”.
Харобасига етгач,
Олди гадо қўлини:
“Отахон, менга сотинг,
Ҳазал икки йўлини.
Ақча берай, етмаса,
Тўнимни пуллаб берай,
Йўқ, демангиз, отахон,
Бу байтдан гулзор безай.”
Гадо қаҳ-қаҳ уриб,
Кулиб, бошин чайқади.
Алишерни бир кашшоқ,
Муллалы ин пайқади.
Шунда деди отахон:
“Байтни сотиб олишдан.

Кечинг, текин олинг—да,
Бошланган—да ёд олишдан.
Бунга моне эмасман,
Қандок бўлайин қарши.
Бу бир шундок байтда,
Мен ҳам эмасман бахши.”
Алишербек шундай дер:
“Ота, байт—ла тўлурсиз,
Сотиб олсам, ул чоғда,
Байтдан маҳрум бўлурсиз.”
Бу даъвони эшитиб,
Гадо кулиб чайқар бош:
-“Кучингиз етмас, балки,
Алишмасман, берса тож.
Чунки, бу байт отамдан,
Мерос қирқ йилдан буён.
Қорин тўяр, шу билан,
Бола—чақа—ю, кумғон.”
- Отангиз шоирмиди?
- Боғбон эди шоирмас,
Дарахтларни у пайванд,
Парвариш қилар ўқиб,
Шу байтни баланд—баланд.
- Бир байтмиди ё ғазал?
- Йўқ—йўқ, отам ҳам
Шу байтни такрорларди.
Хиргойи килиб, айтиб
Кўнгил кўзи порларди.
- Қайси зотнинг ғазали?
- Билмам, ҳатто отам ҳам,
Билмагайдир бу ҳақда.
Алишербек жим қолди,
Сукут чўқди сония.
Сўнг ота: “Розиман,
Айтиб юринг, кифоя.”
Алишербек умидини,
Узиб ҳужрага кайтди.
Орадан неча фасллар,

Йиллар бирма–бир ўтди.
Энди ёш Алишер,
Бўлди газал султони.
Эл уни ҳурмат қилур,
Ҳазрат дерлар: “Навоий”.
Самарқандга бир меҳмон,
Бўлгали келди бир он.
Эслади у гадони,
Сўзладилар қадрдон.
Гадо кексайиб қолган,
Энди юролмас бозор.
Букчайиб ўтирганча,
Байт куйлайди беозор.
Навоий ота томон
Шошилди. Уни топди.
Салом–алиқдан сўнг,
Аста ўзин танитди.
Чол синчков назар ила
- Қайтмадизми даъводан?
- Йўқ, ота, мафтун ҳамон,
Қалбим байту маънодан.
Чол деди: - Сотаман–у,
Етармикин қурбингиз?
- Балки, етиб қоладир,
Ахир у қалб дурингиз.
Кексайиб қолдим болам,
Баланд овозим ҳам йўқ.
Ҳақ сўз – жонимга тегди,
Гадолик ҳаёти чўғ.
Қурбингиз етса, болам,
Тегирмон ва бир эшак.
Ҳовли, уй–жой берсангиз,
Байт сизникидир, бешак.
Тегирмончилик қилиб,
Сизга омонлик тилай.
Умр тугагунча алқаб,
Ҳаққизга дуо қилай.
Навоий хурсанд бўлиб,

Ижобат этди барин.
Ўзиники бўлди байт,
Оҳанглари бир заррин.
Навоий йиллар ўтиб,
Байт васлига етди.
Матлаъни давом этиб,
Гўзал ғазални битди.

*“Кўкрагимдир субҳнинг пироханидин чокроқ,
Кипригим шабнам тўкилган сабзадин намрокроқ.*

*Бу кўнгли ғамнокидин то шодмон кўрдим сени.
Истарам ҳар дамки ўлғай хотирим ғамнокроқ.*

*Лайли андин кўйди Мажнун кўнгида роҳат ғами.
Ким, йўқ эрди манзил ул водийда андин бокроқ.*

*Ўйла, Мужгон ҳанжарига етишибдур дард анинг.
Ким, магар андин тиним йўқдир вале бебокроқ.*

*Одамийлик тупрогин берса фано элига чарх,
Оҳким, йўқтур киши аҳли фанодин чокроқ.*

*Неча ўқланса Навоий кўнгли замин чок бўлур.
Кўрмадик, золимни тиккан сори бўлғай чокроқ”.*

Навоий биргина байт,
Ишқида шунча ёнди.
Бино бўлган ғазалдан,
Ошиқлар қалби қонди.
У ғазал султонидир,
Туркнинг буюк инсони.
Ҳар ўзбек фахр этар,
Навоийдек тимсоли.
Навоий асарларин,
Шарҳлаб бўлмас адоси.
Неча–неча инсонлар,
Навоийнинг гадоси.

РОМЕО ВА ЖУЛЬЕТТАНИ ЁМОН КЎРИБ ҚОЛДИМ-А

Ажиб куй таралади,
Етаклаб кенг самога.
Гўзал туйғулар ила,
Сингардим мен навога.

Муҳаббат куйидир бу,
Титрар туйғулар жони.
Юрак ёноғи ял-ял,
Наво эшитар они.

Ромео ва Жульетта,
Ошиқ қалблар титроғи.
Довонлар ошган севги,
Муҳаббат гул япроғи.

Оҳанг эшитган сари,
Киардим гўзал қасрга.
Энди-чи унинг дардин,
Тўқмоқчиман назмга.

Бир кун дадажонимиз,
Телефон олиб қўлига.
“Ромео ва Жульеттани”,
Қўймиш гудок ўрнига.

Муסיқа янграр эди,
Ана куй, ана наво.....
- Алло, эшитаман, - дер
Дарров айниди ҳаво.

Эрталабдан то кеч,
Гўзал наво янграр чоғ.
“Алло”, “Алло” бузарди,
Туйғулар сочиқ ҳар ёк.

Муסיқа янграрАлло,
Муסיқа.....Эшитаман.
Олманг телефонни қўлга,
Ҳозир ёниб кетаман.

Чойни ичаверинглар,
Жавоб берай телефонга.
Ошни еяверинглар,
Жавоб берай телефонга.

“Жим”, тек туринглар,
Гаплашаман, йўл-йўлак.
Ромео ва Жульетта,
Янграрди бўлак-бўлак.

Туғилган гўзал туйғу,
Шапатидан хуркарди.
Дарров туйғу ўрнида,
Ғазаб жаҳл пуркарди.

Эҳ, аяси, аяжониси,
Кулар бўлди муҳаббат.
Ромео ва Жульетта,
Яна чалинди фақат.

Гудок асабни бузар,
Ажаб роса толдим-а,
Ромео ва Жульеттани,
Ёмон кўриб қолдим-а.

Эҳ, дўстларим, гудок учун,
Буюк асарни кўйманг.
Уни бўлак-бўлақлаб,
Қалбларимизни ўйманг.

Шекспир туйғулари,
Достонда лаҳча чўғдир.
Ўчириб-ла кўйгали,
Ҳеч кимнинг ҳақки йўқдир.

1912 йил, апрель

БУЮК НОМ

Она меҳру, она муҳаббат,
Ҳар зот учун муқаддас она,
Фарзанд бахтин ўйлайди фақат,
Фарзанд учун куйинар ёна.

Онам - бу менинг онамдир,
Ҳар инсонга якка-ягона,
Фарзанд фахр этиши учун,
Умр бўйи бўлар мардона.

Она кўриб қизин ол, - дерлар,
Чунки она ўрнақдир қизга.
Яхши ҳар дам покликни дерлар,
Ёмон эса доғ солар изга.

Она – бу ном жуда улуғдир,
Унда поклик меваси мавжуд,
Гарчи бу ном, гардга тўлуғдир,
Қалб йиғлайди, титрайди вужуд.

Онамизми, она бўлайлик,
Буюк номга эгамиз ахир
Меҳру муҳаббатла тўлайлик.
Насллар ҳам этсинлар фахр.

Мактуб йўллаб Шайбонийхонга,
Бермиш шаҳар, ой Зухрабегим.
Ишқий мактуб ёкса-да хонга
Демади: “Ой, рухсорим келгин”

Султон Али Мирзонинг боши,
Бутун тарих бўлиб колди ҳам,
Боши узра тегирмон тоши,
Ғалволарни солди чинакам.

Ҳадича бегим такрор этмиш,
Хиёнатми, оҳ, жаҳолат бу.
Мўмин Мирзо гул мисол сўлмиш.
Тахтиравон, оҳ, маломат бу.

Тарих узра қанча ёғди қор,
Аср оша юва олмади.
Ҳали-ҳануз жароҳати бор,
“Нафрат” сўзин ёзиб толмади.

Оналар бор, уларнинг номи,
Аср оша қуёшдек балқар.
Авлодларин кўкракларига,
“Фахр” деган унвонин тақар.

Бибихоним, Гавҳаршодбегим,
Моҳимбегим Бобур малҳамим,
Увайсию Нодирабегим.
Нурлар билан тўлар қадами.

Самарқандда сайқал ҳар ёна,
Миноралар дилларга пайванд.
Болажон, деб куйинган она
Номини ҳам кўтарар фарзанд.

Азизликни хуш кўради хок,
Чунки, унда улуғ зотлар бор,
Шунинг учун кадам бўлсин пок,
Ният софу диллар беғубор.

Онамизми, она бўлайлик,
Буюк номга эгамиз ахир,
Меҳр-муҳаббатла тўлайлик,
Наслимиз ҳам этсинлар фахр.

ОЙ ЮЗИГА БОҚИБ, ТИКИЛСАМ

Ой юзига боқиб, тикилсам,
Кўзларимдан тукилса-да ашк,
Нигоҳ маъюс ойдек ўкинсам,
Ёрим қийнар, қандайдир бир рашк.

Тонгнинг шаффоф нурлари ила,
Юзларимга ёғилса ёғду.
“Кимга бу табассум”, - дея
Ёрнинг рашки беради оғу.

Сиз билмаган битта қаср бор
Маликадек кезаман гўё.
Бирам тоза, бирам мусаффо
Қани шундоқ бўлсайди рўё.

Пештоқига битилган унинг
Эзгу-ният дилларда қат-қат.
Мени мафтун этган бу қаср,
У шеърдир, шеър, шеърият.

Узун сатрлар кўлини чўзиб,
Қучмоқчидир хипча белимдан,
Рашк олови ёндирган ул ёр,
Қизғонса бўларди шеъримдан.

МУҚАДДАС ОИЛА

Мерос Одам Ато Момо Ҳаводан
Ўзбекона урф-одату наводан
Садо келар майин эсган сабодан,
Ўзбегимда муқаддасдир оила.

Оиладир мустаҳкам, буюк қўрғон,
Тарбия ўчоғидир билимга қон.
Не-не зотлар улғайтирган бу макон,
Ўзбегимда муқаддасдир оила.

Асли оиладан бошланар Ватан,
Ота-она, дилбанд бир жону бир тан.
Яхшилик улашиб уйғонар ҳар тонг,
Ўзбегимда муқаддасдир оила.

Ватанда камол топиб, олади ҳусн,
Оилани ҳимоя килар комусим.
Оиламдир жону шавкат, номусим
Ўзбегимда муқаддасдир оила.

Ўзбекона урф-ордатлар қонимизда,
Кумушбиби, Ширинлар ёнимизда.
Шарқона ибo-ҳаё онгимизда,
Ўзбегимда муқаддасдир оила.

Юртбошимиз оилани улуғ – дер,
Наслларга, фарзандларга илм бер.
Менинг наслим, авлодим, деб кўкрак кер,
Ўзбегимда муқаддасдир оила.

ОНА

Она ўзи

таъриф этмоққа
тиллерим ожиз,

Она сўзи

уни ёзмоққа
юрak этар жиз.

Она, нури

шафак олдингда
чўкаяпти тиз.

Она ҳуру

фаришталари
бино этган из.

Она кўзи

уни кўрмоққа
борлиқ меҳри оз.

Она, она

фақат сен-ла
қалба жўшқин соз.

БАҲОР

Қировларнинг остида турган,
Юзларини совуқлар урган,
Дарак бериб барибир кулган
Гули бошқача-да баҳорнинг.

Иликликлар ҳадя айлаган,
Жилвалари ила бойлаган,
Ўзини хуш келин сайлаган,
Нури бошқача-да баҳорнинг.

Қир-адирга майса буркаган,
Ўрикларга ғунча қадаган,
Кўнгилларга шодлик улаган,
Тафти бошқача-да баҳорнинг.

Дехқон бобо ишга шайланган,
Биг шимариб, белин боғлаган,
Тупроғи зар, дилни чоғлаган,
Кафти бошқача-да баҳорнинг.

Сумалаклар дошқозонларда,
Кўқдан таом, хўп ажабсанда,
Келинлари жуда пазанда,
Шавқи бошқача-да баҳорнинг.

Қизларжонлар ойнага боққан,
Ўсмалари ҳаммага ёққан,
Толпопукдан гулчамбар таққан,
Завқи бошқача-да баҳорнинг.

Майин еллар аста еляпти,
Юртимизга баҳор келяпти,
Табиатга хусн беряпти,
Бўйи бошқача-да баҳорнинг.

Байрам билан кўяди қадам,
Карнай-сурнай ярашар бирам,
Илҳом билан тебранар қалам,
Тўйи бошқача-да баҳорнинг.

2012 йил, февраль.

ТИТРОҚЛАРИНГДА ҚОЛДИМ

(Ғазал)

Севги оташи ёнган титроқларингда қолдим,
Ёниб куйса-да тонган, титроқларингда қолдим.

Маҳзун бўлган кўнглингни четидан сизаётган,
Кўз ёшисиз бўзлаган, йиғлоқларингда қолдим.

Армон ханжари тиғида оҳлар чекиб қора тун,
Титраб-титраб сўзлаган, ингроқларингда қолдим.

Ингроқларинг ажиб куй, ажиб нола чекадир,
Қалбим ўртаган «Чўли Ироқ»ларингда қолдим.

Қаро тун бунча узун, ғафлат уйқу домида,
Балки сен англолмаган, мудроқларингда қолдим.

Илхомлар бериб сенга, кечани этмиш Ойдин,
Битилмиш шеър, кўшигинг, туроқларингда қолдим.

2012 йил, март.

УСТОЗГА

Бу бир ривоятмас, ҳеч ҳам эртакмас,
Дунёни забт этган фотиҳ Искандар.
Оламга келтирган отага эмас,
Устозга атаб тиклайди хайқал.

Ундан сўрашибди: “Бу қандай бир ҳол,
Искандар, айт бизга тушунтириб бер?”
Осмону фалакка тикилиб бир бор,
Зулқарнайн аста сўзлаб шундай дер:

“Отам кўкдан олиб тушиб заминга,
Инсонга хос жисмимни бино этди.
Устоз эса руҳим этди тарбият,
Шундан менинг бошим осмонга етди”.

Навой бобом ҳам ўғитин айтар,
Ҳақ йўлида бир ҳарф ўқитган инсон,

Ҳаққини адо этолмас, харчанд
Дуру гавҳар, мингта ганж ила инон.

Устозга таъзимда буюк сиймолар,
Ердан осмон қадар кўтарган устоз.
Уларга минг байту минг битта қўшиқ,
Ҳаққин адо этгани минг ҳайкал оз.

УЛ НАДУР?

(Қушиқ)

Титроғимда тўлғонган,
Ажиб ҳислар уйғонган,
Хаёлларга чўлғонган,
Ул надур?

Рўмолига боғлаган,
Висол сари чоғланган,
Чоғлаб туриб доғланган,
Ул надур?

Қалбим сари бўйлаган,
Муҳаббатдан сўйлаган,
Ўйлаганим, ўйлаган,
Ул надур?

Титроқларим туганмас,
Кетган ёр қайтиб келмас,
Суюклиги мен эмас,
Ул надур?

Юрагимга тош отдим,
Ҳиссизликка мен ботдим,
Туйғуларимни сотдим,
Ул надур?

Йиллар ўтиб кўрдим мен,
Ўша малак, ўша сен,
Титрадим қалбим-ла тенг,
Ул надур?

2012 йил, декабрь

ОНАЖОН

Кўнглим маъюсликни этиб ихтиёр,
Бўйсунмайин қолди тилакларимга.
Юрагим кимгадир бўлиб интизор,
Куч бермас у ҳатто билакларимга.

Онажон, мен сизни соғинибман-у,
Соғинчлар қалбимни қийнабди жуда.
Меҳрингиз мен учун овунч экан-у,
Ёнимда бўлсангиз қанийди.

Юрагим дардига ўзингиз дармон,
Кўзимда калқийди фақат соғинч ёш.
Сиз борсиз, йўлдошмас менга ҳеч армон,
Бахтлиман, кўксингиз узра қўйсам бош.

Сиз дамлаб келтирган чой ҳам бошқача,
Бошқача шириндир сиз қилган таом.
Сухбат курсам дейман саҳар тонггача,
Юрагим сиз билан бутун, Онажон.

Кўзимда ўйнаган севинч ўзингиз,
Эшигим қоқолмас ҳеч қандай қайғу,
Қалбим гулларидир ҳар бир сўзингиз,
Сиз билан дилимда мусаффо туйғу,
Онажон.

СТОЛБАДА ҚАСДИ БОР

Мен Тошкент шаҳрига
Юмуш билан йўл олдим.
Таниш Каромат опа
Уйида бир дам қолдим.

Опа бирам самимий,
Камтарин инсон экан.
Бисотида бир эри,
Учта ўғли бор экан.

Хўжайини Россияда,
Иккинчи ўғли билан
Катта ўғли Санжарбек
Турдим Дониёрбек билан.

Санжарбек оғир, вазмин,
Бола эди ажойиб.
Дониёрбек-чи шўх-шодон,
Қилиқлари ғаройиб.

Кулса, бир ўғри тиши,
Кўриниб турар эди.
Жиянларидан ҳам,
“Тиш қалай?” сўрар эди.

Уйи “Қушбеги”нинг
Тўққизинчи қаватида.
Лифт билан кўтарилдим,
Айтсам сўз навбатида.

Шундоқ эшикдан кирсам,
Турибди-я велосипед.
Тўққизинчи қаватда ҳам,
Минар экан велосипед.

Қават бинолар ичра,
Бир шоир от боққанди.
Ажабланиб инсонлар,
Хайрат кўз-ла боққанди.

Велосипед ҳам отни,
Бир турида ахир.
Фақат авария бўлса,
Дил бўлади хўп тахир.

Дониёрбек мактабидан,
Келди-ю чойин ичди.
Велосипедни олиб,
Пастга томон у учди.

Учиб юрар велосипед,
Мазза қилар Дониёрбек.
Атиргуллардан узди,
Онасига совға деб.

Бирам сайр зўр бўлди,
Дониёрбек хушнуд эди.
Лек ўшшайиб турган,
Столбага бир урди.

Бу ёнда Дониёрбек “вой”,
У ёнда столба дер “вой”.
Иккисини кўзидан,
Ёш оқарди худди сой.

Дониёрбекнинг тишида,
Столбанинг қасди бор.
Ёки Дониёрбекни
Столбада қасди бор.

Ўғри тиши текисдай,
Тишлар синиб кетганди.
Унинг оғриқ азоби,
Миясига етгандай.

“Дод”, деса бўлмайди ҳеч,
Ҳамма устидан кулар.
Индамай аста ўзи,
Ўрнидан илдам турар.

Онасини олдиға,
Кирди бир оз шумшайиб.
Нима десангиз, дейинг,
Турарди у тумшайиб.

Шифохонада ҳам у,
“Дод” демади чидам бор.
Бундай бир ҳолатиға,
Чунки, ўзи айбдор.

Ўз ичидан ўтганин,
Ўзи билар ёр-ёр.
Дониёрбекни столбада,
Катта бир алами бор.

Энди тахтиға чикди,
Велосипед уйида.
Дониёрбек столбани
Бир соларди ўйида.

Столба ҳам Дониёрбекка,
Ўз сабоғини берди.
“Энди велосипедни
Секин минаман”, - деди.

Эҳ, болалар, болалар,
Эҳтиёт бўлинг, ҳар дам.
Эҳтиётлик яхшида,
Кўнгил бўлар хотиржам.

Хуллас, Дониёрбекдек,
Шўх йигитлар яшасин.
Шаҳарнинг кўчасида,
Шўхлигини ташласин.

ТОЖМАҲАЛНИ ҚУРИБ КЕТГУМ

Маҳбуб: - Ажаб, бу ишқ куйдиргувчи,
Индамасдан ёнаман-а.
Оҳ, бу титроқ билдиргувчи,
Тилларимда тонаман-а.

Маҳбуба: - Билмайсизми, наслларим,
Ишқ, ғазал ила суйдиргум.
Севсангиз гар назмларим,
Зебинисодек куйдиргум.

Маҳбуб: - Сиз ишқи шоҳ онингизда,
Ҳам гўзалсиз, ҳам мардона.
Титраб – титраб ёвингизда
Тугайдурман ёна-ёна.

Маҳбуба: - Сизга атаб қаср курай,
Чунки ишқи шоҳлик оним.
Бир суйдирай, бир суйдирай,
Аждодимдир Бибихоним.

Маҳбуб: - Ишқ саҳроси олов бўлди,
Наво сеҳрин солиб кетинг.
Хазинамда неки бўлса,
Муҳаббат-ла олиб кетинг.

Маҳбуба: - Туйғуларим бокира, бек,
Хазинангизни мен нетгум.
Кетар бўлсам, Нодирадек
Ўзингизни олиб кетгум.

Маҳбуб: - Ишқ қийноғи дилни янчар,
Унга даво ширин висол.
Ҳижрон эса тиглар санчар,
Маҳбубам кел, кел, кела қол.

Маҳбуба: - Энди бу ишқ боқий эзур,
Оловларда юриб кетгум.
Мумтоздек Тожмаҳални
Юрагизга куриб кетгум.

ТҮЛҒАНАР ЮРАК

*Опа, шеър ёзишни менга ўргатинг. Менинг
ҳам шеър ёзгим келяпти, - дегувчи, шоирликка
ҳавасманд ўқувчиларимга.*

Дунё яралибди ижод машаққат,
Қалбгинанг дардидан тўлғонар юрак.
Туйғулар жўш урар, бўлар қатма-қат,
Ўйлайсан, нимадир ёзишим керак.

Оташ муҳаббатга интилади дил,
Шоирга муҳаббат жуда керак, бил.
Қалбинг хаёлинг-ла сўзлашади тил,
Ўйлайсан, нимадир ёзишим керак.

Қоғоз ва қаламни қўлингга олиб,
Титрок туйғуларингни назмга солиб.
Соатлаб қоғозга тикилиб толиб,
Ўйлайсан, нимадир ёзишим керак.

Юрагингда нола, тошмоқда ҳислар,
Наволар чалинади, босилар излар.
Қаршингда илҳоминг - бир даста қизлар,
Ўйлайсан, нимадир ёзишим керак.

Кўзларингда бу оламнинг сеҳри ёр,
Ҳисларга бой юрак, қалбда оппоқ қор.
Сенда болам, шоирликдан дарак бор,
Ўйлайман, нимадир ёзишинг керак.

ОНАЖОН, ОНАМ

Отам кўрмай кетган кунларим ҳаққи,
Армонда қолганим тунларим ҳаққи,
Сахарда бўзлаган унларим ҳаққи,
Узоқ умр кўринг сиз, онажон, онам.

Токи отам меҳрин олайин сиздан,
Уйимизда қолган ис, ҳид-у издан,
Минг бора ўргилиб, ўғил-қизидан,
Узоқ умр кўринг сиз, онажон, онам.

Кампир бўлиб юриш насиб айласин,
Майли, ҳасса ушланг, сиздан айлансин,
Касаллик йўллари шундоқ бойлансин,
Узоқ умр кўринг сиз, онажон, онам.

Отам оқ яқтакка чорсини бойлаб,
Оппоқ соқолини авайлаб силаб,
Чол бўлиб юрмади дуолар тилаб,
Узоқ умр кўринг сиз, онажон, онам.

Баъзан оппоқ сокол чолларга қараб,
Юрагим ўртайди қандайдир азоб,
Ўксийман, гоҳ ҳасад қиламан ё раб,
Узоқ умр кўринг сиз, онажон, онам.

Яраланган кушман, қаноти синик,
Қанотсиз кушга ҳаёт нотиник,
Юрагим сиз учун интиқдир интиқ,
Узоқ умр кўринг сиз, онажон, онам.

Тиланчи бўлайин, мен, умрлар сўраб,
Минг бора ўргилай, дуога ўраб,
Оллоҳ, умр бер, ризқ бер, онамни алқаб,
Узоқ умр кўринг сиз, онажон, онам.

ИЖОД ҲАҚИДА СУҲБАТ

*Ижод – бу ўзини қийнаш, машаққат
чеккиш, ҳузур-ҳаловатдан воз кечиш, том
маънода фидоийлик демакдир.*

И.А. КАРИМОВ.

Ижод - бунча менинг қалбим қийнайсан?
Юрагимни ўртар ҳислар тугёни.
Тўлғонган юрак, ахир, сен шоирсан,
Забт этмоқчисан-ку бутун дунёни.

Ижод - қалбим билан диллашмоқда тил,
Сўзлар ғалаёни, юрак тинчимас.
Шоирнинг тили ва дили бирдир бил,
Ёлғон куйламаклик элга керакмас.

Ижод, сенда ҳаёт, азоб керакми?
Нақ юракка мўлжал, урасан ханжар.
Нима ижод қилиш сенга эрмакми?
Ўртанган дил сўзни юракка санчар.

Ижод, мени ўртаб қийнайсан, лекин
Мен сенсиз ҳаётда яшай олмайман.
Чунки, ижодкорлар мен билан тирик,
Зўр илҳом беришдан сира толмайман.

Ижод, машаққатдан сўнг ғалаба суюк,
Оҳ енгиллик, парвоз қиламан қушдай.
Мен билан машаққат чеккан зот буюк,
Меҳнат заҳматлари худдики тушдай.

Ижод, дардинг худди оғрик тўлғоқдай,
Туғилар олам-у, туғилар башар.
Ижод маҳсуллари худди боладай,
Ёзилмас, туғилар ҳақиқий асар.

2013 йил, 18 август.

СИЗНИ КУТИБ

Тун. Дарахт шохидан кўринади ой,
Бирам чиройлики, тўлин, хусни бой,
Тикилиб боқаман, ёлғиз, ҳойнахой,
Сизни кутиб.

Яхшиямки, тебранар кўлда калам бор,
Мени ёлғиз кўймас, илҳом менга ёр,
Оппоқ варақларга тўкилар ашъор,
Сизни кутиб.

Меҳрим билан тузаганман дастурхон,
Чунки, уйимизда сиз султон, сиз хон,
Кўзим соат милларидадир ҳар он,
Сизни кутиб.

Қачон келар, келяптими дадажон,
Нима олиб келар менга, аяжон, -
Дея-дея ухлаб қолди болажон
Сизни кутиб.

Ажаб, руҳ капалаги айвонимда,
Қайнонам, балки дадам хаёлимда,
Ёлғизмасман, улар менинг ёнимда
Сизни кутиб.

Жиринглаб қолди-ку, ана телефон,
Келяпсизми, дадаси, бўлдим ҳайрон,
Деди: “Дарвозани очасиз қачон,
Турибман сизни кутиб”.

2013 йил, 26 август.

ҚЎЛИНГНИ БЕР

Дунё аталади, бу олам, ҳаёт,
Ҳаёт кунларидир қувонч, ташвишли.
Умр ўтиб боради, тўхтамас, ҳайхот,
Баъзан баҳор, ёз, куз, баъзида қишли.

Ишонч-ла сен дадил қадамлар босиб,
Мағрур қабул қилгин ҳар қандай кунни.
Ғам-аламларингни дорларга осиб,
Қувонч, шодлик-ла кут ойдинли тунни.

Ўзингга ишонгин, тақдирга ишон,
Кулиб боқ оламга, яшнасин олам.
Ҳаёт синовида тобланар инсон,
Заҳматни енгган куч ҳақиқий инсон.

Катта мақсад, улкан умидни улаб,
Одил қадам ташла, билмайин тиним.
Гар йиқилсанг, сени тургувчи суяб,
Мана мен турибман, кўрқмагин ўғлим.

Қўлингни бер, кафтларимдан маҳкам тут,
Кулмагин, гапларим йўйма ҳазилга.
Ёрқин орзу билан келажагинг кут,
Умидлар етаклар бизни манзилга.

МУНДАРИЖА

Абдумуталлиб Абдуллаев. Оталар ибрати ҳақида китоб.	5
Мўминжон Маъмуров дўстлари хотирасида	7

ДУСТИМ МЕНИНГ – АЗИЗ ОДАМЛАР

Ёнаётган қуш	13
Ҳаёсизда имон йўқ	20
Ижодкорнинг юраги бутун	23
“Охири бор илтимос киламанки...”	25
Онага узилган ўқ	30
Ёлғизим, дардқашим	33
Чўлда тобланиш осонмас	35
Сизни соғиндим, дадажон	38

ШЕЪРЛАР

Нон хиди	41
Тунда	42
Садарайхон	42
Сенсиз	43
Ёзавераман	44
Орзу	45
Япроқлар шивирлайди	45
Учинчи каватда	46
Шаббода эсяпти	47
Қушча	47
Киприкдаги қор	48
Замондошга	49
Севаман, севилганман	49
Ўхшашмиз	50
Шижоатли бўлайлик	50
Сирли кечаларга	51
Камон куйлайди	51
Андижон	52
Гулларнинг атри	53
Чирогим сенсан	54
Сенсан юрагим	55
Ҳижрон ўтида	55
Ширин хаёл	56
Жайрона	56
Шифобахш кўча	57
Мунис онажон	58
Шаҳрихонсой бўйларида	59
Табиат ва мен	60
Шарпа	61
Одам қилдик сени, дейишар	61
Қиё боқмай	61
Орзуим ойдин	62
Яшил япроқ бўлиб	62

Ён, юрагим, ён	62
Тўртлик	62
ҒАЗАЛЛАР	
Кел, ҳақиқат излашайлик	63
Куёшни соғиниб	64
Адашдим мен	65
Сиз учун	65
Бўлди кеч	66
Ой ярим, олам ярим	66
ОЙДИНОЙ ҒОЗИЕВА. ОТАМ ИЗИДАН	
ОТАМ ҲАҚИДА ХОТИРАЛАР	69
1. Чинакам фидойилик	69
2. Фахр туйғуси	70
3. Бир даста гул	71
4. Санъатга ошuftа қалб	71
5. Бешиқдан қабргача илм изла	72
6. Қалбимизда мангу яшайсиз	75
МАҚОЛА ВА РИВОЯТЛАР	
Гўзаллик надур?	78
Олов бўлиб яшайман мен	81
Ким ўғри	84
Энг гўзал аёл	88
Ширин бахт бу – оналик	92
Зулфия – севги ва вафо тимсоли	94
Муҳаббатми ёки хиёнат?	96
Дилсорахоннинг кундалик дафтаридан	97
ШЕЪРЛАР	
Ватанимдир бу	105
Алишер ва гадо	106
Ромео ва Жульеттани ёмон кўриб қолдим-а	111
Буюк ном	113
Ой юзига боқиб, тикилсам	115
Муқаддас оила	115
Она	116
Баҳор	117
Титроқларингда қолдим (Ғазал)	118
Устозга	118
Ул надур?	119
Онажон	120
Столбада касди бор	121
Тоғмаҳални қуриб кетгум	124
Тўлғанар юрак	125
Онажон, онам	126
Ижод ҳақида суҳбат	127
Сизни кутиб	128
Қўлингни бер	129

Адабий-бадний нашр

**МУМИНЖОН МАЪМУРОВ
ОЙДИНОЙ ҒОЗИЕВА**

ҚАҚНУС

(Хотиралар, хикоялар, мақолалар, шеърлар)

Мухаррир
Техник мухаррир
Мусаххихлар

Саҳифаловчи

Нусрат Абдусалом
Толибжон Қўзибоев
Нигора Тожиматова,
Нилуфар Юлдашева
Кумринисо Ашурова

Ноширлик лицензияси А1 № 175. 11.06.2010 йил.

Босмаҳонага 2013 йил 1 августда берилди. Босишга 2014 йил 24 январда рухсат этилди.
Бичими 60x84 1/16. Ҳажми 8,75 босма табоқ. Нашриёт табоғи 8,5. Times New Roman
гарнитураси, офсет қоғози, офсет усулида чоп этилди. Буюртма № 197. Адади 200 нусха.

“Andijon nashriyot-ma’basa” МЧЖ босмаҳонасида чоп этилди.
Маъзил: Андижон шаҳри, Навоий тоҳхўчаси, 71-уй.